

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG HATÁROZATAI

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG HIVATALOS LAPJA

TARTALOM

3051/2022. (II. 11.) AB határozat	alkotmányjogi panasz elutasításáról	328
3052/2022. (II. 11.) AB határozat	alkotmányjogi panasz elutasításáról	340
3053/2022. (II. 11.) AB határozat	alkotmányjogi panasz elutasításáról	354
3054/2022. (II. 11.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	369
3055/2022. (II. 11.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	373
3056/2022. (II. 11.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	375
3057/2022. (II. 11.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	379
3058/2022. (II. 11.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	384
3059/2022. (II. 11.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	389
3060/2022. (II. 11.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	392
3061/2022. (II. 11.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	397
3062/2022. (II. 11.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	401

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG TANÁCSAINAK A MAGYAR KÖZLÖNYBEN KÖZZÉ NEM TETT HATÁROZATAI ÉS VÉGGÉSEI

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3051/2022. (II. 11.) AB HATÁROZATA

alkotmányjogi panasz elutasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában – *dr. Salamon László* alkotmánybíró párhuzamos indokolásával – meghozta a következő

h a t á r o z a t o t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Pfv.IV.20.977/2019/6. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt elutasítja.

I n d o k o l á s

I.

- [1] 1. Az indítványozó jogi képviselője (dr. Gaudi-Nagy Tamás ügyvéd) útján az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz, melyben kérte a Kúria Pfv.IV.20.977/2019/6. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését, a Fővárosi Ítéltábla 32.Pf.20.453/2018/7-II. számú ítéletére, valamint a Fővárosi Törvényszék 69.P.21.054/2017/22. számú ítéletére is kiterjedő hatállyal.
- [2] Kérelmét az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdésében foglaltak sérelmére alapozta.
- [3] 1.1. Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló történeti tényállás szerint az indítványozó részt vett egy film-szemlén, ahol egy dokumentumfilm öt díját vette át. A díjátadásról a nyomtatott és online formátumban is kiadott V. sajtótermékben cikk jelent meg.
- [4] Az indítványozó a cikk személyére vonatkoztatott tartalmával összefüggésben peres eljárást kezdeményezett. Kereseti kérelmében kérte az eljáró bíróságot, hogy állapítsa meg: az alperesi kiadó (a továbbiakban: sajtószerv) megsértette az indítványozó becsülethez és jó hírnévéhez fűződő személyiségi jogát. A jogsértés megállapításán túl kérte, hogy a bíróság kötelezze a sajtószervet megfelelő nyilvánosság előtt, saját költségén, mind az internetes portálon, mind pedig a nyomtatott lapszámban olyan szöveg közzétételére, melyben a sajtószerv elismeri, hogy valótlan tényállításokkal megsértette indítványozó jóhírnévhez fűződő jogát, és egyúttal ezért elnézést is kér. Az indítványozó ezek mellett sérelemdíj megfizetésére is kérte kötelezni a sajtószervet.
- [5] Az első fokon eljáró Fővárosi Törvényszék 2018. január 26. kelt 69.P.21.054/2017/22. számú ítéletével a keresetet elutasította. Az elsőfokú bíróság a Legfelsőbb Bíróság irányadó PK. 12. számú állásfoglalásában foglaltak szerint a sajtószerv által közzétett cikk teljes szövegét a maga egészében, a társadalmilag kialakult közzététel szerinti értelmezés alapján vizsgálta. Ennek megfelelően vizsgálta a bíróság azt, hogy megalapoz-e személyiségi jogsértést, hogy az írásban a sajtószerv úgy azonosította indítványozót, mint: „az a nő, aki 2015. szeptember elején a röszei határnál felrúgta a szíriai” férfit, az a nő, aki „elgáncsolta az apát”, illetve úgy, mint „a gyermekével karjaiban menekülő embert kigáncsoló operatőr”.
- [6] Az elsőfokú bíróság értelmezése szerint a cikk – egy évvel a röszei eseményeket követően – nem arról ad számot, hogy az indítványozó – sérelmezett kifejezésekkel leírt – magatartása jogszerű volt-e vagy sem, vagy azt az indítványozó milyen céllal tanúsította. A kifejezésekkel a cikk azonosította az indítványozó személyét, arról tájékoztatta az olvasókat, hogy a dokumentumfilmnek járó díjat az indítványozó vette át, egyúttal kritikát

fogalmazott meg azzal kapcsolatosan, hogy az indítványozóval szemben indult büntetőeljárásban még nem született jogerős ítélet. Áttekintette és kritikai véleményt fogalmazott meg arról, hogy az indítványozó díjártételére egyes politikusok, politikai pártok és a közmédia miként reagált.

- [7] Az elsőfokú bíróság megállapította, hogy az indítványozó által kifogásolt kifejezések („felrúgta”, „elgáncsolta”, „kigáncsolta”), mondatok az indítványozó személyét kétséget kizáróan azonosíthatóvá tevő tényállításokat tartalmaznak, azonban azok kifejezőmódja nem alkalmas a becsület megsértésére.
- [8] Az elsőfokú bíróság a tényállítások valóságtartalmának vizsgálatakor figyelembe vette a Szegedi Járásbíróság – mint elsőfokú büntetőbíróság 2017. január 12. napján –, valamint a Szegedi Törvényszék – mint másodfokon eljáró büntetőbíróság 2017. október 2. napján – meghozott döntésében foglaltakat, melyekre tekintettel megállapította, hogy a sérelmezett állítások valótlannak bizonyultak. Ugyanakkor a büntetőeljárásban bizonyított és jogerős ítélettel elbírált való tények ismeretében, a körülményeket összességükben értékelve arra a következtetésre jutott, hogy a cikkben szereplő kifejezések, állítások lényegtelen tévedésnek minősülnek, mely a PK. 12. számú állásfoglalás II. pontjában írtak szerint nem alkalmasak az indítványozó jó hírnevének megsértésére. Ezt arra alapozta, hogy már maga a futó személy felé irányuló rúgó mozdulat is önmagában alkalmas arra, hogy kiváltsa a társadalom negatív értékítéletét és megbotránkozását, így az utóbb valótlannak bizonyult tényállítások nem tekinthetőek sértőnek. Kifejtette továbbá, hogy a sajtószerv köteles való tényeket közölni, ellenkező esetben sajtó-helyreigazítást köteles közzétenni, vagy a jóhírnév megsértése miatti jogkövetkezményeket viselni, jelen esetben azonban életszerűtlen, hogy ezen kötelezettsége teljesítése érdekében (annak vizsgálatára, hogy az indítványozó lendületben lévő, rúgó mozdulatot tevő lába ténylegesen elérte-e a menekülő férfit) igazságügyi szakértőt vegyen igénybe, mint ahogyan azt az indítványozó indítványozta.
- [9] 1.2. Az indítványozó fellebbezése alapján másodfokon eljáró Fővárosi Ítéletábrla az elsőfokú bíróság ítéletét 2018. június 15. napján kelt 32.Pf.20.453/2018/7-II. számú ítéletével helybenhagyta. A másodfokú bíróság egyetértett az elsőfokú bíróság által megállapított tényállással, valamint azzal, hogy a cikkben szereplő „elgáncsolta”, „kigáncsolta”, „felrúgta” kifejezések nem indokolatlanul bántók, ezek a haladás megakadályozására irányuló lábmozdulat adekvát kifejezései. A felbuktatás kísérlete vagy befejezettsége nem a kifejezőmódot érintő kérdés.
- [10] Az ítéletábrla értelmezése szerint a cikk a PK. 12. számú állásfoglalásban írt szempontok alapján olyan publicisztikai tárgyú írásnak minősül, amely az indítványozó személyét ugyan a múltbeli, közéleti vitát kiváltó magatartásán keresztül azonosította, de célja nem az volt, hogy őt negatív színben tüntesse fel, hanem az, hogy kifejezze a szerző véleményét a díjátadással kapcsolatos reakciókról. Az indítványozó azáltal, hogy tudósítói semlegeségéből kilépve az események résztvevőjévé vált, és heves közéleti vitát keltő magatartást tanúsított, közismertté vált, magatartása a menekültekkel való magyarországi bánásmóddal összefüggően közbeszéd tárgyává vált. E közéleti vitára tekintettel a véleménynyilvánítás szabadsága körébe tartozott a sérelmezett cikk megírásakor az, hogy a nyilvánosságra került felvételeken látottakat, vagy a korabeli tudósításokat ki, hogyan értékelte: úgy, hogy „gáncsolás” történt, vagy úgy, hogy nem. Az tehát, hogy az indítványozó magatartását a sérelmezett cikk egy befejezett magatartást megfogalmazó kifejezéssel írta le, összességében nem tekinthető olyan valótlannak és sértő tényállásnak, mely a logika alapvető szabályait sértő, indokolatlanul bántó, becsületet sértő. Az ítéletábrla szerint a kifogásolt közlések formailag tényállításként jelennek meg, ugyanakkor valamely tény közlése is kifejezhet személyes véleményt. A sérelmezett kifejezések, mondatok a közügyek szabad megvitatása körébe tartozó, és vitatott indítványozói magatartásra vonatkozó olyan véleménynyilvánítások voltak, amelyek a cikk megírásakor kellő ténybeli alappal rendelkeztek, az értékítéletnek, következtetésnek minősülő közlés esetén is szükséges, hogy azt elegendő ténybeli alap támassza alá.
- [11] Az ítéletábrla úgy ítélte meg, hogy az elsőfokú bíróság helyesen állapította meg azt is, hogy a sajtószervnek nem volt kötelessége a büntetőeljárásban beszerzett szakvéleménynek megfelelően állást foglalnia, tekintettel arra, hogy folyamatban lévő büntetőeljárás ilyen részletei nem tekinthetőek közismertnek.
- [12] 1.3. Az indítványozó felülvizsgálati kérelme alapján az ügyben eljáró Kúria Pfv.IV.20.977/2019/6. számú döntésével a jogerős ítéletet a hatályában fenntartotta.
- [13] A Kúria kifejtette, hogy a körülmények és a bizonyítékok mérlegelése során abból kellett az eljáró bíróságoknak kiindulni, hogy az Alaptörvény IX. cikke, a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (a továbbiakban: a Ptk.) 2:44. §-a, és az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint a közösséget érintő kérdések megvitatásának szabadságát széles körben biztosítani kell. E körben hivatkozott a 7/2014. (III. 7.) AB határozatban és

- a 28/2014. (IX. 29.) AB határozatban foglaltakra. A keresettel érintett cikk megírásának időpontjában a menekültség, és az ahhoz szorosan kapcsolódó események, így az indítványozó videó- és képfelvételeken rögzített magatartása bel- és külföldön is egyaránt heves közéleti viták középpontjába került. Mivel a perrel érintett cikk sérelmezett része az indítványozó magatartását, és annak következményeit mutatta be, az részét képezte ennek a közéleti vitának.
- [14] Az indítványozó felhívta a figyelmet a 36/1994. (VI. 24.) AB határozatban foglaltakra is, mely szerint ilyen esetben a sajtó- és véleménynyilvánítási szabadság korlátozása csak igen szűk körben indokolt: akkor, ha a cikk szerzője kifejezetten tudatában van a sérelmezett közlés valótlanosságának (tudatosan hamis közlés), vagy ha a foglalkozása, hivatása gyakorlásának szabályai szerint elvárható lett volna tőle a tények valóságtartalmának vizsgálata, de a véleménynyilvánítási alapjog felelős gyakorlásából adódó gondosságot elmulasztotta. A sérelmezett kifejezések, mondatok jelen ügyben egyik esetkörbe sem sorolhatók, azok az indítványozó magatartásáról készített, széles körben hozzáférhető videó- és képfelvételeken alapultak, a körülményekből okszerűen lehetett arra következtetni, hogy ő gáncsolta el, rúgta fel a gyermekével a karján futó férfit. Azt, hogy ez valójában nem történt meg, kizárólag a büntetőeljárás során elvégzett szakértői vizsgálattal lehetett tisztázni. Egy sajtószervtől nem elvárható, hogy a következtetések közlése előtt a több szemszögből elkészített, megkérdőjelezhetetlen hitelességű videó- és képfelvételeket szakértői vizsgálatnak vesse alá. Ezért a felvételekből levont következtetések nem minősülnek tudatosan hamis közlésnek, és a sajtószerv nem sértette meg a véleménynyilvánítási alapjog felelős gyakorlásából eredő gondosság követelményét sem.
- [15] A Kúria egyetértett az eljáró bíróságokkal abban, hogy a sérelmezett kifejezések („elgáncsolás”, „kigáncsolás”, „felrúgás”) a cikk megírásának időpontjában kellő ténybeli alappal rendelkeztek, és kifejezőmódjukban nem voltak indokolatlanul bántók.
- [16] Az eljáró bíróságok jogszabálysértés nélkül értékelték bizonyítékként és fogadták el az ítélezésük alapjaként a büntetőeljárásban született határozatokat, továbbá teljeskörűen eleget tettek az indokolási kötelezettségüknek: rögzítették a tényállást, a figyelembe vett körülményeket, valamint a levont következtetésekről számot is adtak.
- [17] 2. Az indítványozó ezt követően az Abtv. 27. §-a szerinti alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz. Álláspontja szerint a támadott bírósági döntések sértik az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdésében védett jó hírneve tiszteletben tartásához való alapjogát.
- [18] Alapjogának sérelmét abban látta, hogy az eljáró bíróságok szerint a sajtószerv a véleménynyilvánítási szabadság gyakorlása körében nem volt köteles annak behatóbb vizsgálatára, hogy a cikkében az indítványozó terhére rótt cselekményt ő egyáltalán elkövette-e. Alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésként veti fel, hogy: a) a valótlan tényállítás milyen szintű védelmet élvezhet az Alaptörvény által kiemelten védett véleménynyilvánítási szabadság körében, hol az a határ, mi az a mérték, amikor a jó hírnevét romokba döntő valótlan tényállítást az érintett már nem köteles tűrni, b) a sajtó- és véleményszabadság védelme alatt eljáró sajtószervnek meddig terjed a gondossága egy általa tett tényállítás való vagy valótlan voltának ellenőrzése kapcsán.
- [19] Az indítványozó előadta, hogy a tényállítás valótlanága a bírói gyakorlatban bármilyen olyan tény elferdítése esetén megállapítható, amely az érintett személy, a jogosult személyiségi jogait sértette, jó hírnevét károsan befolyásolta. Annak eldöntésekor, hogy egy meghatározott személy vonatkozásában nagy nyilvánosság előtt tett kijelentés kapcsán mi minősül lényeges vagy lényegtelen tévedésnek, vagy pontatlanságnak, ügydöntő jelentőséget ad, hogy a téves információ mennyiben alkalmas a közvélemény befolyásolására, az érintett személlyel kapcsolatban a társadalom értékítéletének kedvezőtlen megváltozására.
- [20] Megítélése szerint a kérdéses cikkben szereplő sérelmezett tényállítások olyan magatartást tulajdonítanak az indítványozónak, amelyet a társadalom egésze elítél, az ilyen magatartást elkövető személyeket a társadalom megbélyegzi, jó hírneve gyakorlatilag megsemmisül. Éppen ezért álláspontja szerint figyelemmel kell lenni arra, hogy a sajtószerv tevékenységi körében kifejezett gondossággal köteles eljárni, és köteles a tevékenységével érintettek személyiségi jogait tiszteletben tartani. Még a közügyek megvitatása körében sem írhat le bármit, sajtó- és véleménynyilvánítási szabadsága határát képezi az egyének Alaptörvényben védett joga. Álláspontja alátámasztásául hivatkozott a 34/2017. (XII. 11.) AB határozatban és a 3/2015. (II. 2.) AB határozatban foglaltakra.
- [21] Az indítványozó kitért továbbá a tényállítás és a véleménynyilvánítás elhatárolásának kérdésére. E körben az alaptörvény-ellenességet abban látta megvalósulni, hogy az eljáró bíróságok sérelmezett kijelentésekről nem állapították meg, hogy azok valójában olyan tényállítások, melyek valóságtartalmát a sajtószerv bizonyítani nem tudta, ezzel megsértette az indítványozó a jó hírnevének tiszteletben tartásához való alapjogát.

II.

[22] Az Alaptörvény érintett rendelkezései:

„VI. cikk (1) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy magán- és családi életét, otthonát, kapcsolattartását és jó hírnevét tiszteletben tartsák. A véleménynyilvánítás szabadsága és a gyülekezési jog gyakorlása nem járhat mások magán- és családi életének, valamint otthonának sérelmével.”

„IX. cikk (1) Mindenkinek joga van a véleménynyilvánítás szabadságához.”

„IX. cikk (4) A véleménynyilvánítás szabadságának a gyakorlása nem irányulhat mások emberi méltóságának a megsértésére.”

III.

[23] 1. Az Alkotmánybíróságnak az Abtv. 56. §-a alapján mindenekelőtt azt kellett megvizsgálnia, hogy az alkotmányjogi panasz a befogadhatóság törvényi feltételeinek eleget tesz-e.

[24] 2. Az indítványozó alkotmányjogi panaszát az Abtv. 30. § (1) bekezdésben meghatározott hatvan napos határidőben nyújtotta be. A jogorvoslattal már nem támadható kúriai ítélet az eljárást lezáró döntésnek minősül, így az alkotmányjogi panasszal támadható. Az indítványozó alkotmányjogi panasz benyújtására indítványozói jogosultsággal rendelkezik, érintettsége – mivel a támadott ítélettel lezárt eljárásban felperes volt – fennáll. Az indítványozó jogi képviselője meghatalmazását csatolta.

[25] 3. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 27. §-a szerinti követelményeknek megfelelő alkotmányjogi panaszt – egyéb feltételek megléte mellett – abban az esetben fogadja be, amennyiben az az Abtv. 52. § (1b) bekezdésében előírt határozott kérelmet tartalmaz.

[26] Az alkotmányjogi panasz tartalmazza azt a törvényi rendelkezést, amely megállapítja az Alkotmánybíróság hatáskörét az indítvány elbírálására, és amely az indítványozó indítványozói jogosultságát megalapozza (Abtv. 27. §); az eljárás kezdeményezésének indokait; az Alkotmánybíróság által vizsgálni kért bírósági döntéseket; az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezését [VI. cikk (1) bekezdése]; indokolást arra nézve, hogy a sérelmezett bírói döntések – az indítványozó álláspontja szerint – miért ellentétesek az Alaptörvény általa megjelölt rendelkezésével; illetőleg kifejezetten kéri a sérelmezett bírói döntések alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését.

[27] 4. Az Abtv. 29. §-a értelmében az alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételye, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés felvetése esetén fogadható be. E két feltétel alternatív jellegű, így az egyik fennállása önmagában megalapozza az Alkotmánybíróság érdemi eljárását [3/2013. (II. 14.) AB határozat, Indokolás [30]].

[28] Az Alkotmánybíróság úgy ítélte meg, hogy a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség szempontjából érdemben vizsgálandó, hogy a Kúria, illetőleg az alsóbb fokú bíróságok megfelelően alkalmazták-e az Alkotmánybíróság korábbi, az indítványban is hivatkozott döntéseiben kifejtett értelmezési szempontokat: a sérelmezett közlések a véleménynyilvánítás szabadságának védelme alatt állnak-e, és így azokat az indítványozónak túrnie kellett-e, vagy pedig ezen állítások kívül esnek a véleménynyilvánítás szabadsága védelmi körén, és megsértették az indítványozó becsületét, jó hírnevét.

[29] A fentiekre tekintettel az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt az Ügyrend 31. § (6) bekezdése alapján, a panasz befogadásáról szóló döntést mellőzve, érdemben bírálta el.

IV.

[30] Az alkotmányjogi panasz nem megalapozott.

[31] 1. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában azt kifogásolta, hogy az általa sérelmezett kifejezések az eljáró bíróságok szerint a véleménynyilvánítás szabadsága körébe tartoznak, holott azok olyan tényállítások,

amelyeknek nincs valóságtartalma, és melyek álláspontja szerint azért nem értékelhetők lényegtelen tévedéseknek, vagy pontatlanságnak, mert alkalmasak a közvélemény befolyásolására. Alkotmányos jelentőségű kérdésként vetette fel, hogy a „valótlan tényállítás milyen szintű védelmet élvezhet az Alaptörvény által kiemelten védett véleménynyilvánítási szabadság körében” és hogy hol húzódik az a határ, amikor a valótlan tényállítást az érintett már nem köteles tűrni.

- [32] 1.1. Az Alkotmánybíróság az ügy érdemi vizsgálata során elsőként áttekintette vonatkozó gyakorlatát, tekintettel arra, hogy számos döntésében foglalkozott a véleménynyilvánítási szabadság alkotmányjogi tartalmával, és részletesen kimunkált, következetesen alkalmazott gyakorlata van a véleménynyilvánítási szabadság és az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdésében foglalt jóhírnév tiszteletben tartásához való alapjog kollízióját illetően. Az Alkotmánybíróság a fentiek mellett figyelembe vette az Emberi Jogok Európai Bíróságának (a továbbiakban: EJEB) esetjogát is.
- [33] Az Alkotmánybíróság gyakorlatában a véleménynyilvánítás szabadsága kiemelten védett alkotmányos érték, különösen abban az esetben, „amikor közügyeket és a közhatalom gyakorlását, a közfeladatot ellátó, illetve a közéletben szerepet vállaló személyek tevékenységét érinti. [...] A demokratikus társadalom létezésének és fejlődésének nélkülözhetetlen eleme [ugyanis] a közügyek vitatása, amely feltételezi a különböző politikai nézetek, vélemények kinyilvánítását, a közhatalom működésének bírálatát.” {36/1994. (VI. 24.) AB határozat, ABH 1994, 219, 228; ld. még: 57/2001. (XII. 5.) AB határozat, ABH 2001, 484, 494, az Alaptörvény hatálybalépését követően a fentieket megerősítve például: 3145/2018. (V. 7.) AB határozat, Indokolás [29]} Az Alkotmánybíróság értelmezésében ugyanakkor a közéleti kérdések köre szélesebb a politikai szólásnál, illetve a közhatalmat gyakorló személyek tevékenységének bírálatánál.
- [34] A közügyek vitája, azaz a szólásszabadság fokozottan védett köre meghatározásának fókuszában mindenképp az a kérdés áll, hogy a megszólaló valamely társadalmi, közéleti kérdésben fejtette-e ki nézeteit. Az Alkotmánybíróság – egyezően az EJEB gyakorlatában megjelenő szempontokkal – elismerte gyakorlatában, hogy „valamennyi közéleti párbeszéd igényt tarthat a közéleti vitákat és a közügyek vitatását megillető alapjogi védelemre” {14/2017. (VI. 30.) AB határozat, Indokolás [27]}.
- [35] A véleménynyilvánítás szabadságának körébe tartozó közéleti vitákban érintett személyek alapjogainak védelme tekintetében kiemelt jelentőségű kérdés, hogy azokat mikor lehet megszorítóan értelmezni, milyen feltételekkel lehet korlátozni, és kollíziójuk esetén milyen szempontok alapján kell a prioritást meghatározni [30/1992. (V. 26.) AB határozat, ABH 1992, 167, 170], meddig terjed egy közéleti vitában érintett személy tűrési kötelezettsége, vagy a másik oldalról: mennyiben korlátozhatja a véleménynyilvánítás szabadságának érvényesülését a közéleti vitában résztvevők személyiségének a védelme.
- [36] Ennek a kérdésnek az értékelése során az Alkotmánybíróság jellemzően a következő szempontoknak tulajdonít meghatározó jelentőséget: a véleményt kifejező nyilvános közlés közérdekű vitában kifejtett álláspontot tükröz-e; a nyilvános közléssel érintett személy közszereplői minőségben jelenik-e meg; a nyilvános közlés tényállítást vagy értékítéletet foglal-e magában; a nyilvános közlés sérti-e az érintett személy emberi méltóságát vagy jó hírnevét (becsületét) {3145/2018. (V. 7.) AB határozat, Indokolás [38]}.
- [37] 1.2. Az Alkotmánybíróság elsődlegesen azt hangsúlyozza, hogy annak mérlegelése során, hogy egy nyilvános közlés a véleménynyilvánítási szabadság kiemelt védelmi körébe tartozik-e, elsődlegesen azt kell vizsgálni, hogy a közlés a közügyek szabad vitatását érinti-e.
- [38] Az Alkotmánybíróság a 13/2014. (IV. 18.) AB határozatában felállította azokat a szempontokat, melyek alapján elsőként azt kell megítélni, hogy az adott közlés a közügyekben való megszólalást, közérdekű vitában kifejtett álláspontot tükröz-e. „Ennek során figyelembe kell venni elsősorban a közlés megjelenésének módját, körülményeit és a vélemény tárgyát, kontextusát, a közlést érintően vizsgálni kell a médium típusát, a közlés apropóját adó eseményt, illetve az arra érkező reakciókat és az adott közlésnek ebben a folyamatban játszott szerepét. További szempontként szükséges értékelni a kijelentés tartalmát, stílusát, illetve a közlés aktualitását, valamint célját. Amennyiben e körülmények értékelésével az állapítható meg, hogy a közlés a közügyek szabad vitatását érinti, úgy a közlés automatikusan a véleménynyilvánítási szabadság nyújtotta magasabb szintű oltalmat élvezti.” {13/2014. (IV. 18.) AB határozat, Indokolás [39]; 3001/2018. (I. 10.) AB határozat, Indokolás [28]}
- [39] Az Alkotmánybíróság gyakorlatában a nyilvános közlés jellegét nem a közléssel érintettek személyi minősége határozza meg, hanem éppen fordítva: a közlés tárgyához mérten kell vizsgálni az érintettek személyi minőségét. A szólásszabadság fokozottan védett körének fókuszában elsősorban maguk a közügyek, nem pedig

- a közszereplők állnak {7/2014. (III. 7.) AB határozat, Indokolás [47]–[48]; 13/2014. (IV. 18.) AB határozat, Indokolás [25]–[27]; 3001/2018. (I. 10.), Indokolás [25]}.
- [40] Erre tekintettel a nyilvános közlés minősítése során azt kell vizsgálni, hogy a közlés közügyek, közéleti kérdések vitatására vonatkozik-e, mert maga a közéleti kérdések megvitatásának ténye – a konkrét vita erejéig – az a szempont, amely meghatározza az érintettek személyi minőségét {3145/2018. (IV. 7.) AB határozat, Indokolás [41]}.
- [41] 1.3. Abban az esetben, ha megállapítást nyert, hogy a nyilvános közlés a közügyek szabad vitatását érinti, az alkalmazandó alkotmányjogi mérce megállapításához szükséges annak további vizsgálata, hogy a közléssel érintett személy – az adott helyzetben – közszereplői minőségben érintett-e. Önmagában ugyanis az a tény, hogy egy nyilvános közlés közéleti jellegű, nem vonja automatikusan maga után azt, hogy az érintett személyek személyiségvédelmé lecsökken {13/2014. (IV. 18.) AB határozat, Indokolás [41]; 3145/2018. (IV. 7.) AB határozat, Indokolás [44]}.
- [42] Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata alapján a közügyek vitatásához kötődő alkotmányos jog biztosításából egyenesen következik, hogy a személyiségvédelem korlátozottsága nemcsak a hivatásos közszereplőkre, hanem egy közvita valamennyi érintettjére vonatkozik, hiszen a közügyek vitatása adott esetben – a konkrét társadalmi vita erejéig – annál szélesebb személyi kört érinthet {lásd: 7/2014. (III. 7.) AB határozat, Indokolás [57]}, és „olyan személyeknek is lehetősége nyílik egy-egy közéleti vita aktív alakítójává válni, akik korábban – státuszuk alapján – nem tartoztak a közszereplő fogalmi körébe. Ezek a személyek az ún. kivételes közszereplők.” {3019/2021. (I. 28.) AB határozat [22]}. A bíráló fokozott tűrése tehát a közügyek vitáján belül mindenkire kiterjedő általános követelmény {3236/2018. (VII. 9.) AB határozat, indokolás [30]}.
- [43] A fentiek alapján az Alkotmánybíróság kiemeli tehát, hogy a közügyek megvitatása körében elhangzó véleménynyilvánítás és a rá vonatkozó védelem fókuszában elsődlegesen nem a szólással érintett személyek státusza áll, hanem az, hogy a megszólaló valamely társadalmi, politikai kérdésben fejtette ki nézeteit.
- [44] 1.4. Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata alapján a véleményszabadság gyakorlásának határait a közügyeket érintő kérdésekben aszerint különbözteti meg, hogy az adott közlés értékítéletnek, avagy tényállításnak minősül-e. E minősítésnek azért kell összhangban állnia az Alaptörvény IX. cikkében biztosított véleményszabadság követelményeivel, mert egyben döntően és közvetlenül befolyásolja annak határait is, így az alapjog gyakorolhatóságát és tényleges érvényesülését.
- [45] A véleményszabadság nemcsak bizonyos felfogások vagy eszmék, hanem magának a véleménynyilvánításnak a lehetősége előtt nyit szabad utat. Ebből következik, hogy a közügyeket érintő értékítéletek szabad folyása biztosított, hiszen a tényállításokkal szemben az értékítéletek közös sajátossága, hogy igazságtartalmuk nem ellenőrizhető és objektív módon nem igazolható. Az értékítéletekkel szemben a tényállítások mindig olyan konkrétumokat tartalmaznak, amelyek valósága bizonyítás útján igazolható, ellenőrizhető. Míg az értékítéletet megjelenítő vélemények nagyobb toleranciát követelnek, addig a tényeket állító, avagy híresztelő kifejezések esetében fokozottabb gondosság követelhető meg.
- [46] Az Alkotmánybíróság mércéje szerint az értékítéletet és személyes meggyőződést közvetítő vélemények mindaddig, amíg összefüggésben állnak a közügyekkel, attól függetlenül élvezik a véleményszabadság alkotmányos oltalmát, hogy helyes vagy helytelen, tetsző vagy nem tetsző, egyes megítélések szerint értékes vagy éppen értéktelen gondolatot tartalmaznak. Ezt kívánja meg a nézőpontsemleges véleménynyilvánítási fórum szabadságának értéke is.
- [47] Ezzel egyezően hangsúlyozza az EJEB is, hogy „[a] 10. cikk nemcsak azokra az »információk«-ra vagy »eszmék«-re alkalmazandó, amelyek kedvező fogadtatásúak, vagy amelyeket ártalmatlannak, illetve közömbösnek tartanak, hanem azokra is, amelyek sértenek, megütközést keltenek vagy felkavarnak; ezek a pluralizmus, a tolerancia és a nyitottság követelményei, amelyek nélkül nem létezik »egy demokratikus társadalom«” [*Oberschlick kontra Ausztria* (11662/85), 1991. május 23., 57. bekezdés]. Ugyanakkor az EJEB elismeri, hogy a sértés a véleménynyilvánítási szabadság által biztosított védelem körén kívül eshet, ha indokolatlan és rosszhiszemű hírnévrontásnak minősül, például ha a sértő nyilatkozat kizárólagos célja a sértés [*Skalka kontra Lengyelország* (43425/98), 2003. május 27., 34. bekezdés] {3145/2018. (IV. 7.) AB határozat, Indokolás [56]}. Ezt a megközelítést az Alkotmánybíróság is irányadónak tekinti: a véleménynyilvánítás szabadsága nem nyújthat védelmet az olyan közlések számára, melyek célja a pusztá megalázás, a bántó vagy sértő kifejezések használata, vagy más jogsérelem okozása, illetőleg az emberi méltóság korlátozhatatlan magjának sérelme {legutóbb például: 6/2021. (II. 22.) AB határozat, Indokolás [22]}.

- [48] Az Alkotmánybíróság a tényállítások vonatkozásában úgy foglalt állást, hogy bár az értékítéletekhez képest eltérő mércék alapján ítélandók meg, a tényállítások is a szólásszabadság hatálya alatt állnak, és rájuk is vonatkoznak a közügyek vitájának fokozott védelme melletti érvek. „A tényállítást tartalmazó megnyilvánulások szintén részei a szólásszabadságnak. Egyrészt valamely tény közlése is kifejezhet személyes véleményt, másrészt tényközlések nélkül a véleményformálás is ellehetetlenülne. A szólás- és sajtószabadság határainak megvonásánál mindazonáltal indokolt különbséget tenni az értékítéletek és a tényállítások védettsége között. Míg vélemények esetében a hamisság bizonyítása értelmezhetetlen, addig a bizonyíthatóan hamis tények önmagukban nem állnak alkotmányos védelem alatt.” {3466/2020. (XII. 22.) AB határozat, Indokolás [38]; 7/2014. (III. 7.) AB határozat, Indokolás [49]}
- [49] A tényállítások és a vélemények megkülönböztetésénél a határeseteket az úgynevezett értékítélettel terhelt tényállítások jelentik, amelyek tekintetében az Alkotmánybíróság – az EJEB releváns esetjogára is tekintettel – arra hívja fel a figyelmet, hogy a véleményszabadság magas szintű védelmét élvezik és a konkrét közlés jogi értékelésével összefüggésben kell állást foglalni, hogy valamely értékítélettel terhelt tényállítás sértette-e valamely közéleti szereplő személyiségi jogát, jóhírnevét, becsületét vagy a közlés megtételét tűrni tartozott [EJEB *Karsai kontra Magyarország* (5380/07), 2009. december 1., 33–35. bekezdések]. Szintén a véleményszabadság oltalma alatt állnak az erős, túlzó jellegű kritikát megfogalmazó és polemikus stílusban megírt, ámde vékony ténybeli alapokon nyugvó értékítéletek is [EJEB *Dichand és mások kontra Ausztria* (29271/95), 2002. február 26., 52. bekezdés]. Az Alkotmánybíróság maga is ezt a gyakorlatot követi {lásd például: 13/2014. (IV. 18.) AB határozat, Indokolás [37]}.
- [50] Az Alkotmánybíróság kiemeli azt is, hogy bár a hamisnak bizonyult tényállítások – szemben az értékítéletekkel, bírálatokkal – önmagukban nem állnak alkotmányos védelem alatt, az adott ügy összes körülményének mérlegelése adott esetben vezethet arra a következtetésre, hogy mégis alkotmányos lehetőség a valótlan állítást tevő jogi felelősségre vonására. A közügyek vitájához tartozó tények közlése tipikusan a vélemények alapja, ezért a jogi felelősségre vonás kérdésében még az alkotmányos értékkel egyébként nem bíró, utóbb hamisnak bizonyult tényállítások esetében is figyelemmel kell lenni a közéleti viták minél szabadabb folyásának érdekében {7/2014. (III. 7.) AB határozat Indokolás [50]}. Mindaddig, amíg valamely tájékoztatás nem visszaélés a sajtószabadság gyakorlásával, az emberi méltóság védelmével összefüggésben a személyiségi jogok sérelmére való hivatkozás ritkán alapozza meg a sajtószabadság gyakorlásának a korlátozását {3019/2021. (I. 28.) AB határozat, Indokolás [28]; 28/2014. (IX. 29.) AB határozat, Indokolás [42]}.
- [51] 1.5. Az Alkotmánybíróság már többször kifejtette, hogy a véleményszabadság határa mások emberi méltóságából fakadó becsület és jó hírnév védelme. Legutóbb a 6/2021. (II. 19.) AB határozat erősítette meg korábbi, egyebek között a 3048/2020. (III. 2.) AB határozatban rögzített álláspontját: „A véleménynyilvánítás szabadságának a gyakorlása nem irányulhat mások emberi méltóságának a megsértésére. Ez a rendelkezés a véleménynyilvánítás szabadságának határát jelöli ki, ez a határ ugyanakkor nem valakinek a megsértése, hanem az emberi méltóság megsértése. A személyiséget szubjektíve sértő, de az emberi méltóság sérelmét el nem érő kifejezéseket az Alaptörvény IX. cikke védi.” {3048/2020. (III. 2.) AB határozat, Indokolás [31]; 6/2021. (II. 19.) AB határozat, Indokolás [22]} Azt, hogy mely kifejezések kérdőjelezik meg az emberi minőséget, az eset kontextusában kell vizsgálni; nem csupán a szavak nyelvtani jelentéséből kell kiindulni, hanem azt kell vizsgálat alá vonni, hogy objektív mérlegelés szerint mennyire érintette a közlés a sértett személyi, társadalmi helyzetét {3374/2019. (XII. 19.) AB határozat, Indokolás [29]}.
- [52] Az eljáró bíróságoknak tehát elsősorban azt kell vizsgálniuk, hogy az eljárásban érintett személyt érintő közlés bármilyen módon kötődik-e a közérdeklődésre számot, közügyeket érintő vitához. Abban az esetben pedig, ha megállapítható, hogy a vizsgált közlés közügyek vagy a közélet egyéb kérdéseinek megvitatásához kapcsolódik, és az érintettek e közéleti vitában közszereplői minőségben vesznek részt függetlenül attól, hogy az érintett közhatalmat gyakorló személy, vagy más státuszú személy-e, az Alaptörvény IX. cikk (1) bekezdése alapján fokozott tűrési kötelezettség terheli a vele szemben megfogalmazott kritikával, bírálattal szemben.
- [53] 2. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában azt is kifejtette, hogy alapjogának sérelmét abban látja, hogy az eljáró bíróságok szerint a sajtószerv a véleménynyilvánítási szabadság gyakorlása körében nem volt köteles az általa megjelentett közlés valóságtartalmának behatóbb vizsgálatára. Ezzel összefüggésben alkotmányjogilag releváns kérdésként kérte annak vizsgálatát, hogy egy sajtószervnek „meddig terjed a gondossága egy általa tett tényállítás való vagy valótlan voltának ellenőrzése kapcsán”.

- [54] A sajtószerv (az indítványozó álláspontja szerint) tevékenysége során minden esetben, még a közügyek vitatása során is kifejezett gondossággal köteles eljárni, ennek során köteles az érintettek személyes jogait tiszteletben tartani. A közügyek vitatása során is a sajtó- és véleménynyilvánítás szabadságának határát kell, hogy képezze az Alaptörvényben foglalt jóhírnév tiszteletben tartásához való alapjog.
- [55] Az alkotmányjogi panasz érdemi vizsgálatához ezért az Alkotmánybíróság jelen ügyben a sajtó objektív felelőségével kapcsolatos gyakorlatát is indokoltnak tartotta áttekinteni.
- [56] A sajtónak elsőrendű alkotmányos feladata a közérdekű információk, köztük a közéleti szereplők megnyilatkozásainak, álláspontjainak terjesztése. Nemcsak annak van jelentősége, hogy a közügyek vitájához tartozó információk terjesztése a sajtó alkotmányos küldetése, hanem annak is, hogy a demokratikus vita többi résztvevőjének pedig joga van ehhez a tájékoztatáshoz. Különösen fontos tehát, hogy a sajtó a közvita számára releváns körülményekről minél szabadabban számolhasson be {34/2017. (XII. 11.) AB határozat, Indokolás [41]}.
- [57] A sajtószerv közzététel megelőző körülményekről eljárásával és ezzel összefüggő felelőségével kapcsolatban az Alkotmánybíróság – a korábban már kifejtettek szerint – úgy foglalt állást, hogy „a véleménynyilvánítás szabadsága nem terjed ki a becsületsértésre alkalmas valótlan tények közlésére akkor, ha a nyilatkozó személy kifejezetten tudatában van a közlés valótlanosságának (tudatosan hamis közlés) vagy foglalkozása, hivatása gyakorlásának szabályai szerint elvárható lett volna tőle a tények valóságtartalmának vizsgálata, de a véleménynyilvánítási alapjog felelős gyakorlásából adódó gondosságot elmulasztotta.” {ABH 1994, 219, 231; az Alaptörvény hatálybalépését követően is irányadónak tekintette például: 3100/2017. (V. 8.) AB határozat, Indokolás [32]}.
- [58] Azt, hogy az információt terjesztő személyt mikor lehet olyannak tekinteni, mint aki az információ valótlan vagy félrevezető mivoltában tudatában van, vagy az adott helyzetben elvárható gondosság nélkül járt el, a szabad tájékoztatást támogató tartalommal kell értelmezni. A sajtószervtől elvárható magatartás mindenekelőtt a közölt információk valóságának ellenőrzésére vonatkozik. A média kötelezettsége abban áll, hogy a tőle szakmai szabályai alapján elvárható körültekintéssel felderítse a nyilvánosságra hozandó hírek, beszámolók, elemzések valóságtartalmát, és a megállapított információkról a nyilvánosságot – a megtevesztést nélkülöző szerkesztéssel – tájékoztassa. Az elvárható gondosság követelménye ugyanakkor nem értelmezhető úgy, hogy az a sajtót az egyébként alátámasztott tények és összefüggések valósághű közlésétől elzárja {3/2015. (II. 2.) AB határozat, Indokolás [29]}.
- [59] Ezzel együtt természetesen a sajtó tájékoztató tevékenységének szabadsága sem korlátlan, hanem más alapvető jogok vagy alkotmányos értékek érvényesülése érdekében kötelezettségekkel terhelt {lásd 1/2007. (I. 18.) AB határozat, illetve 3096/2014. (IV. 11.) AB határozat; 3/2015. (II. 2.) AB határozat, Indokolás [22]}. A sajtószabadság gyakorlása önmagában nem terjed ki a valótlanosságok közzétételére, sőt az újságírók egyik fő felelősége éppen a közölt hírek, információk hitelességének ellenőrzése. Ez azonban nem azt jelenti, hogy a valótlan tényállításokért viselt felelőség kérdése minden esetben azonos szempontok szerint lenne megítélhető, és e körben ne lenne szükség alkotmányossági megfontolások mérlegelésére.
- [60] Az Alkotmánybíróság már többször hangsúlyozta, hogy „a bíróságoknak az eléjük vitt jogvita elbírálása során a sajtószabadság megfelelő alkotmányos védelme érdekében a tudósítással érintett helyzet teljességét kell megvizsgálniuk” {lásd: 3/2017. (II. 25.) AB határozat, Indokolás [24]; legutóbb például: 3466/2020. (XII. 22.) AB határozat, Indokolás [46]}. Az Alkotmánybíróság álláspontja szerint a közéleti szereplők kijelentéseit közvetítő sajtónak a valótlan tényállításokért fennálló felelősége más mérce szerint ítélandó meg ahhoz képest, amikor a szerkesztők és újságírók pusztán saját elképzeléseik és előzetes döntéseik mentén határozzák meg a média-tartalmat. Ilyenkor ugyanis a sajtó működésének fókuszában nem a közvita saját érvekkel való gazdagítása és befolyásolása, hanem a társadalmi tanácskozásban résztvevő többi szereplő megnyilvánulásainak naprakész és hiteles becsatornázása áll {3466/2020. (XII. 22.) AB határozat, Indokolás [46]}.

V.

- [61] Az előző pontban rögzített elvi jelentőségű megállapítások egyedi ügyben történő alkalmazásával az Alkotmánybíróság az alábbi következtetésekre jutott.
- [62] 1. Az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés d) pontja szerint az Alkotmánybíróság „alkotmányjogi panasz alapján felülvizsgálja a bírói döntésnek az Alaptörvénnyel való összhangját”. Az Alaptörvény 28. cikke azt a kötelezettséget rója a bíróságokra, hogy az elbírálandó ügyek alkotmányjogi aspektusát, alapjogi relevanciáját felismerjék, az érintett alapvető jogok tartalmát feltárják, és erre tekintettel értelmezzék és alkalmazzák a konkrét

jogvitákban a jogszabályokat. Amint az Alkotmánybíróság azt az alkotmányjogi panasz jogintézményével összefüggésében kifejtette: „A bírói döntések alkotmányossági felülvizsgálatát lehetővé tevő alkotmányjogi panasz (Abtv. 27. §) az Alaptörvény 28. cikkének érvényesülését szolgáló jogintézmény. Ilyen panasz alapján az Alkotmánybíróság a bírói döntésben foglalt jogértelmezés Alaptörvénnyel való összhangját vizsgálja, azt, hogy a jogszabály alkalmazása során a bíróság az Alaptörvényben biztosított jogok alkotmányos tartalmát érvényre juttatta-e. Ha a bíróság az előtte fekvő, alapjogilag releváns ügy alapjogi érintettségére tekintet nélkül járt el, és az általa kialakított jogértelmezés nem áll összhangban e jog alkotmányos tartalmával, akkor a meghozott bírói döntés alaptörvény-ellenes.” {3/2015. (II. 2.) AB határozat, Indokolás [18]; 13/2016. (VII. 18.) AB határozat, Indokolás [30]; legutóbb: 3354/2021. (VII. 28.) AB határozat, Indokolás [25]}

- [63] Mindez nem azt jelenti, hogy a bíróságoknak közvetlenül az Alaptörvény rendelkezéseire kellene alapítaniuk a döntéseiket, hanem azt, hogy az alkalmazandó jogszabályi rendelkezések értelmezése és a konkrét tényállásra való alkalmazása során figyelemmel kell lenniük a releváns alkotmányossági szempontokra {7/2013. (III. 7.) AB határozat, Indokolás [33]; 3145/2018. (V. 7.) AB határozat, Indokolás [68]}.
- [64] Mindezekre figyelemmel az Alkotmánybíróság azt vizsgálhatja, hogy különös tekintettel a felmerülő alapjogi vonatkozásokra, az ügy „alkotmányjogi rétegére”, a támadott döntés szenved-e olyan mérlegelési hiányosságban, amely alapvető alkotmányjogi jelentőségű problémát, vagy a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet vetne fel {3001/2018. (I. 10.) AB határozat, Indokolás [40]}.
- [65] Az Alkotmánybíróságnak az általa lefektetett alkotmányos mércéből kiindulva, a jelen alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló egyedi ügyel összefüggésben tehát nem azt kellett eldöntenie, hogy a Kúria – illetőleg az alsóbb fokú bíróságok – jogértelmezése helyes volt-e, hanem azt, hogy figyelemmel voltak-e az ügy alapjogi érintettségére, és az eljáró bíróságok jogértelmezése biztosítja-e a konkuráló alapjogi pozíciók méltányos egyensúlyát, azok kíméletes kiegyenlítését, a jogvitát az Alkotmánybíróság irányadó gyakorlatának megfelelő szempontok alapulvételével bírálták-e el.
- [66] 2. Az Alkotmánybíróság {figyelemmel a jelen határozat IV. részében (Indokolás [30] és köv.) is rögzített vizsgálati szempontrendszerére} elsőként azt vizsgálta, hogy az indítványozó által kifogásolt – és a bíróságok által a személyiségi jog megsértése miatt indított perben elbírált – kifejezések az ügy valamennyi körülménye alapján közéleti vitában kerültek-e megtételre, az indítványozó jelen ügyben kivételes közszereplőnek minősül-e. Amennyiben igen, akkor a szólásszabadság alkotmányos szempontjai felerősödnek, és a véleménynyilvánítással érintettek személyiségvédelme korlátozottabbá válik.
- [67] Az eljáró bíróságok a sérelmezett kifejezéseket tartalmazó cikket valóságos tartalmuk szerint, az egyes kifejezéseket, összetartozó részeket pedig összefüggésükben értelmezték, figyelemmel a társadalmilag kialakult közfelfogásra is. A PK. 12. számú állásfoglalásnak és a 13/2014. (IV. 18.) AB határozatban foglalt szempontoknak megfelelően értékelték, hogy az közlés megjelenítésére milyen apropóból került sor, mi a jellege, műfaji sajátosságait, a tartalma, meghatározták az abban foglaltak tárgyát, kontextusát és a célját.
- [68] A jelen ügyben eljáró bíróságok úgy ítélték meg – a másodfokú bíróság megfogalmazása szerint –, hogy a cikk stílusát tekintve publicisztikai írásnak minősül, mely a lakiteleki filmszemlén megrendezésre került díjátadó apropóján került közzétételre, abban a szerző az indítványozót a röszkei eseményeknél tanúsított magatartásán keresztül azonosította, ezzel egyidejűleg kritikát fogalmazott meg az indítványozó személye elleni büntetőeljárás elhúzódása miatt. Az írás kritikával illette a díjátadó körülményeit is, és bemutatta az egyes politikusok, politikai pártok, és a közmédia erre nyújtott reakcióját.
- [69] A röszkei eseményeket illetően az eljáró bíróságok arra a következtetésre jutottak, hogy a 2015 szeptemberében – illetőleg az ezt követő időszakban is – a menekültválság, és az ahhoz szorosan kapcsolódó események – nem vitásan – a közvélemény folyamatos figyelmének középpontjában álltak. A Röszkén történt rendőri intézkedés, és az indítványozó ennek során tanúsított magatartása – melynek során „a tudósítói semlegességéből kilépve, az események résztvevőjévé vált” – a széles körben ismertté vált videó- és képfelvételek hatására bel- és külföldön egyaránt köztudottan erőteljes vitát generált a közvéleményben.
- [70] Az Alkotmánybíróság e szempontokat figyelembe véve – a fent idézett korábbi gyakorlatára tekintettel – megállapította, hogy alappal jutottak az eljáró bíróságok arra a következtetésre, hogy a cikket közéleti vitában, közügyeket érintő közlésnek kell tekinteni, az indítványozó pedig jelen esetben kivételes közszereplőnek minősül, így pedig a cikk a véleménynyilvánítási szabadság magasabb szintű oltalma alatt áll.

- [71] 3. Az Alkotmánybíróság következő kérdésként azt vizsgálta, hogy a bíróságok az ügy alapjogi érintettségére tekintettel megalapozottan döntöttek-e arról, hogy a sérelmezett közlések tényállításnak vagy értékítéletnek minősülnek-e.
- [72] Az elsőfokú bíróság értelmezése szerint a sérelmezett közlések az indítványozóra vonatkozó, személyét kétséget kizáróan azonosíthatóvá tevő tényállítást tartalmaznak, melyek – a büntetőeljárásban felvett igazságügyi szakértői bizonyítás alapján – utóbb valótlannak bizonyultak annyiban, hogy az indítványozó ténylegesen nem „gáncsolta el” vagy „rúgta fel” a szír férfit, hanem csak rúgó mozdulatot tett felé, azonban az indítványozó ezt közvetlenül megelőző magatartásával összefüggésben értékelve (miszerint indítványozó pár perccel korábban két, a rendőri intézkedés előtt futó személyt – egy kiskorút – ténylegesen megrúgott) arra az álláspontra helyezkedett, hogy önmagában az a tény, hogy az indítványozó lendített lába ténylegesen nem ért célt, a kifejezéseket illetően lényegtelen részletnek, pontatlanságnak minősül.
- [73] A másodfokon eljáró bíróság szerint a kifogásolt közlések formailag ugyan tényállításként jelennek meg, azonban olyan kontextusban, hogy azok valójában véleményt formálnak, tekintettel arra, hogy valamely tény közlése is kifejezhet személyes véleményt, továbbá, hogy egy értékítéletnek, következtetésnek minősülő közlés esetén is szükséges, hogy azt elegendő ténybeli alap támassza alá.
- [74] A 7/2014. (III. 7.) AB határozatban, valamint a 13/2014. (IV. 18.) AB határozatban foglaltakra alapítottnak a Fővárosi Ítéltábla úgy foglalt állást, hogy a cikk írója az indítványozó személyét a múltbeli, közéleti vitát kiváltó magatartásán keresztül azonosította, a cikk célja azonban nem az volt, hogy őt negatív színben tüntesse fel, hanem az, hogy kifejezze a szerző véleményét a díjátadással kapcsolatos reakciókról. Az, hogy az indítványozó magatartását „gáncsolás”-ként írta le, összességében nem tényállítás, hanem a közügyek szabad megvitatása körébe tartozó véleménynyilvánítás volt, amely a cikk megírásakor kellő ténybeli alappal rendelkezett. Az indítványozó viselkedése ugyanis közismerten a közbeszéd részévé vált, annak kapcsán közéleti vita alakult ki. E vita részeként a cikk írója értékelhette úgy a nyilvánosságra került felvételeket, hogy az indítványozó „elgáncsolta” a férfit, akkor is, ha ez a mozdulata nem ért célt. Ezt erősíti az is, hogy az indítványozó ugyanezen alkalommal – nem vitásan – más személyeket megrúgott, továbbá a magatartásáért többször elnézést kért. A másodfokú bíróság álláspontja szerint a véleménynyilvánítás szabadsága körébe tartozott a cikk megírásakor, hogy a cikk írója a nyilvánosságra került felvételeken látottakat így értékelte. E körben rögzítette, hogy „[a] cikk megírásakor ugyanakkor a felperessel szemben kétségtelenül volt eljárás garázdaság miatt, a cikk a büntetőeljárásra is ekként utalt. A vád része volt a másodfokú határozatból kitűnően a felbuktatással kapcsolatos cselekmény. A két menekült, közte egy gyermek megrúgására vonatkozó részecselekmény tekintetében utóbb a büntető bíróság a garázdaság körében befejezett bűncselekményt, a harmadik részecselekmény, a gyermekével menekülő férfi tekintetében a felbuktatás megkísérlése miatt kísérleti cselekményt állapított meg.” (Fővárosi Ítéltábla ítélete, 8. oldal) A Kúria is megállapította, hogy az „elgáncsolás”, a „kigáncsolás” és a „felrúgás” kifejezések „a cikk megírásának időpontjában kellő ténybeli alappal rendelkeztek és a kifejezőmódjukban nem voltak indokolatlanul bántók” (Kúria ítélete, Indokolás [20]).
- [75] Az Alkotmánybíróság már többször felhívta a figyelmet arra, hogy egy vizsgált kijelentés megítélésekor annak is nagy jelentősége van, hogy az milyen körülmények között, milyen szöveggörnyezetben hangzott el. Az eljáró bíróságok – figyelemmel a PK. 12. számú állásfoglalásban, valamint az alkotmánybírósági határozatokban foglaltakra – a sérelmezett kijelentéseket kétséget kizáróan kontextusba helyezve, a teljes szöveget figyelembe véve értékelték, tekintettel a közzététel körülményeire, előzményeire, és az indítványozó személyét illetően a társadalomban kialakult nézetekre.
- [76] Az Alkotmánybíróság ezért úgy ítélte meg, hogy az eljáró bíróságok az ügy alapjogi relevanciáját figyelembe véve, a rendelkezésre álló alkotmányos mozgástér keretein belül – döntésüket megfelelően indokolva – alakították ki álláspontjukat.
- [77] 4. Az Alkotmánybíróság azt is megvizsgálta, hogy az eljáró bíróságok jogértelmezése nem terjesztette-e ki az alkotmányosan igazolható korlátokon túlra – az emberi státuszt közvetlenül megtestesítő emberi méltóság korlátozhatatlan magja sérelmére – a véleménynyilvánítás szabadsága védelmi körét.
- [78] Az Alkotmánybíróság megítélése szerint az eljáró bíróságok az alkotmányossági szempontokat felismerve és körültekintően mérlegelve jutottak arra a következtetésre az ítéletükben, hogy az indítványozónak a vizsgált közlések vonatkozásában – mint közéleti vitában, kivételes közszereplői minőségében érintett személynek – az átlagosnál jobban kellett túrnie a kritikai megjegyzéseket.

- [79] A Kúria döntésében figyelemmel volt a 7/2014. (III. 7.) AB határozatban, és a 28/2014. (IX. 29.) AB határozatban foglaltakra, arra, hogy az Alaptörvény IX. cikke és az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint a közösséget érintő kérdések megvitatásának szabadságát széles körben kell biztosítani. Szem előtt tartva a 36/1994. (VI. 24.) AB határozatban foglaltakat is, rögzítette, hogy a sajtó- és véleménynyilvánítási szabadság korlátozása csak igen szűk körben indokolt: akkor, ha a cikk szerzője kifejezetten tudatában volt a sérelmezett közlés valótlanosságának (tudatosan hamis közlés), vagy ha a foglalkozása, hivatása gyakorlásának szabályai szerint elvárható lett volna tőle a tények valóságtartalmának vizsgálata, de a véleménynyilvánítási alapjog felelős gyakorlásából adódó gondosságot elmulasztotta. Vizsgálata során az eljáró bíróságok, így a Kúria is arra a következtetésre jutott, hogy a sérelmezett közlések ezek közül egyik esetkörbe sem sorolhatók, a bíróságok pedig ebbéli álláspontjukat érdemi indokolással támasztották alá.
- [80] Az Alkotmánybíróság hangsúlyozza, hogy a közéleti vitában résztvevők jogi felelősségre vonásához nem elegendő annak kimutatása, hogy a vizsgált megszólalás bizonyos elemei ténylegesen, objektív módon cáfolhatók. A vitatott kijelentés értékelését arra figyelemmel kell elvégezni, hogy az milyen valódi jelentést hordoz, és ez az ügy valamennyi körülményének értékelését igényli. A Kúriának az a jogértelmezése, mely szerint egy sajtócikkben közölt információkat a maguk összességében és összefüggéseikkel együtt kell értékelni (ideértve a sajtócikk megírásának időpontját és az ebben az időpontban rendelkezésre álló információkat is), illetve a lényegtelen tévedések, pontatlanságok nem alapozhatnak meg jogsértést, nem csupán nem ellentétes, hanem kifejezetten összhangban áll az Alaptörvényből fakadó követelményekkel {8/2018. (VII. 5.) AB határozat, Indokolás [28]}.
- [81] Ha a vitatott kijelentés, nyilatkozat olyan körülményt illetően minősül tévedésnek, valótlannak, mely az ügyben érintett személy személyiségének megítélése szempontjából közömbösnek minősül, illetőleg ez a lényegtelen tévedés, pontatlanság nélkülözi a szándékosságot, akkor arra a szólásszabadság védelmi körének ki kell terjednie, ellenkező esetben ellehetetlenülne a sajtó-és véleménynyilvánítási szabadság alapjogának gyakorlása.
- [82] 5. A sajtószerv felelősségével és tevékenységi körében kifejtett gondos eljárásával kapcsolatosan az eljáró bíróságok egybehangzóan arra az álláspontra jutottak, hogy az indítványozó ténylegesen kifejtett magatartását kizárólag a büntetőeljárás során elvégzett szakértői vizsgálattal lehetett tisztázni. Az a sajtószertől nem volt elvárható, hogy a következtetéseinek közlése előtt a több szemszögből elkészített, megkérdőjelezhetetlen hitelességű videó- és fényképfelvételeket maga is szakértői vizsgálatnak vesse alá, vagy a folyamatban lévő büntetőeljárásban keletkezett szakvéleményt beszerezze, és ennek megfelelően foglaljon állást, különös tekintettel arra, hogy az nem is tekinthető közismertnek. A felvételekből levont következtetés nem minősült tudatosan hamis közlésnek, és nem sértette meg a véleménynyilvánítási alapjog felelős gyakorlásából eredő gondosság követelményét sem, figyelemmel a Fővárosi Ítéletábrá ítéletében is ismertetett és ekként a bíróság értékelési körébe bevont körülményekre.
- [83] Ahogyan arra az Alkotmánybíróság már korábban utalt, azt, hogy az információt terjesztő személyt mikor lehet olyannak tekinteni, mint aki az információ valótlan vagy félrevezető mivoltában tudatában van, vagy az adott helyzetben elvárható gondosság nélkül járt el, a szabad tájékoztatást támogató tartalommal kell értelmezni. A sajtószerv a szakma szabályai alapján elvárható körültekintéssel kell, hogy felderítse az általa nyilvánosságra hozandó cikkek valóságtartalmát.
- [84] Annak megítélése, hogy egy sajtószerv egy közlés megjelentetésekor a tőle elvárható, foglalkozása, hivatása gyakorlásának szabályai szerint tanúsított gondossággal járt-e el, a bírói mérlegelés körébe tartozik. Az Alkotmánybíróság ismételten hangsúlyozza, hogy a 3/2015. (II. 2.) AB határozatban rögzített elveknek megfelelően vizsgálata csak arra terjedt ki, hogy a bíróságok felismerték-e az ügy alapjogi vonatkozásait, és azokra figyelemmel, az érintett alapjog alkotmányos tartalmát érvényre juttatva értelmezték-e az alkalmazandó jogszabályokat. Nem tartozik az Alkotmánybíróság hatáskörébe annak megítélése, hogy a bíróság döntése az ügyben meghozható egyedüli helytálló döntés-e, vagy hogy a bírói törvényértelmezés, a bizonyítékok mérlegelése, valamint az azokból levont következtetések helyesek-e. A bírói mérlegelés körében hozott ítéletek felülvizsgálata az Alkotmánybíróság Alaptörvényben biztosított alkotmányossági szempontú vizsgálati jogkörén kívül esik {hasonlóan pl. 3013/2016. (I. 25.) AB végzés, Indokolás [18]; 3221/2014. (IX. 22.) AB végzés, Indokolás [14]–[15]}.
- [85] 6. A fenti szempontok figyelembevételével az Alkotmánybíróság arra a következtetésre jutott, hogy az eljáró bíróságok felismerték és figyelmet szenteltek az ügy alkotmányjogi aspektusainak, az Alaptörvény megszabta mozgástér keretein belül maradó álláspontjukat részletes, alkotmányjogilag értékelhető és megfelelő indokolás-

sal támasztották alá, a támadott döntések pedig nem sértik a hivatkozott alapvető jog védelmi körét, azaz nem állapítható meg a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség.

[86] Mindezekre tekintettel az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt a rendelkező részben foglaltak szerint elutasította.

Budapest, 2022. február 1.

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó
alkotmánybíró helyett

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Salamon László
alkotmánybíró helyett

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Szabó Marcel
alkotmánybíró helyett

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Szalay Péter
előadó alkotmánybíró helyett

Dr. Salamon László alkotmánybíró párhuzamos indokolása

[87] A határozatot támogatom. Az indokolással összefüggésben csupán egy elvi jellegű észrevételem van a tényállítás és vélemény viszonyát illetően. A határozat világosan bemutatja a tényállítás és a vélemény közötti különbségeket, ugyanakkor az értékítélettel terhelt tényállítás esetében a határozat által is elfogadott elhatárolást nem tartom kellőképpen egzaktnak. Nézetem szerint az értékítélettel terhelt tényállítások valóságtartalma sem lehet közömbös, azaz a tényállítás nem lehet valótlan. Ugyanis a tényből következik az értékítélet és nem fordítva. Így nem értek egyet azzal, miszerint: „Az, hogy az indítványozó magatartását »gáncsolás«-ként írta le, összességében nem tényállítás, hanem a közügyek szabad megvitatása körébe tartozó véleménynyilvánítás volt, amely a cikk megírásakor kellő ténybeli alappal rendelkezett.” (Indokolás [74])

[88] Az ügy eldöntése szempontjából azonban – a sajtó felelősségére vonatkozó szabályok, a hozzá kapcsolódó bírói gyakorlat és az ezzel összhangban álló alkotmánybírósági gyakorlat alapján – annak van jelentősége, hogy a sajtó felelősége megállapítható-e vagy sem. Egyetértek azzal, hogy a sajtó felelősége a jelen ügyben nem állapítható meg, mivel a felvételekből levont következtetés nem minősült tudatosan hamis közlésnek, és nem sértette meg a véleménynyilvánítási alapjog felelős gyakorlásából eredő gondosság követelményét sem, figyelemmel a bíróság értékelési körébe bevont körülményekre. A sajtó felelőségének megállapíthatósága nélkül pedig a kifogásolt megnyilatkozás nem eredményezhette az indítványozó által hivatkozott alapjog sérelmét.

Budapest, 2022. február 1.

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Salamon László
alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/891/2021.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3052/2022. (II. 11.) AB HATÁROZATA

alkotmányjogi panasz elutasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában – *dr. Salamon László* alkotmánybíró párhuzamos indokolásával – meghozta a következő

h a t á r o z a t o t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Pfv.IV.20.698/2020/5. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt elutasítja.

I n d o k o l á s

I.

- [1] 1. Az indítványozó jogi képviselője (dr. Gaudi-Nagy Tamás ügyvéd) útján az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLII. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz, melyben kérte a Kúria Pfv.IV.20.698/2020/5. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését, a Fővárosi Ítéletábla 32.Pf.20.592/2018/3-II. számú ítéletére, valamint a Fővárosi Törvényszék 4.P.21.053/2017/20. számú ítéletére is kiterjedő hatállyal.
- [2] Kérelmét az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdésében, valamint a IX. cikk (4) bekezdésében foglaltak sérelmére alapozta.
- [3] 1.1. Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló történeti tényállás szerint az indítványozó egy televíziós csatorna megbízásából 2015. szeptember 8-án felvételeket készített Röszkén a bevándorlással összefüggésben elrendelt rendőri biztosítási intézkedés hatálya alatt álló személyekről. A felvételkedés közben e személyek közül többen futni kezdtek a határ felé, és az indítványozó alkotmányjogi panaszban megfogalmazott állítása szerint „[a] felfokozott állapotú, erőszakos, rendőri intézkedésnek ellenszegülő és agresszív tömeg egyik tagja őt erősen meglökte”. Az indítványozó a tömeggel szembe fordulva folytatta a felvétel készítését, közben azonban megrúgott egy mellette elfutni igyekvő fiatal férfit, és egy kiskorú lányt is. Indítványozó állítása szerint „pánikhelyzetben jogos védelmi helyzetben védte testi épségét és egészségét”. Ezt követően a Készenléti Rendőrség egyik járőre megfogta egy, a gyermekével a kezében az indítványozó irányába futó férfi hátizsákját, aki, kiszabadítva magát az őt visszatartó rendőr kezéből, egyensúlyát veszítette, és a kiszabadulás okozta lendület miatt elesett, egyidőben azzal, amikor indítványozó a bal lábát a férfi haladási irányába emelte annak érdekében, hogy őt a továbbhaladásban megakadályozza.
- [4] Az indítványozó magatartásáról a helyszínen dolgozó újságírók számos felvételt készítettek, amelyek elterjedtek az interneten és közfelháborodást váltottak ki országszerte és külföldön egyaránt. Ennek során mind az internetes, mind a nyomtatott sajtó, illetve a lineáris médiaszolgáltatók napokig az indítványozó magatartását elítélő kommentárokat tettek közzé, a politikusok egy része nyíltan fellépett indítványozóval szemben, többen feljelentést is tettek, melynek következtében az indítványozó magatartása miatt büntetőeljárás indult.
- [5] Az eseményekről aznap és azt követően az alperes sajtószerv által működtetett internetes hírportálon (a továbbiakban: hírportál), valamint egy másik internetes portálon (a továbbiakban: internetes portál) is több cikk jelent meg.
- [6] 1.2. Az indítványozó magatartása miatt indult büntetőeljárásban első fokon eljáró Szegedi Járásbíróság 2017. január 12-én kihirdetett ítéletével indítványozót két rendbeli garázdaság vétségében bűnösnek találta. Megállapította, hogy indítványozó a tényállásban ismertetett, társadalmi normákkal nyíltan szembe helyezkedő, személyes ok nélküli, a hivatásával szemben elvárt társadalmi szabályokkal ellentétes, ezáltal kihívóan közösségellenes cselekményével, két rendőri intézkedéssel érintett személlyel szemben, sérülést nem eredményező, erőszakos magatartást tanúsított, amely így alkalmas volt arra, hogy a jelenlevőkben és a tudósításokat nyomon követőkben megbotránkozást, felháborodást váltson ki. A bíróság az indokolásban rögzítette, hogy a nyomozás

során beszerzett igazságügyi fotó- és videótechnikai szakértői vélemény megerősítette, hogy a felperes nem gáncsolta el a gyermekével menekülő férfit, amikor az a rendőr kezéből kiszabadult és a vádlott felé tartott.

- [7] A büntetőeljárásban másodfokon eljáró Szegedi Törvényszék másodfokú tanácsa 2017. október 3-án kelt ítéletében úgy foglalt állást, hogy az elsőfokú bíróság az eljárási szabályokat maradéktalanul betartva az ügyben megalapozott tényállást állapított meg és abból helyesen következtetett az indítványozó büntetőjogi felelősségére, az elsőfokú ítéletet túlnyomórészt helyben hagyta. A törvényszék ugyanakkor az elsőfokú ítéletől eltérően azt is megállapította, hogy a rendőri intézkedés következtében egyensúlyát veszítő férfi haladási irányába az indítványozó azzal a szándékkal emelte fel a lábát, hogy őt megállítsa, azonban a cselekménye a férfi elesése miatt kísérleti szakban rekedt, így ezzel a tétivel is kirívóan közösségellenes magatartást követett el.
- [8] 1.3. Az indítványozó személyiségi jog megsértése miatt 2017. március 1. napján peres eljárást indított, melyben kérte az alábbi cikkek személyére vonatkoztatott tartalmával összefüggésben a személyiségi jogai megsértésének megállapítását, az alperes elégtételadásra, valamint sérelemdíj megfizetésére való kötelezését.
- [9] A hírportálon
- 2015. szeptember 8-án megjelent „Kisgyerekes menekültet gáncsolt ki egy magyar operatőr nő Röszkénél” című cikk szerint „[a] kitöréskor készült videón látszik, ahogy egy szőke hajú operatőr kigáncsol egy kisgyereket a karjaiban tartó menekültet. A [...] szerint ő egy magyar operatőr nő, az [...] munkatársa, ami pedig egy Jobbik közeli csatorna.”
 - 2015. szeptember 9-én megjelent „Menekülteket rugdosó operatőr: megszólalt a főszerkesztő” című cikk szerint „Nem csak a magyar, a nemzetközi sajtót is bejárták azok a képsorok, amelyeken [az indítványozó], az [...] – akkor még – operatőre kigáncsol, egy a rendőrök elől menekülő férfit, aki kezében egy gyermeket tart.”
 - szintén 2015. szeptember 9-én megjelent „[az indítványozó] és [...] egy párt alkot” című cikkben a szerző úgy fogalmazott, hogy „Párommal eldöntöttük, hogy összeházasodunk, nyilatkozta [...] Minnesota-i fogorvos és [az indítványozó], magyar operatőr. [...] és [az indítványozó] az interneten ismerkedtek meg és azonnal tökéletes összhang alakult ki közöttük, már azt is tudják, hogy hol töltik majd mézesheteiket. Afrikába utaznak, hogy a nászút alatt hobbijukról se kelljen lemondaniuk. [...] zsiráfokat szeretne lőni, [az indítványozó] pedig legszívesebben kis niggereket rugdosna.”
 - 2015. szeptember 10-én megjelent „Az egyik legnagyobb svájci lap címlap sztorija a gyerekrugdosó operatőr” című cikk szerint „[az indítványozó] egy gyerekével futó menekültet elgáncsolt, két gyermekbe pedig belerúgott forgatás közben, ezzel minden bizonnyal sikerült a világ leggyűlöltebb emberévé válnia, átvéve a kétes dicsőséget az oroszlan gyilkos amerikai fogorvostól.”
 - 2015. december 17-én megjelent „És akkor kért valami nagyot a miniszterelnöktől a menekült, akit felrúgott [az indítványozó]” című cikk szerint „[...] úgy lett világhírű, hogy egy magyar operatőr nő elgáncsolta, [...] [az indítványozó] Röszkénél rúgta fel (vagy próbálta felrúgni, ezen máig vita van, de az operatőr mozdulata egyértelmű) a gyermekével a karjában futó férfit, amikor a menekültek kitörtek a rendőri őrizetből.”
 - 2016. január 2-án „Hiába írt levelet a miniszterelnöknek a menekült, akit felrúgott [az indítványozó], családja Törökországban rekedt” címmel megjelent újabb cikk.
 - 2016. szeptember 25-én „Elhagyná Spanyolországot a menekült, akit felrúgott [az indítványozó]” címmel megjelent cikk szerint a menekült „nemrég beszélt [az indítványozóról] is, a magyar operatőrrel, aki Röszkénél felrúgta.”
- [10] Az internetes portálon 2016. október 18-án a XVI. Lakitelki Filmszemlén megrendezésre került díjátadóval kapcsolatosan megjelent „Díjat vett át a menekült rugdosó riporternő” című cikk szerint: „[az indítványozó] az az operatőr, aki tavaly szeptemberben Röszkénél az országba belépésre várakozó menekültek közül felrúgott egy gyerekével futó férfit, illetve egy nála két fejjel alacsonyabb kislányba is belerúgott, mindezt kamerák kereszttüzébe, így pillanatok alatt Magyarország lett a világ szégyene, Budapesttől Sydneyig.”
- [11] Az első fokon eljáró Fővárosi Törvényszék 4.P.21.053/2017/20. számú ítéletével indítványozó keresetét elutasította. Döntését a sajtószabadságról és a médiatartalmak alapvető szabályairól szóló 2010. évi CIV. törvény rendelkezéseire, a Legfelsőbb Bíróság Polgári Kollégiumának a sajtó-helyreigazítási perekre irányadó, de személyhez fűződő jogi perekben is alkalmazandó PK. 12. számú, PK. 13. számú, PK. 15. számú állásfoglalásokban foglaltakra, a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény rendelkezéseire, valamint az Alkotmánybíróság 36/1994. (VI. 24.) AB határozatának indokolásában írtakra alapította. Eljárása során a Fővárosi Törvényszék figyelembe vette a büntetőeljárásban hozott ítéletek tartalmát is.

- [12] A törvényszék mindenekelőtt abban foglalt állást, hogy az indítványozó magatartása közéleti vitában történt állásfoglalásnak tekinthető, cselekedeteivel közszereplést vállalt, azaz az indítványozót jelen esetben közszereplőnek kell tekinteni.
- [13] A peres eljárással érintett, sérelmezett közléseket illetően arra a következtetésre jutott, hogy azok tényállítások, és a sajtószerv valótlanul állította azt, hogy a férfi a gyermekkel az indítványozó közrehatása miatt esett el. A Törvényszék ezzel összefüggésben azt is vizsgálta, hogy a cselekménynek a sajtóban, a valóságtól eltérően történő bemutatása lényeges vagy lényegtelen tévedésnek, az indítványozó személyének megítélése szempontjából közömbös részletnek, pontatlanságnak tekinthető-e vagy sem. A Törvényszék e körben figyelembe vette, hogy a büntetőeljárás során is igazságügyi szakértői bizonyításra volt szükség annak megállapítása érdekében, hogy az indítványozó lendületben lévő lába elérte-e a futó férfi lábát. A Törvényszék az összes szempont együttes értékelése alapján nem állapította meg az alperes felelősségét amiatt, hogy a körülményeket úgy mutatta be, mintha az indítványozó lába ténylegesen el is érte volna a futó férfi lábát. Ennek oka, hogy maga a támadó szándék is provokatív, így ténylegesen is alkalmas arra, hogy a két, ténylegesen végrehajtott rúgáshoz hasonlóan ezen harmadik, kísérleti szakban rekedt magatartás is – a történéseket felvételen, közvetítésen keresztül követő személyekben – felháborodást, megbotránkozást váltson ki.
- [14] A Törvényszék álláspontja szerint továbbá a 2015. szeptember 9-én megjelent „[az indítványozó] és [...] egy párt alkot” című írásban és a 2016. október 18-án megjelent „Díjat vett át a gyerekrugdosó riporternő” című cikkben kifogásolt szövegrészek olyan értékítéletek, melyek nem nélkülöztek minden ténybeli alapot, nem voltak teljesen légből kapottnak tekinthetők, nem alapultak kétségtelenül megalapozatlan következtetésen, ezért a becsületsértés megállapítására nem voltak alkalmasak.
- [15] 1.4. Az elsőfokú bíróság ítélete ellen indítványozó fellebbezést terjesztett elő. Álláspontja szerint az elsőfokú bíróság jogi érvelése nem helytálló, ugyanis az elsőfokú bíróság által is megállapított valótlan tényállítások jóhírnevet sértőek, azok nem tekinthetők a megítélése szempontjából lényegtelen tévedésnek, a sajtószerv által közzétett közlések miatt róla a közvéleményben súlyosan kedvezőtlen kép alakult ki. Az indítványozó vitatta, hogy közszereplő lenne. Sérelmezte, hogy a becsületsértés vonatkozásában az elsőfokú bíróság nem tett teljesen eleget indokolási kötelezettségének.
- [16] A Fővárosi Ítéltábla 32.Pf.20.592/2018/3-II. számú ítéletével az elsőfokú bíróság döntését helyben hagyta. Rögzítette, hogy a Fővárosi Törvényszék döntésével egyetért, a kifejtett indokait nagyobb részben osztotta. Indokolásában szükségesnek tartotta megemlíteni, hogy a büntetőbíróság által hozott jogerős ítéletben megállapított tényekkel szemben az indítványozó nem teheti polgári peres eljárásban vitássá a magatartását, kiemelte, hogy a vitatott esemény a másik két – a büntetőbíróság által megállapított, személyi sérülést nem eredményező, erőszakos magatartástól – nem választható külön, az indítványozó közvélemény általi megítélésében a teljes eseménysorozatra tekintettel kell lenni.
- [17] A Fővárosi Ítéltábla nem osztotta az elsőfokú bíróság azon megállapítását, hogy a sérelmezett közlések olyan valótlan tényállítások, melyek az indítványozó megítélése szempontjából közömbösek, lényegtelen pontatlanságok. Megítélése szerint a sajtószerv által közzétett cikkek azt tárták az olvasók elé, hogy mi látható a képeken, felvételeken, és értékelték azokat. A sérelmezett közléseket az Ítéltábla ezért az értékítélettel terhelt tényállítások körébe sorolta, melyek jogi megítélése a véleményekéhez hasonló. Vizsgálata során az Ítéltábla figyelembe vette a 36/1994. (VI. 24.) AB határozatban, a 7/2014. (III. 7.) AB határozatban, és a 13/2014. (IV. 18.) AB határozatban foglaltakat.
- [18] Az ítéltábla fontosnak tartotta rögzíteni azt is, hogy az indítványozónak a közvélemény általi megítélésének értékelése során nem csak arra kell figyelemmel lenni, hogy a vitatott magatartást nem lehet különválasztani a másik két cselekménytől, hanem arra is, hogy a sérelmezett cikkek nem csak egyféle nézőpontot közvetítettek, a 2015. december 17-i írás például azt is megfogalmazta, hogy vannak olyan álláspontok, melyek szerint nem az indítványozó magatartása okozhatta a férfi elesését.
- [19] 1.5. Az indítványozó felülvizsgálati kérelme alapján az ügyben eljáró Kúria a jogerős ítéletet a Pfv.IV.20.698/2020/5. számú ítéletével hatályában fenntartotta. Az indítványozó érvelése szerint az eljáró bíróságok a bizonyítékokat kirívóan okszerűtlenül mérlegelve, tévesen utasították el a jóhírnev és a becsület megsértése miatt előterjesztett keresetét. A jogerős ítélet túlnyomórészt az ellene indult büntetőeljárásban született másodfokú határozaton alapult, melyet azonban a Kúria a Bfv.III.796/2018/8. számú felülvizsgálati eljárásában hozott ítéletével hatályon kívül helyezett és őt – bűncselekmény hiányában – felmentette a garázdaság

vádja alól. Az indítványozó szerint az eljáró bíróságok nem tettek eleget az indokolási kötelezettségüknek, mert nem adtak magyarázatot arra, hogy a sérelmezett cikkekben szereplő valótlan és sértő tényállítások miért nem okozták a jóhírnevének sérelmét, továbbá miért nem sérült a becsülethez fűződő joga. Álláspontja szerint továbbá az eljáró bíróságok tévesen alkalmazták a PK. 12. számú állásfoglalásban foglaltakat is, mert a valótlan közlést az olvasóközönség szemszögéből kellett volna értelmezni.

- [20] A Kúria az eljárása során mindenekelőtt azt rögzítette, hogy a felülvizsgálati eljárásban nincs helye bizonyítás felvételének, így nincs lehetőség olyan bizonyíték értékelésére sem, amely a jogerős ítélet meghozatala után keletkezett, azaz a döntése során nem lehetett figyelemmel a 2018. október 30-án született, büntetőeljárással összefüggésben hozott felülvizsgálati ítéletre.
- [21] A Kúria álláspontja szerint a bizonyítékok mérlegelése során abból kellett kiindulni, hogy az Alaptörvény IX. cikke, a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény rendelkezései, és az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata – a 7/2014. (III. 7.) AB határozatban, illetőleg a 28/2014. (IX. 29.) AB határozatban foglaltak – szerint a közösséget érintő kérdések megvitatásának szabadságát széles körben biztosítani kell.
- [22] Osztotta azt a nézetet, mely szerint a sérelmezett cikkek megírásának időpontjában a menekültválság, és az ahhoz szorosan kapcsolódó események, így az indítványozó videó- és képfelvételeken rögzített magatartása belföldön és külföldön is egyaránt heves közéleti viták középpontjába került, és a sérelmezett cikkek az indítványozó magatartását, illetve annak következményeit mutatták be. Erre tekintettel a sérelmezett cikkek vonatkozásában – a 36/1994. (VI. 24.) AB határozatnak megfelelően – rögzítette, hogy a sajtó- és véleménynyilvánítási szabadság korlátozása csak igen szűk körben indokolt: akkor, ha a cikkek szerzői kifejezetten tudatában voltak a sérelmezett közlések valótlanságának (tudatosan hamis közlés), vagy ha a foglalkozásuk, hivatásuk gyakorlásának szabályai szerint elvárható lett volna tőlük a tények valóságtartalmának vizsgálata, de a véleménynyilvánítási alapjog felelős gyakorlásából adódó gondosságot elmulasztották. A keresettel érintett cikkeket azonban nem lehetett egyik esetkörbe sem sorolni. A sérelmezett közlések az indítványozó magatartásáról készített, széles körben hozzáférhető videó- és képfelvételeken alapultak, amelyekből okszerűen lehetett arra következtetni, hogy az indítványozó valóban elgáncsolta, felrúgta a gyermekével a karján futó férfit. Az indítványozó valóságnak megfelelő magatartását pedig kizárólag a büntetőeljárás során elvégzett szakértői vizsgálattal lehetett tisztázni. A Kúria kifejtette, hogy a sajtószervtől nem volt elvárható, hogy a következtetések közlése előtt a több szemszögéből elkészített, megkérdőjelezhetetlen hitelességű videó- és képfelvételeket szakértői vizsgálatnak vesse alá, a felvételekből levont következtetése nem minősül tudatosan hamis közlésnek, és nem sértette meg a véleménynyilvánítási alapjog felelős gyakorlásából eredő gondosság követelményét sem.
- [23] A Kúria egyetértett az eljáró bíróságokkal abban, hogy a sérelmezett cikkek a megírásuk időpontjában kellő ténybeli alappal rendelkeztek, és kifejezőmódszójukban nem voltak indokolatlanul bántók.
- [24] 2. Az indítványozó ezt követően az Abtv. 27. §-a szerinti alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz, melyet az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdésében, valamint a IX. cikk (4) bekezdésében foglaltak vélelmezett sérelmére alapozta.
- [25] Az indítványozó álláspontja szerint mind az elsőfokú, mind a jogerős, valamint az azt hatályában fenntartó felülvizsgálati ítélet sérti az Alaptörvényben biztosított jóhírneve tiszteletben tartásához való alapjogát, mert az ítéleteket hozó bíróságok szerint az alperesi sajtószerző valótlan tényállításai nem tartoznak a hamis közlések körébe, és az alperesi sajtószerző a tényállításai kapcsán nem volt köteles annak behatóbb vizsgálatára, hogy a cikkeiben az indítványozó terhére rótt cselekményt az indítványozó valóban elkövette-e.
- [26] Az alkotmányjogi panasz Abtv. 29. §-ban megfogalmazott alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésként az alábbiakat veti fel: a) egy sajtószerző a sajtó- és véleményszabadság gyakorlására hivatkozva behatóbb vizsgálat, nyilvánvaló adatok figyelembe vétele nélkül állíthat-e cikkeiben valótlanul olyan tényeket, melyeket a társadalom egésze által súlyosan elítélendő magatartásnak tart; b) a valótlan tényállítás milyen szintű védelmet élvezhet az Alaptörvény által kiemelten védett véleménynyilvánítás szabadsága körében; c) hol van az a határ, amikor a valótlan tényállítást az érintett már nem köteles tűrni, illetőleg d) a sajtó- és véleményszabadság védelme alatt eljáró sajtószerzőnek meddig terjed a gondossága egy általa tett tényállítás való vagy valótlan voltának ellenőrzése kapcsán.
- [27] Az indítványozó előadta, hogy egy sajtószerző a tevékenysége körében kifejezett gondossággal köteles eljárni, és köteles a tevékenységével érintettek személyiségi jogait maximálisan tiszteletben tartani, mert még a közügyek megvitatása körében is a sajtó- és véleménynyilvánítási szabadsága határát képezi az egyének Alaptörvényben védett joga. Az indítványozó álláspontja szerint az alperesi sajtószerző ezen gondos eljárásra vonatkozó

kötelezettségének nem tett eleget, a cikkek közzététele előtt nem a tőle elvárható kellő gondossággal járt el. Szükségesnek tartotta kiemelni, hogy a sérelmezett cikkekben személyének tulajdonított magatartásról – a helyszíni sajtójelenlét miatt – szinte azonnal felkerültek a világhálóra olyan videó- és fényképfelvételek is, amelyeket megvizsgálva egyértelműen megállapítható az indítványozó valóságnak megfelelő magatartása. Az indítványozó felhívta a figyelmet arra is, hogy a sérelmezett, jó hírnevét súlyosan érintő nyolc alperesi cikk közül csupán azok fele született rögtön a történetek után, további kettő 4 hónappal később, míg az utolsó kettő több, mint egy évvel később került közzétételre. Éppen erre tekintettel az alperesi sajtószervnek a gondos eljárás keretében minden egyes – az indítványozó tettét taglaló – cikke előtt szükséges lett volna vizsgálnia, hogy a számára akkor elérhető információk alapján a korábbi tényállításai megfelelnek-e a valóságnak. Ezen vizsgálatot pedig megtehetette volna egyrészt a világhálóra – többek között a Youtube videómegosztó portálra – felhelyezett, az eseményeket más szemszögből rögzítő felvételek megtekintése útján, vagy pedig az indítványozóval szembeni büntetőeljárás iratanyagának áttekintése útján.

- [28] Álláspontja alátámasztásául hivatkozott a 34/2017. (XII. 11.) AB határozatban és a 3/2015. (II. 2.) AB határozatban foglaltakra, melyekre az indítványozó véleménye szerint az eljáró bíróságoknak is figyelemmel kellett volna lennie, ennek a követelménynek azonban nem tettek eleget.
- [29] A 2015. szeptember 9. napján megjelent, „[az indítványozó] és [...] egy párt alkot” című cikk azon része tekintetében, hogy „[...] zsiráfokat szeretne lőni, [az indítványozó] pedig legszívesebben kis niggereket rugdosna”. úgy nyilatkozott, hogy a cikk ironikus, gúnyos része önkényesen negatív véleményt fogalmazott meg, nem alapult valós tényeken, ugyanis az indítványozó „nem a bőrszínük, nemzetiségük miatt, hanem a rendőri zárást jogellenesen átszakító és irányába meglődülő, testi épségét is veszélyeztető tömeg elleni védekezés gyanánt, ijedtében és félelmében tanúsított magatartást a fiatalok személyével szemben”.
- [30] Az indítványozó indítványában kiemelte továbbá, hogy az Alaptörvény által védett jó hírnév tiszteletben tartásához fűződő alapjoga azáltal is sérült, hogy a cikkekben folytatólagosan kerültek közzétételre a valótlan és jó hírnevét sértő tényállítások.

II.

- [31] Az Alaptörvény érintett rendelkezései:

„VI. cikk (1) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy magán- és családi életét, otthonát, kapcsolattartását és jó hírnevét tiszteletben tartsák. A véleménynyilvánítás szabadsága és a gyülekezési jog gyakorlása nem járhat mások magán- és családi életének, valamint otthonának sérelmével.”

„IX. cikk (1) Mindenkinek joga van a véleménynyilvánítás szabadságához.”

„IX. cikk (4) A véleménynyilvánítás szabadságának a gyakorlása nem irányulhat mások emberi méltóságának a megsértésére.”

III.

- [32] 1. Az Alkotmánybíróságnak az Abtv. 56. §-a alapján mindenekelőtt azt kellett megvizsgálnia, hogy az alkotmányjogi panasz a befogadhatóság törvényi feltételeinek eleget tesz-e.
- [33] 2. Az indítványozó alkotmányjogi panaszát az Abtv. 30. § (1) bekezdésben meghatározott hatvan napos határidőben nyújtotta be. A jogorvoslattal már nem támadható kúriai ítélet az ügy érdemében hozott döntésnek minősül, így az alkotmányjogi panasszal támadható. Az indítványozó alkotmányjogi panasz benyújtására indítványozói jogosultsággal rendelkezik, érintettsége – mivel a támadott ítélettel lezárt eljárásban felperes volt – fennáll. Az indítványozó jogi képviselője meghatalmazását csatolta.
- [34] 3. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 27. §-a szerinti követelményeknek megfelelő alkotmányjogi panaszt – egyéb feltételek megléte mellett – abban az esetben fogadja be, amennyiben az, az Abtv. 52. § (1b) bekezdésében előírt határozott kérelmet tartalmaz.

- [35] Az alkotmányjogi panasz tartalmazza azt a törvényi rendelkezést, amely megállapítja az Alkotmánybíróság hatáskörét az indítvány elbírálására, és amely az indítványozó indítványozói jogosultságát megalapozza (Abtv. 27. §); az eljárás kezdeményezésének indokait; az Alkotmánybíróság által vizsgálni kért bírósági döntéseket; az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezését [VI. cikk (1) bekezdése és a IX. cikk (4) bekezdése]; indokolást arra nézve, hogy a sérelmezett bírói döntések – az indítványozó álláspontja szerint – miért ellentétesek az Alaptörvény általa megjelölt rendelkezéseivel; illetőleg kifejezetten kéri a sérelmezett bírói döntések alaptörvényellenességének megállapítását és megsemmisítését.
- [36] 4. Az Abtv. 29. §-a értelmében az alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvényellenesség kéteyle, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés felvetése esetén fogadható be. E befogadhatósági feltételek vagylagos jellegűek, így azok fennállását az Alkotmánybíróság külön-külön vizsgálja {3/2013. (II. 14.) AB határozat, Indokolás [30]}.
- [37] Az Alkotmánybíróság úgy ítélte meg, hogy a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvényellenesség szempontjából érdemben vizsgálendő, hogy a Kúria, illetőleg az alsóbb fokú bíróságok megfelelően alkalmazták-e az Alkotmánybíróság korábbi – az indítványban is hivatkozott – döntéseiben kifejtett értelmezési szempontokat: a sérelmezett közlések a véleménynyilvánítás szabadságának védelme alatt állnak-e, és így azokat az indítványozónak túrníe kellett-e, vagy pedig ezen állítások kívül esnek a véleménynyilvánítás szabadsága védelmi körén, és megsértették az indítványozó becsületét, jó hírnevét.
- [38] A fentiekre tekintettel az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt az Ügyrend 31. § (6) bekezdése alapján, a panasz befogadásáról szóló döntést mellőzve, érdemben bírálta el.

IV.

- [39] Az alkotmányjogi panasz nem megalapozott.
- [40] 1. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában azt kifogásolta, hogy az általa sérelmezett kifejezések az eljáró bíróságok szerint a véleménynyilvánítás szabadsága védelmi körébe tartoznak, holott azok olyan tényállítások, amelyeknek nincs valóságtartalma, és melyek alkalmasak a személyét illetően a közvélemény befolyásolására. Alkotmányos jelentőségű kérdésként vetette fel, hogy a „valótlan tényállítás milyen szintű védelmet élvezhet az Alaptörvény által kiemelten védett véleménynyilvánítási szabadság körében” és hogy hol húzódik az a határ, amikor a valótlan tényállítást az érintett már nem köteles túrní.
- [41] 1.1. Az Alkotmánybíróság az ügy érdemi vizsgálata során elsőként áttekintette vonatkozó gyakorlatát, tekintettel arra, hogy számos döntésében foglalkozott már a véleménynyilvánítási szabadság alkotmányjogi tartalmával, és részletesen kimunkált, következetesen alkalmazott gyakorlata van a véleménynyilvánítási szabadság és az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdésében foglalt jóhírnév tiszteletben tartásához való alapjog kollízióját illetően. Az Alkotmánybíróság a fentiek mellett figyelembe vette az Emberi Jogok Európai Bíróságának (a továbbiakban: EJEB) esetjét is.
- [42] Az Alkotmánybíróság gyakorlatában a véleménynyilvánítás szabadsága kiemelten védett alkotmányos érték, különösen abban az esetben, „amikor közügyeket és a közhatalom gyakorlását, a közfeladatot ellátó, illetve a közéletben szerepet vállaló személyek tevékenységét érinti. [...] A demokratikus társadalom létezésének és fejlődésének nélkülözhetetlen eleme [ugyanis] a közügyek vitatása, amely feltételezi a különböző politikai nézetek, vélemények kinyilvánítását, a közhatalom működésének bírálatát.” {36/1994. (VI. 24.) AB határozat, ABH 1994, 219, 228; ld. még: 57/2001. (XII. 5.) AB határozat, ABH 2001, 484, 494, az Alaptörvény hatálybalépését követően a fentieket megerősítve például: 3145/2018. (V. 7.) AB határozat, Indokolás [29]} Az Alkotmánybíróság értelmezésében ugyanakkor a közéleti kérdések köre szélesebb a politikai szólásnál, illetve a közhatalmat gyakorló személyek tevékenységének bírálatánál.
- [43] A közügyek vitája, azaz a szólásszabadság fokozottan védett köre meghatározásának fókuszában mindenképp az a kérdés áll, hogy a megszólaló valamely társadalmi, közéleti kérdésben fejtette-e ki nézeteit. Az Alkotmánybíróság – egyezően az EJEB gyakorlatában megjelenő szempontokkal – elismerte gyakorlatában, hogy „valamennyi közéleti párbeszéd igényt tarthat a közéleti vitákat és a közügyek vitatását megillető alapjogi védelemre” {14/2017. (VI. 30.) AB határozat, Indokolás [27]}.

- [44] A véleménynyilvánítás szabadságának körébe tartozó közéleti vitákban érintett személyek alapjogainak védelme tekintetében kiemelt jelentőségű kérdés, hogy azokat mikor lehet megszorítóan értelmezni, milyen feltételekkel lehet korlátozni, és kollíziójuk esetén milyen szempontok alapján kell a prioritást meghatározni, meddig terjed egy közéleti vitában érintett személy tűrési kötelezettsége, vagy a másik oldalról: mennyiben korlátozhatja a véleménynyilvánítás szabadságának érvényesülését a közéleti vitában résztvevők személyiségének a védelme.
- [45] Ennek a kérdésnek az értékelése során az Alkotmánybíróság jellemzően a következő szempontoknak tulajdonít meghatározó jelentőséget: a véleményt kifejező nyilvános közlés közérdekű vitában kifejtett álláspontot tükröz-e; a nyilvános közléssel érintett személy közszereplői minőségben jelenik-e meg; a nyilvános közlés tényállítást vagy értékítéletet foglal-e magában; a nyilvános közlés sérti-e az érintett személy emberi méltóságát vagy jó hírnevét (becsületét) {3145/2018. (V. 7.) AB határozat, Indokolás [38]}.
- [46] 1.2. Az Alkotmánybíróság mindenekelőtt azt hangsúlyozza, hogy annak mérlegelése során, hogy egy nyilvános közlés a véleménynyilvánítási szabadság kiemelt védelmi körébe tartozik-e, elsődlegesen azt kell vizsgálni, hogy a közlés a közügyek szabad vitatását érinti-e.
- [47] Az Alkotmánybíróság a 13/2014. (IV. 18.) AB határozatában felállította azokat a szempontokat, melyek alapján elsőként azt kell megítélni, hogy az adott közlés a közügyekben való megszólalást, közérdekű vitában kifejtett álláspontot tükröz-e. „Ennek során figyelembe kell venni elsősorban a közlés megjelenésének módját, körülményeit és a vélemény tárgyát, kontextusát, a közlést érintően vizsgálni kell a médium típusát, a közlés apropóját adó eseményt, illetve az arra érkező reakciókat és az adott közlésnek ebben a folyamatban játszott szerepét. További szempontként szükséges értékelni a kijelentés tartalmát, stílusát, illetve a közlés aktualitását, valamint célját. Amennyiben e körülmények értékelésével az állapítható meg, hogy a közlés a közügyek szabad vitatását érinti, úgy a közlés automatikusan a véleménynyilvánítási szabadság nyújtotta magasabb szintű oltalmat élvezi.” {13/2014. (IV. 18.) AB határozat, Indokolás [39]; 3001/2018. (I. 10.) AB határozat, Indokolás [28]}
- [48] Az Alkotmánybíróság gyakorlatában a nyilvános közlés jellegét nem a közléssel érintettek személyi minősége határozza meg, hanem éppen fordítva: a közlés tárgyához mérten kell vizsgálni az érintettek személyi minőségét. A szólásszabadság fokozottan védett körének fókuszában elsősorban maguk a közügyek, nem pedig a közszereplők állnak {7/2014. (III. 7.) AB határozat, Indokolás [47]–[48]; 13/2014. (IV. 18.) AB határozat, Indokolás [25]–[27]; 3001/2018. (I. 10.) AB határozat, Indokolás [25]}.
- [49] Erre tekintettel a nyilvános közlés minősítése során elsőként azt kell vizsgálni, hogy a közlés közügyek, közéleti kérdések vitatására vonatkozik-e, mert maga a közéleti kérdések megvitatásának ténye – a konkrét vita erejéig – az a szempont, amely meghatározza az érintettek személyi minőségét {3145/2018. (IV. 7.) AB határozat, Indokolás [41]}.
- [50] 1.3. Abban az esetben, ha megállapítást nyert, hogy a nyilvános közlés a közügyek szabad vitatását érinti, az alkalmazandó alkotmányjogi mérce megállapításához szükséges annak további vizsgálata, hogy a közléssel érintett személy – az adott helyzetben – közszereplői minőségben érintett-e. Önmagában ugyanis az a tény, hogy egy nyilvános közlés közéleti jellegű, nem vonja automatikusan maga után azt, hogy az érintett személyek személyiségvédelme lecsökken {13/2014. (IV. 18.) AB határozat, Indokolás [41]; 3145/2018. (IV. 7.) AB határozat, Indokolás [44]}.
- [51] Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata alapján a közügyek vitatásához kötődő alkotmányos jog biztosításából egyenesen következik, hogy a személyiségvédelem korlátozottsága nemcsak a hivatásos közszereplőkre, hanem egy közvita valamennyi érintettjére vonatkozik, hiszen a közügyek vitatása adott esetben – a konkrét társadalmi vita erejéig – annál szélesebb személyi kört érinthat {lásd: 7/2014. (III. 7.) AB határozat, Indokolás [57]}, és „olyan személyeknek is lehetősége nyílik egy-egy közéleti vita aktív alakítójává válni, akik korábban – státuszuk alapján – nem tartoztak a közszereplő fogalmi körébe. Ezek a személyek az ún. kivételes közszereplők.” {3019/2021. (I. 28.) AB határozat [22]} A bírálat fokozott tűrése tehát a közügyek vitáján belül mindenkire kiterjedő általános követelmény {3236/2018. (VII. 9.) AB határozat, Indokolás [30]}.
- [52] A fentiek alapján az Alkotmánybíróság kiemeli tehát, hogy a közügyek megvitatása körében elhangzó véleménynyilvánítás és a rá vonatkozó védelem fókuszában elsődlegesen nem a szózással érintett személyek státusza áll, hanem az, hogy a megszólaló valamely társadalmi, politikai kérdésben fejtette ki nézeteit.

- [53] 1.4. Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata alapján a véleményszabadság gyakorlásának határait a közügyeket érintő kérdésekben aszerint különbözteti meg, hogy az adott közlés értékítéletnek, avagy tényállításnak minősül-e. E minősítésnek azért kell összhangban állnia az Alaptörvény IX. cikkében biztosított véleményszabadság követelményeivel, mert egyben döntően és közvetlenül befolyásolja annak határait is, így az alapjog gyakorolhatóságát és tényleges érvényesülését.
- [54] A véleményszabadság nemcsak bizonyos felfogások vagy eszmék, hanem magának a véleménynyilvánításnak a lehetősége előtt nyit szabad utat. Ebből következik, hogy a közügyeket érintő értékítéletek szabad folyása biztosított, hiszen a tényállításokkal szemben az értékítéletek közös sajátossága, hogy igazságtartalmuk nem ellenőrizhető és objektív módon nem igazolható. Az értékítéletekkel szemben a tényállítások mindig olyan konkrétumokat tartalmaznak, amelyek valósága bizonyítás útján igazolható, ellenőrizhető. Míg az értékítéletet megjelenítő vélemények nagyobb toleranciát követelnek, addig a tényeket állító, avagy híresztelő kifejezések esetében fokozottabb gondosság követelhető meg.
- [55] Az Alkotmánybíróság mércéje szerint az értékítéletet és személyes meggyőződést közvetítő vélemények mindaddig, amíg összefüggésben állnak a közügyekkel, attól függetlenül élvezik a véleményszabadság alkotmányos oltalmát, hogy helyes vagy helytelen, tetsző vagy nem tetsző, egyes megítélések szerint értékes vagy éppen értéktelen gondolatot tartalmaznak. Ezt kívánja meg a nézőpontsemleges véleménynyilvánítási fórum szabadságának értéke is.
- [56] Ezzel egyezően hangsúlyozza az EJEB is, hogy „[a] 10. cikk nemcsak azokra az »információk«-ra vagy »eszmék«-re alkalmazandó, amelyek kedvező fogadtatásúak, vagy amelyeket ártalmatlannak, illetve közömbösnek tartanak, hanem azokra is, amelyek sértenek, megütközést keltenek vagy felkavarnak; ezek a pluralizmus, a tolerancia és a nyitottság követelményei, amelyek nélkül nem létezik »egy demokratikus társadalom«” [*Oberschlick kontra Ausztria* (11662/85), 1991. május 23., 57. bekezdés]. Ugyanakkor az EJEB elismeri, hogy a sértés a véleménynyilvánítási szabadság által biztosított védelem körén kívül eshet, ha indokolatlan és rosszhiszemű hírnévrontásnak minősül, például ha a sértő nyilatkozat kizárólagos célja a sértés [*Skalka kontra Lengyelország* (43425/98), 2003. május 27., 34. bekezdés] {idézi őket: 3145/2018. (IV. 7.) AB határozat, Indokolás [56]}. Ezt a megközelítést az Alkotmánybíróság is irányadónak tekinti: a véleménynyilvánítás szabadsága nem nyújthat védelmet az olyan közlések számára, melyek célja a pusztá megalázás, a bántó vagy sértő kifejezések használata, vagy más jogsérelem okozása, illetőleg az emberi méltóság korlátozhatatlan magjának sérelme {legutóbb például: 6/2021. (II. 22.) AB határozat, Indokolás [22]}.
- [57] Az Alkotmánybíróság a tényállítások vonatkozásában úgy foglalt állást, hogy bár az értékítéletekhez képest eltérő mércék alapján ítélandók meg, a tényállítások is a szólásszabadság hatálya alatt állnak, és rájuk is vonatkoznak a közügyek vitájának fokozott védelme melletti érvek. „A tényállítást tartalmazó megnyilvánulások szintén részei a szólásszabadságnak. Egyrészt valamely tény közlése is kifejezhet személyes véleményt, másrészt tényközlések nélkül a véleményformálás is ellehetetlenülne. A szólás- és sajtószabadság határainak megvonásánál mindazonáltal indokolt különbséget tenni az értékítéletek és a tényállítások védettsége között (ABH 1994, 219, 230.). Míg vélemények esetében a hamisság bizonyítása értelmezhetetlen, addig a bizonyíthatóan hamis tények önmagukban nem állnak alkotmányos védelem alatt.” {3466/2020. (XII. 22.) AB határozat, Indokolás [38]; 7/2014. (III. 7.) AB határozat, Indokolás [49]}
- [58] A tényállítások és a vélemények megkülönböztetésénél a határeseteket az úgynevezett értékítélettel terhelt tényállítások jelentik, amelyek tekintetében az Alkotmánybíróság – az EJEB releváns esetjogára is tekintettel – arra hívja fel a figyelmet, hogy a véleményszabadság magas szintű védelmét élvezik és a konkrét közlés jogi értékelésével összefüggésben kell állást foglalni, hogy valamely értékítélettel terhelt tényállítás sértette-e valamely közéleti szereplő személyiségi jogát, jóhírnevét, becsületét vagy a közlés megtételét túrni tartozott [EJEB *Karsai kontra Magyarország* (5380/07), 2009. december 1., 33–35. bekezdések]. Szintén a véleményszabadság oltalma alatt állnak az erős, túlzó jellegű kritikát megfogalmazó és polemikus stílusban megírt, ámde vékony ténybeli alapokon nyugvó értékítéletek is [EJEB *Dichand és mások kontra Ausztria* (29271/95), 2002. február 26., 52. bekezdés]. Az Alkotmánybíróság maga is ezt a gyakorlatot követi {lásd például: 13/2014. (IV. 18.) AB határozat, Indokolás [37]}.
- [59] Az Alkotmánybíróság kiemeli azt is, hogy bár a hamisnak bizonyult tényállítások – szemben az értékítéletekkel, bírálatokkal – önmagukban nem állnak alkotmányos védelem alatt, az adott ügy összes körülményének mérlegelése adott esetben vezethet arra a következtetésre, hogy mégis alkotmányos lehetőség a valótlan állítást tevő jogi felelősségre vonására. A közügyek vitájához tartozó tények közlése tipikusan a vélemények alapja, ezért a jogi felelősségre vonás kérdésében még az alkotmányos értékkel egyébként nem bíró, utóbb hamisnak

bizonyult tényállítások esetében is figyelemmel kell lenni a közéleti viták minél szabadabb folyásának érdekében {7/2014. (III. 7.) AB határozat Indokolás [50]}. Mindaddig, amíg valamely tájékoztatás nem visszaélés a sajtószabadság gyakorlásával, az emberi méltóság védelmével összefüggésben a személyiségi jogok sérelmére való hivatkozás ritkán alapozza meg a sajtószabadság gyakorlásának a korlátozását {3019/2021. (I. 28.) AB határozat, Indokolás [28]; 28/2014. (IX. 29.) AB határozat, Indokolás [42]}.

- [60] 1.5. Az Alkotmánybíróság már többször kifejtette, hogy a véleményszabadság határa mások emberi méltóságából fakadó becsülete és jó hírneve védelme. Legutóbb a 6/2021. (II. 19.) AB határozat erősítette meg korábbi, egyebek között a 3048/2020. (III. 2.) AB határozatban rögzített álláspontját: „A véleménynyilvánítás szabadságának gyakorlása nem irányulhat mások emberi méltóságának a megsértésére. Ez a rendelkezés a véleménynyilvánítás szabadságának határát jelöli ki, ez a határ ugyanakkor nem valakinek a megsértése, hanem az emberi méltóság megsértése. A személyiséget szubjektíve sértő, de az emberi méltóság sérelmét el nem érő kifejezéseket az Alaptörvény IX. cikke védi.” {3048/2020. (III. 2.) AB határozat, Indokolás [31]; 6/2021. (II. 19.) AB határozat, Indokolás [22]} Azt, hogy mely kifejezések kérdőjelezik meg az emberi minőséget, az eset kontextusában kell vizsgálni; nem csupán a szavak nyelvtani jelentéséből kell kiindulni, hanem azt kell vizsgálat alá vonni, hogy objektív mérlegelés szerint mennyire érintette a közlés a sértett személyi, társadalmi helyzetét {3374/2019. (XII. 19.) AB határozat, Indokolás [29]}.
- [61] Az eljáró bíróságoknak tehát elsősorban azt kell vizsgálniuk, hogy az eljárásban érintett személyt érintő közlés bármilyen módon kötődik-e a közérdeklődésre számot tartó, közügyeket érintő vitához. Abban az esetben pedig, ha megállapítható, hogy a vizsgált közlés közügyek vagy a közélet egyéb kérdéseinek megvitatásához kapcsolódik, és az érintettek e közéleti vitában közszereplői minőségben vesznek részt, függetlenül attól, hogy az érintett közhatalmat gyakorló személy, vagy más státuszú személy-e, az Alaptörvény IX. cikk (1) bekezdése alapján fokozott tűrési kötelezettség terheli a vele szemben megfogalmazott kritikával, bírálattal szemben.
- [62] 2. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában azt is kifejtette, hogy alapjogának sérelmét abban látja, hogy az eljáró bíróságok szerint a sajtószerv a véleménynyilvánítási szabadság gyakorlása körében nem volt köteles az általa megjelentett közlések valóságtartalmának behatóbb vizsgálatára. Ezzel összefüggésben alkotmányjogilag releváns kérdésként kérte annak vizsgálatát, hogy egy sajtószervnek „meddig terjed a gondossága egy általa tett tényállítás való vagy valótlan voltának ellenőrzése kapcsán”.
- [63] A sajtószerv (az indítványozó álláspontja szerint) tevékenysége során minden esetben, még a közügyek vitatása során is kifejezett gondossággal köteles eljárni, ennek során köteles az érintettek személyes jogait tiszteletben tartani. A közügyek vitatása során is a sajtó- és véleménynyilvánítás szabadságának határát képezi az Alaptörvényben foglalt jóhírnév tiszteletben tartásához való alapjog.
- [64] Az alkotmányjogi panasz érdemi vizsgálatához ezért az Alkotmánybíróság jelen ügyben a sajtó objektív felelősségével kapcsolatos gyakorlatát is indokoltnak tartotta áttekinteni.
- [65] A sajtónak elsőrendű alkotmányos feladata a közérdekű információk, köztük a közéleti szereplők megnyilatkozásainak, álláspontjainak terjesztése. Nemcsak annak van jelentősége, hogy a közügyek vitájához tartozó információk terjesztése a sajtó alkotmányos küldetése, hanem annak is, hogy a demokratikus vita többi résztvevőjének pedig joga van ehhez a tájékoztatáshoz. Különösen fontos tehát, hogy a sajtó a közvita számára releváns körülményekről minél szabadabban számolhasson be {34/2017. (XII. 11.) AB határozat, Indokolás [41]}.
- [66] A sajtószerv közzététel megelőző körülményekről eljárásával és ezzel összefüggő felelősségével kapcsolatban az Alkotmánybíróság – a korábban már kifejtettek szerint – úgy foglalt állást, hogy „a véleménynyilvánítás szabadsága nem terjed ki a becsületsértésre alkalmas valótlan tények közzétételére akkor, ha a nyilatkozó személy kifejezetten tudatában van a közlés valótlanosságának (tudatosan hamis közlés) vagy foglalkozása, hivatása gyakorlásának szabályai szerint elvárható lett volna tőle a tények valóságtartalmának vizsgálata, de a véleménynyilvánítási alapjog felelős gyakorlásából adódó gondosságot elmulasztotta” {ABH 1994, 219, 231; az Alaptörvény hatálybalépését követően is irányadónak tekintette például: 3100/2017. (V. 8.) AB határozat, Indokolás [32]}.
- [67] Azt, hogy az információt terjesztő személyt mikor lehet olyannak tekinteni, mint aki az információ valótlan vagy félrevezető mivoltában van, vagy az adott helyzetben elvárható gondosság nélkül járt el, a szabad tájékoztatást támogató tartalommal kell értelmezni. A sajtószervtől elvárható magatartás mindenekelőtt a közölt információk valóságának ellenőrzésére vonatkozik. A média kötelezettsége abban áll, hogy a tőle szakmai szabályai alapján elvárható körülményekkel felderítse a nyilvánosságra hozandó hírek, beszámolók, elemzések valóságtartalmát, és a megállapított információkról a nyilvánosságot – a megtévesztést nélkülöző szerkesztéssel –

tájékoztassa. Az elvárható gondosság követelménye ugyanakkor nem értelmezhető úgy, hogy az a sajtót az egyébként alátámasztott tények és összefüggések valóságghú közlésétől elzárja {3/2015. (II. 2.) AB határozat, Indokolás [29]}.

- [68] Ezzel együtt természetesen a sajtó tájékoztató tevékenységének szabadsága sem korlátlan, hanem más alapvető jogok vagy alkotmányos értékek érvényesülése érdekében kötelezettségekkel terhelt {lásd: 1/2007. (I. 18.) AB határozat, illetve 3096/2014. (IV. 11.) AB határozat; 3/2015. (II. 2.) AB határozat, Indokolás [22] is}. A sajtószabadság gyakorlása önmagában nem terjed ki a valótlanok közzétételére, sőt az újságírók egyik fő felelőssége éppen a közölt hírek, információk hitelességének ellenőrzése. Ez azonban nem azt jelenti, hogy a valótlan tényállításokért viselt felelősség kérdése minden esetben azonos szempontok szerint lenne megítélhető, és e körben ne lenne szükség alkotmányossági megfontolások mérlegelésére.
- [69] Az Alkotmánybíróság már többször hangsúlyozta, hogy „a bíróságoknak az eléjük vitt jogvita elbírálása során a sajtószabadság megfelelő alkotmányos védelme érdekében a tudósítással érintett helyzet teljességét kell megvizsgálniuk” {lásd: 3/2017. (II. 25.) AB határozat, Indokolás [24]; legutóbb például: 3466/2020. (XII. 22.) AB határozat, Indokolás [46]}. Az Alkotmánybíróság álláspontja szerint a közéleti szereplők kijelentéseit közvetítő sajtónak a valótlan tényállításokért fennálló felelőssége más mérce szerint ítélandó meg ahhoz képest, amikor a szerkesztők és újságírók pusztán saját elképzeléseik és előzetes döntéseik mentén határozzák meg a média-tartalmat. Ilyenkor ugyanis a sajtó működésének fókuszában nem a közvita saját érvekkel való gazdagítása és befolyásolása, hanem a társadalmi tanácskozásban résztvevő többi szereplő megnyilvánulásainak naprakész és hiteles becsatornázása áll {3466/2020. (XII. 22.) AB határozat, Indokolás [46]}.

V.

- [70] Az előző pontban rögzített elvi jelentőségű megállapítások egyedi ügyben történő alkalmazásával az Alkotmánybíróság az alábbi következtetésekre jutott.
- [71] 1. Az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés d) pontja szerint az Alkotmánybíróság „alkotmányjogi panasz alapján felülvizsgálja a bírói döntésnek az Alaptörvénnyel való összhangját”. Az Alaptörvény 28. cikke azt a kötelezettséget rója a bíróságokra, hogy az elbírálandó ügyek alkotmányjogi aspektusát, alapjogi relevanciáját felismerjék, az érintett alapvető jogok tartalmát feltárják, és erre tekintettel értelmezzék és alkalmazzák a konkrét jogvitákban a jogszabályokat. Amint az Alkotmánybíróság azt az alkotmányjogi panasz jogintézményével összefüggésében kifejtette: „A bírói döntések alkotmányossági felülvizsgálatát lehetővé tevő alkotmányjogi panasz (Abtv. 27. §) az Alaptörvény 28. cikkének érvényesülését szolgáló jogintézmény. Ilyen panasz alapján az Alkotmánybíróság a bírói döntésben foglalt jogértelmezés Alaptörvénnyel való összhangját vizsgálja, azt, hogy a jogszabály alkalmazása során a bíróság az Alaptörvényben biztosított jogok alkotmányos tartalmát érvényre juttatta-e. Ha a bíróság az előtte fekvő, alapjogilag releváns ügy alapjogi érintettségére tekintet nélkül járt el, és az általa kialakított jogértelmezés nem áll összhangban e jog alkotmányos tartalmával, akkor a meghozott bírói döntés alaptörvény-ellenes.” {3/2015. (II. 2.) AB határozat, Indokolás [18]; 13/2016. (VII. 18.) AB határozat, Indokolás [30]; legutóbb: 3354/2021. (VII. 28.) AB határozat, Indokolás [25]}
- [72] Mindez nem azt jelenti, hogy a bíróságoknak közvetlenül az Alaptörvény rendelkezéseire kellene alapítaniuk a döntéseiket, hanem azt, hogy az alkalmazandó jogszabályi rendelkezések értelmezése és a konkrét tényállásra való alkalmazása során figyelemmel kell lenniük a releváns alkotmányossági szempontokra {7/2013. (III. 7.) AB határozat, Indokolás [33]; 3145/2018. (V. 7.) AB határozat, Indokolás [68]}.
- [73] Mindezekre figyelemmel az Alkotmánybíróság azt vizsgálhatja, hogy különös tekintettel a felmerülő alapjogi vonatkozásokra, az ügy „alkotmányjogi rétegére”, a támadott döntés szenved-e olyan mérlegelési hiányosságban, amely alapvető alkotmányjogi jelentőségű problémát, vagy a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet vetne fel {3001/2018. (I. 10.) AB határozat, Indokolás [40]}.
- [74] Az Alkotmánybíróságnak az általa lefektetett alkotmányos mércéből kiindulva, a jelen alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló egyedi ügygel összefüggésben tehát nem azt kellett eldöntenie, hogy a Kúria – illetőleg az alsóbb fokú bíróságok – jogértelmezése helyes volt-e, hanem azt, hogy figyelemmel voltak-e az ügy alapjogi érintettségére, és az eljáró bíróságok jogértelmezése biztosítja-e a konkuráló alapjogi pozíciók méltányos egyensúlyát, azok kíméletes kiegyenlítését, a jogvitát az Alkotmánybíróság irányadó gyakorlatának megfelelő szempontok alapulvételével bírálták-e el.

- [75] 2. Az Alkotmánybíróság {figyelemmel a jelen határozat IV. részében (Indokolás [39] és köv.) is rögzített vizsgálati szempontrendszerére} elsőként azt vizsgálta, hogy az indítványozó által kifogásolt – és a bíróságok által a személyiségi jog megsértése miatt indított perben elbírált – kifejezések az ügy valamennyi körülménye alapján közéleti vitában kerültek-e megtételre, az indítványozó jelen ügyben kivételes közszereplőnek minősül-e. Amennyiben igen, akkor a szólásszabadság alkotmányos szempontjai felerősödnek, és a véleménynyilvánítással érintettek személyiségvédelme korlátozottabbá válik.
- [76] Az eljáró bíróságok a perrel érintett magatartást, a cselekménysorozatot a maga összességében, továbbá a sérelmezett kifejezéseket tartalmazó cikkeket pedig valóságos tartalmuk szerint, az egyes kifejezéseket, összetartozó részeket pedig összefüggésükben értelmezték, figyelemmel az ügyben társadalmilag kialakult közfelfogásra is.
- [77] A röszkei eseményeket illetően az eljáró bíróságok arra a következtetésre jutottak, hogy a 2015 szeptemberében – illetőleg az ezt követő időszakban is – a menekültválság, és az ahhoz szorosan kapcsolódó események – nem vitásan – a közvélemény folyamatos figyelmének középpontjában álltak. A Röszkén történt rendőri intézkedés, és az indítványozó ennek során tanúsított magatartása – mellyel maga is az események résztvevőjévé vált – a széles körben ismertté vált videó- és képfelvételek hatására bel- és külföldön egyaránt köztudottan erőteljes vitát generált a közvéleményben.
- [78] Az Alkotmánybíróság a fenti szempontokat figyelembe véve – és az idézett korábbi gyakorlatára tekintettel – megállapította, hogy – annak ellenére, hogy a peres eljárás során az indítványozó végig kitartott azon álláspontja mellett, hogy ő maga személyesen nem minősül közszereplőnek – alappal jutottak az eljáró bíróságok arra a következtetésre, hogy a cikkeket közéleti vitában, közügyeket érintő közléseknek kell tekinteni, az indítványozó pedig jelen esetben kivételes közszereplőnek minősül, így pedig a cikkek a véleménynyilvánítási szabadság magasabb szintű oltalma alatt állnak.
- [79] 3. Az Alkotmánybíróság következő kérdésként azt vizsgálta, hogy a bíróságok az ügy alapjogi érintettségére tekintettel megalapozottan döntöttek-e arról, hogy a sérelmezett közlések tényállításnak vagy értékítéletnek minősülnek-e.
- [80] Az első fokon eljáró Fővárosi Törvényszék értelmezése szerint a sérelmezett közlések az indítványozóra vonatkozó tényállításokat tartalmaznak, melyek – a büntetőeljárásban felvett igazságügyi szakértői bizonyítás alapján – utóbb valótlannak bizonyultak, ugyanakkor az indítványozó társadalmi megítélése szempontjából közömbös részletnek ítélte azt, hogy az indítványozó ténylegesen nem „gáncsolta el” vagy „rúgta fel” a szír férfit, hanem csak rúgó mozdulatot tett felé, és az indítványozó lendített lába ténylegesen nem ért célt.
- [81] A másodfokon eljáró Fővárosi Ítéltábla – amellett, hogy az első fokon eljáró törvényszék döntésével egyetértett – nem osztotta a törvényszék azon álláspontját, miszerint a kifogásolt közlések az indítványozóra nézve, megítélése szempontjából közömbös tényállítást tartalmaznak, ugyanis a terhére rótt cselekmények közül a közvélemény által legjobban elítélendő a védtelen gyermekkel szembeni erőszak, még akkor is, ha az csak közvetett. Az, hogy indítványozó más elítélendő cselekményeket is elkövetett, még nem jelenti azt, hogy a tényállítás valótlansága figyelmen kívül lenne hagyható. Ugyanakkor az Ítéltábla felhívta a figyelmet arra, hogy a sérelmezett cikkekben a szerzők azt tárták az olvasók elé, hogy a videó- és képfelvételeken mi látható és magát a látványt értékelték. Erre tekintettel ezek a közlések az értékítélettel terhelt tényállítások körébe tartoznak, melyek jogi megítélése a véleményekhez hasonlóan a véleménynyilvánítási szabadság védelmi körébe tartozik. A látottak alapján eldönthető, hogy az alperesi sajtószerv megfelelően interpretálta, értelmezte a videó- és képfelvételeken megörökített pillanatokot, az események sérelmezett cikkekben történt megfogalmazása a cikkek szerzői által kialakított értékítélet, ami a megfogalmazásukat illetően nem tekinthető megalázónak, az emberi méltóságot sértőnek (Fővárosi Ítéltábla ítélete, 7. oldal). Az ítéltábla eljárását a 36/1994. (VI. 24.) AB határozatban, a 7/2014. (III. 7.) AB határozatban, valamint a 13/2014. (IV. 18.) AB határozatban foglaltakra tekintettel folytatta le és fogalmazta meg megállapításait.
- [82] Mind a törvényszék, mind pedig az Ítéltábla kiemelte döntésében, hogy álláspontja kialakításakor figyelemmel volt arra is, hogy a videó- és képfelvételek megjelenésekor lényegében minden sajtótermék hasonló vélemény fogalmazott meg.
- [83] Az Alkotmánybíróság már többször felhívta a figyelmet arra, hogy egy vizsgált kijelentés megítélésekor annak is nagy jelentősége van, hogy az milyen körülmények között, milyen szöveggörnyezetben hangzott el. Az eljáró bíróságok – figyelemmel a PK. 12. számú állásfoglalásban, valamint az alkotmánybírósági határozatokban foglaltakra – a sérelmezett közlések és indítványozó közvélemény általi megítélésének vizsgálatakor a teljes

eseménysorozatra tekintettel voltak. Figyelembe vették, hogy a PK. 12. számú állásfoglalás alapján a perbeli cikkek valamennyi mondata jelentőséggel bír, a kijelentéseket kétséget kizáróan kontextusba helyezve, a teljes szöveget figyelembe véve értékelték, tekintettel a közzététel körülményeire, előzményeire, és az indítványozó személyét illetően a társadalomban kialakult nézetekre.

- [84] Az Alkotmánybíróság ezért úgy ítélte meg, hogy az eljáró bíróságok az ügy alapjogi relevanciáját figyelembe véve, a rendelkezésükre álló alkotmányos mozgáster keretein belül – döntésüket megfelelően indokolva – alakították ki álláspontjukat.
- [85] 4. Az Alkotmánybíróság azt is megvizsgálta, hogy az eljáró bíróságok jogértelmezése nem terjesztette-e ki az alkotmányosan igazolható korlátokon túlra – az emberi státuszt közvetlenül megtestesítő emberi méltóság korlátozhatatlan magja sérelmére – a véleménynyilvánítás szabadsága védelmi körét.
- [86] A menekültválság, az Európába menekülők tömege ebben az időben érte el Magyarországot, az ezzel összefüggésben jelentkező problémákkal az emberek többsége nem csak a sajtó útján, de személyes tapasztalatok révén is szembesült. Az Ítéletábra szerint egy ilyen közérdeklődésre számot tartó eseményről való tudósítás során a sajtószabadság érvényesülésének korlátja kizárólag az emberi méltóság lehet.
- [87] Az Ítéletábra következtetése szerint a perbeli időszakban ismert videók és fotók alapján nem jóhírnévsértő az a közlés, hogy a képeken úgy látszik, hogy az indítványozó kisgyereket a karjaiban tartó menekültet elgáncsol, belerúg. Az események ilyen kifejezésekkel való leírása a látottak alapján kialakított értékítéletnek minősül, ami a megfogalmazás módjában nem tekinthető sértőnek, megalázónak, az emberi méltóságot sértőnek.
- [88] A 2015. szeptember 9. napján megjelent, „[az indítványozó] és [...] egy párt alkot” című cikk azon része tekintetében, hogy „[...] zsiráfokat szeretne lőni, [az indítványozó] pedig legszívesebben kis niggereket rugdosna” a törvényszék úgy foglalt állást, hogy köztudomású tényként volt figyelembe veendő, hogy az indítványozói magatartással érintett személyek kivétel nélkül nem magyar állampolgárok voltak. Nemzeti és faji hovatartozásuk az indítványozótól eltérő, vallási hitük feltételezhetően más, hiszen a médiában a rendőri kordonból kitörő személyeket egyöntetűen „menekültek”-ként írták le, akik bizonyosan nem magyar állampolgárok. Így a cikkben szereplő sérelmezett közlés nem nélkülözött minden ténybeli alapot, nem volt teljesen légből kapottnak tekinthető, nem alapult kétségtelenül megalapozatlan következtetésen. A cikk kétségtelenül ironikus, gúnyos és bántó, de nem volt önkényesen sértő, így az alperes a szabad véleménynyilvánítás alkotmányos határait nem lépte át, a közlés nem tekinthető becsületsértőnek. A Törvényszék ezen álláspontját az Ítéletábra és a Kúria is osztotta.
- [89] A Kúria döntésében figyelemmel volt a 7/2014. (III. 7.) AB határozatban és a 28/2014. (IX. 29.) AB határozatban foglaltakra, arra, hogy az Alaptörvény IX. cikke és az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint a közösséget érintő kérdések megvitatásának szabadságát széles körben kell biztosítani. Szem előtt tartva a 36/1994. (VI. 24.) AB határozatban foglaltakat is, rögzítette, hogy a sajtó- és véleménynyilvánítási szabadság korlátozása csak igen szűk körben indokolt: akkor, ha a cikk szerzője kifejezetten tudatában volt a sérelmezett közlés valótlanágának (tudatosan hamis közlés), vagy ha a foglalkozása, hivatása gyakorlásának szabályai szerint elvárható lett volna tőle a tények valóságtartalmának vizsgálata, de a véleménynyilvánítási alapjog felelős gyakorlásából adódó gondosságot elmulasztotta. Vizsgálata során az eljáró bíróságok, így a Kúria is arra a következtetésre jutott, hogy a sérelmezett közlések ezek közül egyik esetkörbe sem sorolhatók, a bíróságok pedig ebbéli álláspontjukat érdemi indokolással támasztották alá.
- [90] Az Alkotmánybíróság hangsúlyozza, hogy a közéleti vitában résztvevők jogi felelősségre vonásához nem elegendő annak kimutatása, hogy a vizsgált megszólalás bizonyos elemei ténylegesen, objektív módon cáfolhatók. A vitatott kijelentések értékelését arra figyelemmel kell elvégezni, hogy azok milyen valódi jelentést hordoznak, és ez az ügy valamennyi körülményének értékelését igényli. Az eljáró bíróságok döntéseiket – a PK. 12. számú állásfoglalásnak is megfelelően – logikusan és okszerű módon vezették le, és figyelemmel voltak arra, hogy az indítványozó magatartását az egyes mozzanatok kiragadása nélkül, a maga egészében kellett értékelni.
- [91] Az Alkotmánybíróság megítélése szerint tehát az eljáró bíróságok az alkotmányossági szempontokat felismerve és körültekintően mérlegelve jutottak arra a következtetésre az ítéletükben, hogy az indítványozónak a vizsgált cikkek vonatkozásában – mint közéleti vitában, kivételes közszereplői minőségében érintett személynek – az átlagostól jobban kellett túrnie a kritikai megjegyzéseket.
- [92] 5. A sajtószerv felelősségével és tevékenységi körében kifejtett gondos eljárásával kapcsolatosan az eljáró bíróságok egybehangzóan arra az álláspontra jutottak, hogy az indítványozó ténylegesen kifejtett magatartását

kizárólag a büntetőeljárás során elvégzett szakértői vizsgálattal lehetett tisztázni. Az a sajtószervtől nem elvárható, hogy a következtetések közzétevése előtt a folyamatban lévő büntetőeljárásban keletkezett szakvéleményt beszerezze, és ennek megfelelően foglaljon állást.

- [93] Az eljáró bíróságoknak vizsgálatuk során figyelemmel kellett lenniük arra, hogy a jelen peres eljárásban sérelmezett cikkek szinte mindegyike a büntetőeljárásban hozott elsőfokú ítélet előtt jelent meg, túlnyomó többségük a videó- és képfelvételek nyilvánosságra kerülése körüli napokban, még a vádemelést is megelőzően. A 2016. szeptember 25-i és október 18-i cikkek pedig az eset „főszereplői” életének fontos állomását mutatták be, éppen ezért a sérelmezett közlések nem tekinthetők öncélúnak, kizárólag az indítványozó lejáratására, negatív társadalmi megítélésére irányulónak.
- [94] Ahogyan arra az Alkotmánybíróság már korábban utalt, azt, hogy az információt terjesztő személyt mikor lehet olyanak tekinteni, mint aki az információ valótlan vagy félrevezető mivoltának tudatában van, vagy az adott helyzetben elvárható gondosság nélkül járt el, a szabad tájékoztatást támogató tartalommal kell értelmezni. A sajtószerv a szakma szabályai alapján elvárható körültekintéssel kell, hogy felderítse az általa nyilvánosságra hozandó cikkek valóságtartalmát.
- [95] Annak megítélése, hogy egy sajtószerv egy közlés megjelentetésekor a tőle elvárható, foglalkozása, hivatása gyakorlásának szabályai szerint tanúsított gondossággal járt-e el, a bírói mérlegelés körébe tartozik. Az Alkotmánybíróság ismételten hangsúlyozza, hogy a 3/2015. (II. 2.) AB határozatban rögzített elveknek megfelelően vizsgálata csak arra terjedt ki, hogy a bíróságok felismerték-e az ügy alapjogi vonatkozásait, és azokra figyelemmel, az érintett alapjog alkotmányos tartalmát érvényre juttatva értelmezték-e az alkalmazandó jogszabályokat. Nem tartozik az Alkotmánybíróság hatáskörébe annak megítélése, hogy a bíróság döntése az ügyben meghozható egyedüli helytálló döntés-e vagy, hogy a bírói törvényértelmezés, a bizonyítékok mérlegelése, valamint az azokból levont következtetések helyesek-e. A bírói mérlegelés körében hozott ítéletek felülvizsgálata az Alkotmánybíróság Alaptörvényben biztosított alkotmányossági szempontú vizsgálati jogkörén kívül esik {hasonlóan pl. 3013/2016. (I. 25.) AB végzés, Indokolás [18]; 3221/2014. (IX. 22.) AB végzés, Indokolás [14]–[15]}.
- [96] 6. A fenti szempontok figyelembevételével az Alkotmánybíróság arra a következtetésre jutott, hogy az eljáró bíróságok felismerték és figyelmet szenteltek az ügy alkotmányjogi aspektusainak, az Alaptörvény megszámta mozgástér keretein belül maradó álláspontjukat részletes, alkotmányjogilag értékelhető és megfelelő indokolással támasztották alá, a támadott döntések pedig nem sértik a hivatkozott alapvető jog védelmi körét, azaz nem állapítható meg a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség.
- [97] Mindezekre tekintettel az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt a rendelkező részben foglaltak szerint elutasította.

Budapest, 2022. február 1.

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó
alkotmánybíró helyett

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Salamon László
alkotmánybíró helyett

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Szabó Marcel
alkotmánybíró helyett

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Szalay Péter
előadó alkotmánybíró helyett

Dr. Salamon László alkotmánybíró párhuzamos indokolása

- [98] A határozatot támogatom. Az indokolással összefüggésben csupán egy elvi jellegű észrevételem van a tényállítás és vélemény viszonyát illetően. A határozat világosan bemutatja a tényállítás és a vélemény közötti különbségeket, ugyanakkor az értékítéssel terhelt tényállítás esetében a határozat által is elfogadott elhatárolást

nem tartom kellőképpen egzaktoknak. Nézetem szerint az értékítélettel terhelt tényállítások valóságtartalma sem lehet közömbös, azaz a tényállítás nem lehet valótlan. Ugyanis a tényből következik az értékítélet és nem fordítva. Így nem értek egyet azzal, miszerint: „az események sérelmezett cikkekben történt megfogalmazása a cikkek szerzői által kialakított értékítélet.” (Indokolás [81])

- [99] Az ügy eldöntése szempontjából azonban – a sajtó felelősségére vonatkozó szabályok, a hozzá kapcsolódó bírói gyakorlat és az ezzel összhangban álló alkotmánybírói gyakorlat alapján – annak van jelentősége, hogy a sajtó felelőssége megállapítható-e vagy sem. Egyetértek azzal, hogy a sajtó felelőssége a jelen ügyben nem állapítható meg, mivel a felvételekből levont következtetések nem minősültek tudatosan hamis közlésnek, és nem sértették meg a véleménynyilvánítási alapjog felelős gyakorlásából eredő gondosság követelményét, illetve a bíróságok ebbéli álláspontjukat érdemi indokolással támasztották alá. A sajtó felelősségének megállapíthatósága nélkül pedig a kifogásolt megnyilatkozások nem eredményezhették az indítványozó által hivatkozott alapjog sérelmét.

Budapest, 2022. február 1.

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Salamon László
alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírói ügyszám: IV/940/2021.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3053/2022. (II. 11.) AB HATÁROZATA

alkotmányjogi panasz elutasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panaszok tárgyában – *dr. Salamon László* alkotmánybíró párhuzamos indokolásával – meghozta a következő

h a t á r o z a t o t:

Az Alkotmánybíróság az egészségügyi szolgálati jogviszonyról szóló 2020. évi C. törvény 19. § (4) bekezdése, illetve ugyanezen törvény 19. § (4) bekezdésének az „a) ha az érintett kevesebb mint 20 év figyelembe vehető szolgálati idővel rendelkezik, 1 havi, b) ha az érintett legalább 20 év, de 30 évnél kevesebb figyelembe vehető szolgálati idővel rendelkezik, 2 havi, c) ha az érintett legalább 30 év figyelembe vehető szolgálati idővel rendelkezik, 3 havi, a jogviszony megszűnésekor érvényes illetményének megfelelő összegű” szövegrésze alaptörvény-ellenességének a megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszokat elutasítja.

I n d o k o l á s

I.

- [1] 1. Az egyik indítványozó (a továbbiakban: indítványozó1.) az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 26. § (2) szerinti alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz, amelyben kérte az egészségügyi szolgálati jogviszonyról szóló 2020. évi C. törvény (a továbbiakban: Eszjtv.) 19. (4) bekezdése alaptörvény ellenességének a megállapítást és megsemmisítését, mivel az álláspontja szerint ellentétes az Alaptörvény II. cikkével, a XII. cikk (1) bekezdésével, a XIII. cikk (1) bekezdésével és a XV. cikk (1) bekezdésében foglaltakkal.
- [2] Egy másik indítványozó (a továbbiakban: indítványozó2.) az Eszjtv. 19. § (4) bekezdése a)–c) pontjaiban foglalt szövegrész alaptörvény-ellenességének a megállapítását és megsemmisítését kérte arra való hivatkozással, hogy az abban előírtak az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésébe és a XV. cikk (1) és (2) bekezdéseibe ütköznek.
- [3] 2. A jogalkotó az Eszjtv. megalkotásával az állami vagy önkormányzati fenntartású egészségügyi szolgáltatónál foglalkoztatott egészségügyi dolgozók jogállásának átfogó szabályozásáról rendelkezett. Ennek keretében bevezette az ún. egészségügyi szolgálati jogviszony jogintézményét, megalkotva az új jogviszony létrehozására, az összeférhetetlenségre, a munkaidőre és a szabadságra, a minősítésre, az illetményre, a szolgálati elismerésre, az illetményen kívüli juttatásokra, a munkaszerződéstől eltérő foglalkoztatásra, azaz a kirendelésre, a jogviszony megszüntetésére, a végkielégítésre és az egészségügyi szolgálati jogviszonyban álló személyek nyilvántartására vonatkozó szabályokat. A törvénynek az átmeneti rendelkezései között elhelyezett szabályai értelmében az egészségügyi szolgáltatónál foglalkoztatott személyek, így az intézményben dolgozó közalkalmazottak jogviszonya is 2021. január 1. napján egészségügyi szolgálati jogviszonnyá alakult át [Eszjtv. 19. § (2) bekezdése], az egészségügyi szolgálati munkaszerződést pedig 2020. december 31-ig kellett az érintetteknek a munkaadóval megkötniük [Eszjtv. 19. § (3) bekezdése]. A törvény rendelkezése szerint, amennyiben eddig az időpontig az egészségügyi szolgálati munkaszerződés nem került megkötésre, úgy az érintett személy közalkalmazotti jogviszonya 2021. január 1-jével megszűnik. Ebben az esetben – az indítványozók által sérelmezett szabály értelmében – az érintett, azaz az új jogviszonyt el nem fogadó és a munkaszerződést alá nem író személyek a figyelembe vehető szolgálati idő hosszától függően a rájuk irányadó, a közalkalmazottak jogállásáról szóló 1992. évi XXXIII. törvényben (a továbbiakban: Kjt.) garantálthoz képest lényegesen csökkentett összegű (1, 2 vagy 3 havi illetménynek megfelelő) végkielégítésre váltak jogosulttá [Eszjtv. 19. § (4) bekezdése]. A Kormány – élve a veszélyhelyzet idejére meglévő speciális, törvényi felhatalmazásával – néhány nappal az Eszjtv. 2020. november 18. napján történt hatálybalépését követően a közalkalmazotti jogviszony egészségügyi szolgálati jogviszonnyá való átalakulásának a törvényben meghatározott eredeti időpontját – és ezzel az új jogviszony elfogadására vagy elutasítására az érintettek számára rendelkezésre álló nyilatkozattételi határidőt is – két hónappal meghosszabbítva, 2021. március 1-jére módosította.

- [4] 2.1. Az indítványozó1. alkotmányjogi panaszában írtak szerint aneszteziológus szakorvosként dolgozott az egyik fekvőbeteg-ellátó intézményben. Jogviszonya 17 évi, közalkalmazotti jogviszonyban töltött év után szűnt meg az őt foglalkoztató egészségügyi intézménynél. A munkáltató által kiállított, közalkalmazotti jogviszonya törvény erejénél fogva történő megszűnését megállapító okirat tanúsága szerint a figyelembe vehető 17 év közalkalmazotti jogviszonyára tekintettel az Eszjtv.-ben meghatározott mértékű, azaz 1 havi illetményének megfelelő összegű végkielégítésre vált jogosulttá. Az indítványozó1. beadványában utal arra, hogy amennyiben végkielégítését a Kjtv. szabályai alapján kapta volna, akkor őt a 16 és 20 év közti figyelembe vehető szolgálati ideje alapján 6 havi, távolléti díjának megfelelő összegű végkielégítés illette volna meg. Meglátása szerint az általa sérelmezett szabály ezt a jogosultságát „pusztán azért vonja el, illetve csökkenti drasztikusan és diszkriminatívan, mert az indítványozó nem kívánt belépni az egészségügyi rendszerbe”.
- [5] Az indítványozó1. megítélése szerint az általa sérelmesnek tartott szabályozás a foglalkozás szabad megválasztása szempontjából „speciális alkotmányjogi kérdést vet fel, nevezetesen azt, hogy milyen jogalkotói eszközökkel lehet azt szabályozni, hogy valaki ne hagyjon el egy adott foglalkozást vagy munkahelyet”. Meglátása szerint a támadott rendelkezés egyetlen célja az, hogy – az egyébként járó végkielégítés jelentős csökkentésével – „elrettentse” az egészségügyi dolgozókat, így az indítványozót is attól, hogy kilépjen az egészségügyi rendszerből. Véleménye szerint a „büntetesként kiszabott” végkielégítés-csökkentés szükségtelenül és aránytalanul korlátozza a munka és a foglalkozás szabad megválasztásához való jogát. Nézete szerint a negatív, büntető jellegű, zsarolásnak és a jogalkotói hatalommal való visszaélésnek is minősíthető intézkedés helyett „számos pozitív intézkedést lehetett volna tenni – maga az Eszjtv. is számos ilyen rendelkezést tartalmaz, elég csak az egészségügyi dolgozók régóta esedékes bérrendezésére gondolni”. Az indítványozó1. ebben a körben utal arra, hogy a munkavállaló „általában” csak akkor fosztható meg a végkielégítéstől, ha a jogviszony neki felróható módon szűnik meg, ebből az következik álláspontja szerint, hogy jelen esetben a jogalkotó az érintett egészségügyi dolgozók azon szándékát, miszerint a hosszú idejű egészségügyi szolgálat után „más irányt kívánnak adni karrierjüknek”, nekik felróható döntésként értékeli.
- [6] Az indítványozó1. szerint az általa támadott szabályozás azért ellentétes az Alaptörvény XIII. cikkében a tulajdonhoz való jog védelmére vonatkozó rendelkezéssel, mert neki a végkielégítésre jogos várománya volt a Kjtv. szabályai alapján. Ezt a várományt az állam biztosította a vele közszolgálati jogviszonyban állók részére, a Kjtv. szabály alapján járó végkielégítés tehát közjogi jogosultságnak minősül, „illetve a végkielégítés megkapásában való bizakodás közjogi váromány”. Az indítványozó elfogadja közérdeknek minősíthető célként, hogy minél több egészségügyi dolgozó „belépjen az új egészségügyi rezsimbe”, de megítélése szerint „az általános szabályok szerint járó végkielégítés sokszoros csökkentése aránytalan korlátozásnak minősül”, az olyan fokú tulajdonelvonást jelent, amit az elérni kívánt közcél nem igazolhat.
- [7] A támadott szabályozásnak az Alaptörvény XV. cikke szerinti diszkrimináció tilalmába ütközését az indítványozó1. azáltal látja igazoltnak, hogy a homogén csoportnak minősülő egészségügyi dolgozókon belül azokat, akik nem kívánnak az új rendszerbe belépni, súlyos joghátrány éri végkielégítésük radikális csökkentése miatt, míg azok, akik az új szabályok szerinti alkalmazási forma mellett döntenek, a korábbihoz hasonló mértékű végkielégítésben részesülnek, és ennek a különbségtételnek nincs ésszerű indoka. Az indítványozó utal arra a korábban született alkotmánybírói határozatra is, ami szerint senkinek sincs joga arra, hogy *ex gratia* jellegű juttatás egy meghatározott formájában részesüljön, ezért a jogalkotót ebben a körben széles körű mérlegelési jog illeti meg mind a jogosulti kör, mind a juttatás mértéke, és egyéb feltételeinek meghatározása tekintetében, de a megkülönböztetésnek ebben az esetben is van korlátja, ez pedig a pozitív diszkrimináció elvi határa, azaz az egyenlő méltóságú személyként való kezelés feltétlen betartása, illetve az Alaptörvényben foglalt alapjogok meg nem sértése. Ebben a körben csak az követelhető meg, hogy a nem egyenlő kezelésnek ésszerű oka legyen, azaz ne minősüljön önkényesnek [16/1991. (IV. 20.) AB határozat, ABH 1991, 58, 62]. Az indítványozó1. szerint azt, hogy az általa támadott szabályozásnak nincs ésszerű indoka alátámasztja az a tény, hogy ahhoz semmilyen hivatalos indokolást nem fűzött a jogalkotó. A szabályozás az indítványozó1. véleménye szerint továbbá rendkívül megalázó is, hiszen esetenként évtizedes becsületes munkával megszerzett jogokat korlátoz rendkívül súlyosan és teljesen önkényesen.
- [8] 2.2. Az indítványozó2. 22 éven keresztül állt közalkalmazotti jogviszonyban az őt foglalkoztató fekvőbeteg-ellátó intézménnyel fizioterápiás asszisztensként. Miután munkáját nem kívánta az egészségügyi szolgálati jogviszony szabta keretek között folytatni, ezért a számára felkínált munkaszerződést nem írta alá. Munkáltatója ezt követően megállapította közalkalmazotti jogviszonya törvény erejénél fogva történt megszűnését és

az Eszjtv. indítványozó által támadott szabályát alkalmazva részére 2 havi végkielégítést állapított meg, mintegy 460 ezer forint összegben. Az indítványozó beadványában előadja, hogy amennyiben végkielégítését a Kjtv. szabályai szerint kapta volna meg, ez esetben 8 havi távolléti díjának megfelelő összeg, mintegy 3 millió 700 ezer forint illette volna meg.

- [9] Az indítványozó2. az általa sérelmezett szabályozásnak az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésébe ütköző voltát alátámasztó érveléseként megállapítja, hogy a rendelkezés nem csak a részére járó végkielégítés mértékét csökkentette jelentősen ahhoz képest, amit a Kjtv. alapján kapott volna, hanem megfosztotta a felmentési időtől és az erre az időre járó távolléti díjtól is. Az Emberi Jogok Európai Bírósága (a továbbiakban: EJEB) és az Alkotmánybíróság vonatkozó gyakorlatának ismertetése után az indítványozó rögzíti, hogy „[a] Kjtv.-ben meghatározott végkielégítés” iránti igénye kétségtelenül tulajdoni védelmet élvez, mivel évtizedek óta hatályban lévő és teljesen egyértelmű törvényi rendelkezések alapján járó juttatásról van szó, így számára közalkalmazotként jogszabályon alapuló, kétségtelen és egyértelmű jogcíme keletkezett arra. Az általa támadott szabályozás ugyanakkor a hatálybalépését megelőző időben létrejött jogviszonyokba jelent lényeges, előre nem látható beavatkozást, „azaz visszamenőleges hatályú jogalkotásnak minősül és ekként nem törvényes”. Meglátása szerint a szabályozás által megvalósított tulajdonjog-korlátozásnak, a vagyoni értékű, szerzett jogoktól való megfosztásnak vagy azok radikális csökkentésének sem elkerülhetetlen oka, sem indoka sincs, mint ahogyan még utalás sincs erre az Eszjtv. indokolásában, de arányosnak sem mondható, hiszen a cél eléréséhez enyhébb korlátozást megvalósító eszköz, pl. anyagi vagy egyéb ösztönzők is a jogalkotó rendelkezésére álltak. Véleménye szerint az arányosság megítélésénél számításba kell venni azt is, hogy a jogalkotó egyik pillanatról a másikra vont el, illetve csökkentett jelentősen olyan tulajdoni várományt, amelyre a törvényi szabályozás alapján számíthatott, továbbá, hogy a szabályozás általános társadalmi egyeztetésére sem került sor.
- [10] Az indítványozó2. álláspontja szerint az Alkotmánybíróság és az EJEB vonatkozó, általa is ismertetett gyakorlata alapján megállapítható, hogy a támadott rendelkezés ellentétes az Alaptörvény XV. cikk (1) bekezdésében foglalt általános egyenlőségi szabállyal és a diszkrimináció tilalmát kimondó (2) bekezdésével is, mert egyértelműen hátrányos helyzetbe hozza az egészségügyi szolgálati jogviszony létesítésére vonatkozó szerződést alá nem író közalkalmazottakat más, velük összehasonlítható helyzetben lévő jogalanyokhoz képest és az eltérő bánásmódnak nincs alkotmányosan igazolható célja, de még egy elfogadható cél feltételezése esetén is bizonyosan aránytalan jogkorlátozást valósít meg. Az indítványozó a szabályozás rá nézve hátrányosan eltérő voltának alátámasztásaként összehasonlítja a részére a Kjtv. szerint, illetve az Eszjtv. szerint járó végkielégítés közti különbségeket. Megítélése szerint e jogalkotó maga ismeri el a homogén csoportba tartozás szempontjából a helyzetek egyenértékűségét azzal, hogy az új munkaszerződést alá nem író személyeknek a jogviszony megszűnésére tekintettel járó juttatást végkielégítésnek nevezi, azaz a szerződés alá nem írását végkielégítést megalapozó helyzetnek tekinti, így a szerződés aláírásának elutasítását nem úgy kezeli, mintha tisztán a munkavállaló részéről történt volna a jogviszony megszüntetése, „hiszen akkor szó sem lehetne végkielégítésről”.
- [11] Ezen túlmenően mind a Kjtv., mind pedig a munka törvénykönyvéről szóló 2012. évi I. törvény (a továbbiakban: Mt.) is tartalmaz szabályozást arra nézve, amikor a munkáltató személyében beálló változás miatt az eredeti jogviszony megváltozása is szükségszerűen bekövetkezik, de ezt a foglalkoztatott nem fogadja el. Ezekben az esetekben mindkét törvény alapján a további foglalkoztatáshoz hozzá nem járuló alkalmazott részére az eredeti jogviszonya szerinti teljes végkielégítést kell fizetni azzal a különbséggel, hogy közalkalmazott esetében azonban csak akkor, ha alapos okkal nem járul hozzá kinevezése módosításához vagy az áthelyezéséhez [Kjtv. 25/A. §, és 37. § (9) bekezdése, illetve a Mt. 63. § és 77. § (1) bekezdése]. Hivatkozik az indítványozó továbbá három olyan, jogviszony-átalakulást szabályozó törvényre is (a közszolgálati tisztségviselőkről szóló 2011. évi CXCV. törvény, a rendvédelmi feladatokat ellátó szervek hivatásos állományának szolgálati viszonyáról szóló 2015. évi XLII. törvény és a kormányzati igazgatásról szóló 2018. évi CXXV. törvény), ahol a jogviszony átalakulásához a foglalkoztatottnak szintén hozzá kellett járulniuk és ennek elmaradása esetén eredeti jogviszonyuk munkáltatói felmentéssel szűnt meg, végkielégítés fizetése mellett. Az indítványozó2. álláspontja szerint az ezen szabályok hatálya alá eső személyek valamennyien összehasonlítható helyzetben vannak az egészségügyi szolgálati munkaszerződés aláírását elutasító személyekkel, „hiszen mindegyik esetben azt a döntést kellett meghozni az érintetteknek, hogy a jogviszony jellegének döntő megváltozása ellenére fent akarják-e tartani a kérdéses foglalkoztatóval fennálló, munkavégzésre irányuló jogviszonyukat”. Az indítványozó megítélése szerint vele összehasonlítható helyzetben vannak mind a feladatok, mind a felelősségek jellege, mind a foglalkoztató sajátosságai alapján azok a személyek is, akik továbbra is a Kjtv. szerinti bármely közalkalmazotti jogviszony keretében látják el feladataikat, illetve vállalták az egészségügyi szolgálati jogviszonyba lépést és

aláírták a munkaszerződést vagy ezután válnak az egészségügyi szolgálati jogviszony alanyává. Mindhárom esetben az indítványozóra irányadónál kedvezőbb szabályozás vonatkozik végkielégítésükre, azaz a hátrányos és alaptörvény-ellenes megkülönböztetés ezekben az esetekben is kimutatható. Az indítványozó beadványában megjegyzi még, hogy a támadott rendelkezés nem állja ki a tárgyilagos mérlegelésen alapuló észszerűség próbáját még akkor sem, ha a törvényhozói cél az egészségügy működőképességének a fenntartása volt, mivel a különbségtétel csak az állam érdekét szolgálja, teljes mértékben figyelmen kívül hagyva a munkavállalók szempontjait az évtizedek óta fennálló szabályozás alapján járó váromány jelentős csökkentésével, illetve a felmentési időre járó illetmény teljes elvonásával. Az indítványozó végezetül az általa támadott rendelkezés – kérelme szerinti – részleges megsemmisítését alátámasztó érveit adja elő.

- [12] 3. Az igazságügyi miniszter – az Alkotmánybíróság felhívására – az Abtv. 57. § (2) bekezdése és az Ügyrend 36. § (3) bekezdése alapján tájékoztatta az Alkotmánybíróságot az ügyvel kapcsolatos álláspontjáról.
- [13] 4. Az Alkotmánybíróság az Eszjtv. 19. (4) bekezdés a)–c) pontjainak megsemmisítésére irányuló IV/1018/2021. számú alkotmányjogi panaszt – az ügyek tárgyának azonosságára tekintettel – együttes vizsgálat és elbírálás végett az Abtv. 58. § (2) bekezdése és az Alkotmánybíróság Ügyrendjének 34. § (1) bekezdése alapján jelen ügghöz egyesítette.

II.

- [14] 1. Az Alaptörvénynek az indítványokban megsérteni állított, hivatkozott rendelkezései:

„II. cikk Az emberi méltóság sérthetetlen. Minden embernek joga van az élethez és az emberi méltósághoz, a magzat életét a fogantatástól kezdve védelem illeti meg”.

„XII. cikk (1) Mindenkinek joga van a munka és a foglalkozás szabad megválasztásához, valamint a vállalkozáshoz. Képességeinek és lehetőségeinek megfelelő munkavégzéssel mindenki köteles hozzájárulni a közösség gyarapodásához”.

„XIII. cikk (1) Mindenkinek joga van a tulajdonhoz és az örökléshez. A tulajdon társadalmi felelősséggel jár”.

„XV. (1) A törvény előtt mindenki egyenlő. Minden ember jogképes.

(2) Magyarország az alapvető jogokat mindenkinek bármely megkülönböztetés, nevezetesen faj, szín, nem, fogyatékoság, nyelv, vallás, politikai vagy más vélemény, nemzeti vagy társadalmi származás, vagyoni, születési vagy egyéb helyzet szerinti különbségtétel nélkül biztosítja”.

- [15] 2. Az Eszjtv. indítványozók által támadott rendelkezése:

„19. § (4) Ha az egészségügyi szolgálati munkaszerződés a (3) bekezdés szerinti határidőben nem kerül megkötésre, az érintett közalkalmazotti jogviszonya 2021. január 1-jével megszűnik. Ebben az esetben

- a) ha az érintett kevesebb, mint 20 év figyelembe vehető szolgálati idővel rendelkezik, 1 havi,
 b) ha az érintett legalább 20 év, de 30 évnél kevesebb figyelembe vehető szolgálati idővel rendelkezik, 2 havi,
 c) ha az érintett legalább 30 év figyelembe vehető szolgálati idővel rendelkezik, 3 havi,
 a jogviszony megszűnésekor érvényes illetményének megfelelő összegű végkielégítésre jogosult”.

III.

- [16] 1. Az Alkotmánybíróságnak az Abtv. 56. §-a alapján mindenekelőtt azt kellett megvizsgálnia, hogy az alkotmányjogi panasz a befogadhatóság törvényi feltételeinek eleget tesz-e.
- [17] 1.1. Az Abtv. 30. § (1) bekezdése szerint alkotmányjogi panaszt a 26. § (2) bekezdésében meghatározott esetben az alaptörvény-ellenesnek állított jogszabály hatálybalépésétől számított száznolcvan napon belül lehet írásban benyújtani. Az Eszjtv. indítványozók által sérelmezett 19. §-a 2020. november 18-án lépett hatályba.

Az indítványozó1. által benyújtott alkotmányjogi panasz (a továbbiakban: indítvány1.) 2021. április 26-án, míg indítványozó2. alkotmányjogi panasz (a továbbiakban: indítvány2.) 2021. május 4-én érkezett az Alkotmánybíróságra, ezért az Abtv. 30. § (1) bekezdése szerinti határidőben való benyújtás követelményének mindkét indítványozó eleget tett.

- [18] 1.2. Az indítványok a határozottság Abtv. 52. § (1b) bekezdésében felsorolt követelményeinek való megfelelése vizsgálatának eredményeként az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az abban foglalt feltételeknek az indítvány1. részben, míg az indítvány2. teljes mértékben megfelel. Az indítványok tartalmazzák ugyanis: a) azt a törvényi rendelkezést, amely megállapítja az Alkotmánybíróság hatáskörét az indítvány elbírálására, továbbá amely az indítványozók jogosultságát megalapozza [Abtv. 26. § (2) bekezdés]; b) az eljárás megindításának indokát (az alaptörvény-ellenesnek tartott jogszabályi rendelkezés az indítványozókra, mint egészségügyi dolgozókra nézve a rájuk korábban irányadó, végkielégítésükre vonatkozó szabályokhoz képest megítélésük szerint hátrányos változást eredményezett); c) az Alkotmánybíróság által vizsgálandó jogszabályi rendelkezést [az indítvány2. esetében az Eszjtv. 19. §-a, illetve az indítvány1. szerint ugyanezen norma részét képező (4) bekezdése]; d) az Alaptörvény sérüli vélt rendelkezését (az indítvány1. szerint az Alaptörvény II. cikke, a XII. cikk (1) bekezdése, a XIII. cikk (1) bekezdése és a XV. cikk (1) bekezdése, míg az indítvány2. esetében az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdése és a XV. cikk (1) és (2) bekezdése; e) megfelelő indokolást arra nézve, hogy a sérelmezett jogszabályi rendelkezés miért ellentétes az Alaptörvény indítványokban megjelölt rendelkezéseivel, kivéve indítvány1. esetében az Alaptörvény II. cikkére való hivatkozást; f) kifejezett kérelmet arra nézve, hogy az Alkotmánybíróság állapítsa meg a támadott jogszabályi rendelkezés alaptörvény-ellenességét és semmisítse azt meg.
- [19] A fentiekén túlmenően az Alkotmánybíróság ugyanakkor megállapította azt is, hogy az Abtv. 52. § (1b) bekezdés e) pontjában foglalt indokolási kötelezettség követelményének az indítvány1. csak részben felel meg, mivel az Alaptörvény II. cikke vonatkozásában ezen cikk sérelmének pusztá állításán és a megsérteni állított alaptörvényi rendelkezések közti meghivatkozásán túl e tekintetben érdemi indokolást egyáltalán nem tartalmaz. Az Alkotmánybíróság e vonatkozásban jelen ügyre nézve is hangsúlyozza, hogy „[indokolás hiányában] a kérelem nem felel meg a határozottság Abtv. 52. § (1b) bekezdésében írt követelménynek, annak elbírálására nincs lehetőség” [34/2014. (XI. 14. AB határozat, Indokolás [212]]. Az indítvány1. ezen elemének érdemi vizsgálatára és elbírálására tehát az Alkotmánybíróságnak az Abtv. 52. § (1b) bekezdés e) pontjában írt feltételnek való meg nem felelése miatt nem volt lehetősége, mivel az elégtelen alkotmányjogi indokolás az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint az érdemi elbírálás akadályát jelenti [3015/2015. (I. 27.) AB végzés, Indokolás [13]; 3119/2020. (V. 8.) AB végzés, Indokolás [7]].
- [20] 2. Az indítványozók az Abtv. 26. § (2) bekezdése szerinti hatáskörében kérték az Alkotmánybíróság eljárását. Az Abtv. 26. § (2) bekezdése szerint az Alkotmánybíróság eljárása kivételesen akkor is kezdeményezhető, ha az alaptörvény-ellenes jogszabály rendelkezésének alkalmazása vagy hatályosulása folytán közvetlenül, bírói döntés nélkül következett be a jogsérelem, és nincs a jogsérelem orvoslására szolgáló jogorvoslati eljárás. „Az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés c) és d) pontja szerinti alkotmányjogi panasz jogintézményének egyaránt elsődleges célja [...] az egyéni, szubjektív jogvédelem: a tényleges jogsérelmet okozó alaptörvény-ellenes jogszabály, illetve alaptörvény-ellenes bírói döntés által okozott jogsérelem orvoslása. [...] A panasz befogadhatóságának felététele az érintettség, nevezetesen az, hogy a panaszos által alaptörvény-ellenesnek ítélt jogszabály a panaszos személyét, konkrét jogviszonyát közvetlenül és ténylegesen, aktuálisan érintő rendelkezést állapít meg, és ennek következtében a panaszos alapjogai sérülnek [33/2012. (VII. 17.) AB határozat, Indokolás [61]–[62], [66].” [3367/2012. (XII. 15.) AB végzés, Indokolás [13], [15]] Tehát „[a] kivételes panasz esetében, mivel az közvetlenül a norma ellen irányul, különös jelentősége van az érintettség vizsgálatának, hiszen a panaszos alapjogában való személyes, közvetlen és aktuális sérelme különbözteti meg a kivételes panaszt az utólagos normakontroll korábbi, bárki által kezdeményezhető változatától. [Az Alkotmánybíróságról szóló 1989. évi XXXII. törvény (régí Abtv.) 20. § (2) bekezdés]” [3105/2012. (VII. 26.) AB végzés, Indokolás [3]] A kivételes alkotmányjogi panasz kapcsán az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint „[a]z érintettségnek [...] személyesnek, közvetlennek és aktuálisnak kell lennie [3110/2013. (VI. 4.) AB határozat, Indokolás [27]]” [3120/2015. (VII. 2.) AB végzés, Indokolás [55]].
- [21] Nem állapítható meg az indítványozó érintettsége akkor, ha a támadott jogszabályi rendelkezés az indítványozóval szemben nem került alkalmazásra, vagy annak hatályosulása őt közvetlenül nem érintette (vagyis

- a jogsérelem nem következett be, azaz nem aktuális} {3170/2015. (VII. 24.) AB végzés, Indokolás [11]}. Ha a jogszabály érvényesüléséhez konstitutív hatályú végrehajtási aktus szükséges, az indítványozónak először a jogsértést közvetlenül megvalósító államhatalmi aktust kell megtámadnia, amelyet követően lehetővé válik a norma közvetett vizsgálata is. „Az aktuális érintettség követelménye azt jelenti, hogy az érintettségnek az alkotmányjogi panasz benyújtásakor fenn kell állnia.” {3110/2013. (VI. 4.) AB határozat, Indokolás [27]–[31]; 3123/2015. (VII. 9.) AB végzés, Indokolás [12]; 33/2019. (XI. 27.) AB határozat, Indokolás [18]–[19]}
- [22] Az indítványozók által támadott jogszabályi rendelkezés: 1. az egészségügyi szolgáltatóknál foglalkoztatott egészségügyi dolgozók közalkalmazotti jogviszonyának egészségügyi szolgálati jogviszonnyá – a törvény ezt elrendelő szabálya által – történő átalakításáról, 2. az új jogviszony szerinti munkaszerződés megkötéséről, ennek határidejéről, illetve 3. a munkáltató által felkínált munkaszerződésnek a munkavállaló által történő el nem fogadásának jogkövetkezményeként a közalkalmazotti jogviszony törvény erejénél fogva, *ex lege* történő megszűnéséről, és 4. az erre az esetre az új jogviszonyba lépéshez szükséges munkaszerződést alá nem író érintettek részére megállapított végkielégítésre való jogosultságról és a végkielégítés mértékéről rendelkezik.
- [23] Az indítványozók érintettségük alátámasztásaként indítványukhoz csatolták a közalkalmazotti jogviszonyuk megszűnését megállapító, munkáltatóik által kiállított okiratokat, amelyek tanúsága szerint az indítványozó1. 17 éven keresztül, míg az indítványozó2. 22 éven keresztül állt egészségügyi képesítéshez kötött munkakörben, egészségügyi dolgozóként, közalkalmazotti jogviszonyban munkáltatójánál. Az indítványozók által ily módon igazolt tényeket összevetve az általuk sérelmezett jogi norma címzetti körével megállapítható, hogy – mivel a szabályozás kifejezetten az egészségügyi intézményekben közalkalmazottként foglalkoztatott egészségügyi dolgozók jogaira nézve tartalmaz rendelkezéseket – az indítványozók személyes érintettsége az általuk sérelmesnek tartott szabályozás kapcsán kétségtelenül fennáll.
- [24] Az Alkotmánybíróság az indítványozók közvetlen érintettségének vizsgálata eredményeként az alábbiakat állapította meg. A támadott norma az adott munkáltatónál a foglalkoztatásra irányuló jogviszony folytatása feltételeként egyértelműen, kivételt nem engedő módon előírja az új munkaszerződés aláírását a dolgozó részéről, illetve ennek elmaradása esetére maga a norma mondja ki a közalkalmazotti jogviszony megszűnését és az erre tekintettel járó speciális végkielégítésre való jogosultságot. Ez a jogszabályi rendelkezés formailag ugyan munkáltatói intézkedés közben-jöttével hatályosul, a vonatkozó szabály azonban az aláírás elmaradása jogkövetkezményének érvényesítésekor, alkalmazásakor nem ad semmilyen mérlegelési lehetőséget a munkáltatónak, így az tartalmát tekintve mindössze tájékoztatja, értesíti a közalkalmazottat arról, hogy közalkalmazotti jogviszonya a törvény erejénél fogva megszűnt. A munkáltató „intézkedése” ugyan olyan aktusnak minősül, amely ellen a címzettnek jöllehet formálisan jogorvoslati lehetősége van, valójában, tartalmát tekintve azonban pusztán deklarálja, megállapítja a törvényi rendelkezésre hivatkozással a jogviszony megszűnésének tényét, és nem konstitutív módon alakítja azt. Az indítványokban támadott norma kógens, kivételt nem engedő és munkáltatói vagy más jogalkalmazói, így bírói mérlegelésre lehetőséget nem biztosító természetére tekintettel az indítványozók által hátrányosnak tekintett jogkövetkezmények orvoslására egy esetlegesen általuk kezdeményezett munkaügyi vita sem lett volna hatékonyan tekinthető, – ekként nem is volt elvárható a részükről ilyen jogvita kezdeményezése – hiszen annak eredménye, azaz jogorvoslat iránti kérelmük elutasítása egyértelműen előre látható, kényszerűen bekövetkező, a bíróság által is alkalmazandó jogi norma kógens tartalma szerint determinált lett volna. Az Alkotmánybíróság a fentieket figyelembe véve megállapította, hogy az indítványozók által kifogásolt rendelkezés egyedi ügyben közvetlenül, munkáltatói – tartalmát tekintve – tájékoztatással realizálódott, és mint ilyen az indítványozók ügyükben való közvetlen érintettségét támasztja alá.
- [25] Az aktuális, azaz jelenvaló érintettség követelménye – a fentebb idézett gyakorlat szerint – azt jelenti, hogy az indítványozó érintettségének az alkotmányjogi panasz benyújtásakor fenn kell állnia. Az Alkotmánybíróság ezzel összefüggésben megállapította, hogy az indítványozók a munkáltatójuk által részükre címzett, a közalkalmazotti jogviszonyuk megszűnéséről és a nekik a vonatkozó törvényi rendelkezés szerint járó végkielégítés – általuk sérelmesnek tartott – mértékéről tájékoztató értesítésének átvételét követően fordultak alkotmányjogi panaszukkal a testülethez. Miután az indítványozók aktuális érintettségét megalapozó, a támadott normát velük szemben alkalmazó, a normában foglalt konkrét rendelkezések érvényesítésére szolgáló cselekmények az alkotmányjogi panaszok benyújtását megelőzően megtörténtek ezért megállapítható, hogy az indítványozók általuk állított jogséreleme indítványaik benyújtását megelőzően bekövetkezett, illetve azok benyújtásakor fennállt.
- [26] Az Alkotmánybíróság a fenti szempontok figyelembevételére és mérlegelésére eredményeként jelen ügyben az indítványozók érintettségére vonatkozóan megállapította, hogy – az indítványozók érintettségüket és vélt

jogsérelmük bekövetkeztét alátámasztó, dokumentumokkal történt igazolása és a beadványaikban tett jognyilatkozataik alapján – az általuk alaptörvény-ellenesnek tartott jogszabályi rendelkezés az indítványozó egészségügyi dolgozók személyét, konkrét jogviszonyát közvetlenül és ténylegesen, aktuálisan érinti.

- [27] 3. Az Abtv. 29. §-a a befogadhatóság feltételeként határozza meg, hogy az – egyéb törvényi feltételeknek megfelelő, az Abtv. 26. § (2) bekezdése alapján benyújtott – alkotmányjogi panasz alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vessen fel. Az alkotmányjogi panasz érdemi elbírálásra alkalmassága körében ezen törvényi kritériumnak való megfelelés kérdésben az Alkotmánybíróság mérlegelési jogkörében eljárva dönt. A jelen ügyben az Alkotmánybíróság alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésnek tekintette egyrészt azt, hogy a törvény hatálya alá tartozó egészségügyi intézményekben közalkalmazotti jogviszony keretében alkalmazott egészségügyi dolgozók foglalkoztatási jogviszonyának egészségügyi szolgálati jogviszonnyá való átalakításának és fordulónappal történő általános körű, azaz minden foglalkoztatottra egyaránt kiterjedő bevezetésének módja és az új jogviszonynak az érintettek részéről való el nem fogadásához fűzött jogkövetkezmények szabályozása összeegyeztethető-e az Alaptörvény XII. cikkébe foglalt, a munka és a foglalkozás szabad megválasztását biztosító rendelkezéssel, másrészt ilyen jelentőségű kérdésként értékelte az Alkotmánybíróság azt is, hogy az Alaptörvény XIII. cikke szerinti tulajdonhoz való jog, ezen belül az ún. közjogi várományhoz fűződő alkotmányos védelem kiterjed-e az új jogviszonyt el nem fogadó személyek esetében a Kjt.v. szabályai alapján az eredeti jogviszonyukba belépéskor részükre ígért végkielégítésre. Végezetül az Alkotmánybíróság megítélése szerint az Abtv. 29. §-a szerinti kritériumnak eleget tesz az a vizsgálandó és megválaszolendő kérdés is, hogy megvalósítja-e a diszkrimináció tilalmát, ezzel az Alaptörvény XV. cikkének sérelmét az a szabályozás, amely a jogviszony-váltást el nem fogadó érintettek részére más ágazatokban korábban megvalósult hasonló átalakításokhoz képest eltérő, azokhoz képest hátrányosabb jogkövetkezmény alkalmazását írja elő.
- [28] 4. Az Alkotmánybíróság mindezek alapján megállapította, hogy az indítványok az Abtv.-ben előírt formai és tartalmi feltételeknek az 1.2. pontban (Indokolás [18] és köv.) írt megszorítással megfelelnek, ezért azokat – az Ügyrend 31. § (6) bekezdését alkalmazva, külön befogadási eljárás mellőzésével – az Alaptörvény XII. cikk (1) bekezdésének, a XIII. cikk (1) bekezdésének és a XV. cikk (1) és (2) bekezdésének sérelmére hivatkozó indítványelemek tekintetében érdemben bírálta el.

IV.

- [29] Az alkotmányjogi panaszok nem megalapozottak.
- [30] 1. Az indítványozó1. szerint az általa sérelmesnek tartott szabályozás a foglalkozás szabad megválasztása szempontjából azért ellentétes az Alaptörvény XII. cikke (1) bekezdésében foglaltakkal, mert annak célja, hogy az egyébként járó végkielégítés jelentős csökkentésével „elrettentse” az egészségügyi dolgozókat attól, hogy kilépjenek az egészségügyi rendszerből, ekként a büntetésként kiszabott végkielégítés szükségtelenül és aránytalanul korlátozza munka és foglalkozás szabad megválasztásához való jogukat, ami a jogalkotói hatalommal való visszaélésnek is minősíthető. Ehelyett – véli az indítványozó1. – a jogalkotónak pozitív intézkedésekkel lehetett volna maradásra, jogviszonyuk folytatására, azaz új jogviszonyuk elfogadására ösztönözni az érintetteket, mint ahogyan azt – állapítja meg az indítványozó – az Eszjtv. több rendelkezésével meg is teszi, kiemelten az egészségügyben már régóta esedékes, jelentős mértékű béremelés bevezetésével.
- [31] 1.1. Az Alkotmánybíróság ezt követően áttekintette a foglalkozás szabad megválasztásához fűződő jog részletes tartalmát kibontó, releváns gyakorlatát. A 3134/2013. (VII. 2.) AB határozata szerint az ezen jogra vonatkozó, a testület által vizsgálandó szabályozás megítélésekor abból indokolt kiindulni, hogy „a munkához, foglalkozáshoz, vállalkozáshoz való alapjog a szabadságjogokhoz hasonló védelemben részesül az állami beavatkozások és korlátozások ellen. E korlátozások alkotmányossága azonban más-más mérce alapján minősítendő aszerint, hogy a foglalkozás gyakorlását vagy annak szabad megválasztását korlátozza-e az állam, s az utóbbin belül is különbözik a megítélés az adott foglalkozásba kerülés objektív, illetve szubjektív korlátokhoz kötésének megfelelően. A munkához, foglalkozáshoz, vállalkozáshoz való jogot az veszélyezteti a legsúlyosabban, ha az ember az illető tevékenységtől el van zárva, azt nem választhatja. A szubjektív feltételek előírása is a választási

szabadság korlátozása, de ezek teljesítése azonban elvileg mindenki előtt nyitva áll. Ezért ilyen esetekben a jogalkotó mozgásteret némileg nagyobb, mint az objektív korlátozásnál.” (Indokolás [12])

- [32] A foglalkozás szabad gyakorlására vonatkozó jog korlátozhatóságával összefüggésben állapította meg az Alkotmánybíróság a következőket: „Valamely foglalkozás megválasztásának joga akkor teljes, ha magában foglalja a foglalkozás gyakorlásának lehetőségét is. A foglalkozás szabad gyakorlása – beleértve annak kezdetét és fenntartását egyaránt – a törvényhozás által kijelölt keretek között lehetséges. Kétségtelen ugyanakkor, hogy ez a védelem nem lehet korlátlan, annak mértékét illetően – más alapvető jogokra és értékekre figyelemmel – alkotmányos határokat kell szabni. A korlátozhatóság vizsgálata során szükséges leszögezni, hogy a foglalkozás szabad megválasztásához fűződő alapjog gyakorolhatósága függővé tehető objektív vagyis tárgyi, illetőleg szubjektív vagyis alanyi szempontoktól. Tárgyi feltételről akkor lehet szó, ha annak teljesíthetősége az egyén személyi tulajdonságaitól és körülményeitől teljesen független. Alanyi jellegűnek minősül a korlátozás akkor, ha a feltételek egyénileg teljesíthetők. Ez utóbbi esetben a lehetőség elvileg mindenki számára egyenlő feltételekkel nyitva áll (például vizsgakötelezettség előírása), és a jogalkotó mozgásteret is szélesebb, mint az objektív kritériumok meghatározása esetén.” {20/2013. (VII. 19.) AB határozat, Indokolás [30]–[31]}
- [33] 1.2. Az indítványozó1. által támadott szabály egy – az egészségügyben korábban nem létező – új jogviszonyfajta bevezetésének és az állami vagy önkormányzati fenntartású egészségügyi szolgáltatók körében általános körűvé tételének érdekében állította a szabályozással érintett egészségügyi dolgozót a konkrét munkáltatójánál fennálló közalkalmazotti jogviszonya *ex lege* lezárásával összefüggésben választási helyzet elé: foglalkozását tovább folytathatta erre vonatkozó döntése esetén, azaz továbbra is eddigi munkáltatója alkalmazásában maradhatott ugyanabban a munkakörben, ugyanazt a munkát végezve, de már az új jogviszonyra vonatkozó szabályok szerint. Nemleges döntése – azaz az új jogviszony el nem fogadása – pedig korábbi jogviszonya automatikus, a törvény erejénél fogva történő megszűnéséhez vezetett, új jogviszonya pedig nem keletkezett.
- [34] Ilyen értelemben a szabályozás nem korlátozta, hanem a dolgozó választásától függővé tett feltételhez kötötte az egészségügyi dolgozó foglalkozása gyakorlásának tovább-folytatását, így például nem került sor új vagy akár a korábitól eltérő képesítési előírások megalkotására, amelynek való megfelelés lett volna a foglalkozás gyakorlása tovább-folytatásának a feltétele. A jogalkotó tehát nem várt el, illetve nem írt elő semmiféle – a korábbiakban létezőhöz képest – többlet aktivitást, vagy bármilyen új, objektív vagy szubjektív feltétel teljesítését a munkavállalótól ahhoz, hogy munkáját az adott munkahelyen ugyanabban a munkakörben folytatni tudja, tehát nemhogy semmilyen kényszert vagy korlátozást nem alkalmazott, hanem éppenséggel lehetőséget adott az érintett egészségügyi dolgozóknak – mégpedig a veszélyhelyzeti szabályozással korrigált módon több mint három hónapot – arra, hogy eldöntsék, át kívánnak-e lépni az új jogviszonyba vagy sem.
- [35] Más megközelítésben az érintettek számára felkínált választási lehetőség és szabadság jelen esetben egyúttal számukra döntési kényszert is jelentett, amit alátámaszt az az érdek és – méltányolható, az egészségügyi intézmények hatékony működésének biztosítása iránti közérdek által indokolt – cél, hogy egyazon munkáltatónál ugyanazon jogviszony keretében legyen foglalkoztatott valamennyi egészségügyi dolgozó. A konkrét egészségügyi szolgáltatónál a folyamatos, színvonalas, a szakmai elvárásoknak megfelelő folyamatos működés biztosítása elképzelhetetlen volna akkor, ha az egészségügyi dolgozók egy része közalkalmazott marad, egy másik része pedig az új jogviszony keretében folytatja az egészségügyi tevékenységet. Az eltérő foglalkoztatási jogviszonyokat szabályozó törvények hatálya alatt történő munkavégzés jelen esetben az ugyanazt a munkát végzők esetében is jelentősen eltérő javadalmazást, eltérő munkaidőt, eltérő túlmunka elrendelési lehetőséget, de például eltérő végkielégítési rezsimit is jelentett volna ugyan annál a munkaadónál. Ennek, a munkavállalók jogaira vonatkoztatottan is és a munkaadó szempontjából munkaszervezési szempontból is tarthatatlan helyzetnek az elkerülése érdekében kellett minden érintett munkahelyen azt biztosítani, hogy azonos munkáltatónál azonos képesítéshez kötött tevékenységet azonos, azaz már az új jogviszony keretében lássák el a foglalkoztatottak. Ennek eléréséhez kétségkívül kényszerítően meg kellett minden érintett közalkalmazottnak – így az indítványozónak is – a saját tovább-foglalkoztatására vonatkozó döntését hoznia.
- [36] Ugyanakkor ez a döntés kizárólag a munkavállaló szabad belátásán múlt, az új jogviszony el nem fogadását a dolgozónak nem kellett indokolnia sem, az el nem fogadás okait, megalapozottságát, az indokok helytállóságát, azok valós voltát tehát nem vizsgálhatta a munkáltató és más szerv sem. A foglalkoztatás tovább-folytatása vagy nem folytatása kérdésében hozott döntés tehát kizárólagosan a munkavállaló saját szempontjai szerinti előzetes mérlegelésének, és ennek alapján – senki által sem számon-kérhető, felülvizsgálható, vagy vitatható, esetleg megkérdőjelezhető – egyoldalú akarathatározásának a függvénye volt. A döntési helyzetnek ezen

a megítélésén és jogi minősítésén nem változtat az sem, hogy az indítványozó1. panaszában hivatkozott szubjektív érzete szerint a végkielégítés mértékének a csökkentése a maradásra, az új munkaszerződés elfogadására és aláírására irányuló jogalkotói nyomásgyakorlást célozta. Ennek – az indítványozó1. által állított – presszióknak a tényleges fennállását illetve eredményességét éppen az a körülmény cáfolja, hogy az indítványozó1. végül is az új jogviszony elutasítása mellett döntött és a számára felkínált munkaszerződést nem írta alá.

[37] Az Alkotmánybíróság a fentiek alapján megállapította, hogy nem ütközik az Alaptörvény XII. cikke (1) bekezdésébe, azaz nem sérti a foglalkozás és a munka szabad megválasztásához fűződő jogot az a szabályozás, amely az egészségügyi ágazatban bevezetett új jogviszony-típus közérdekből történő általánossá tétele érdekében az érintett dolgozók szabad választásától teszi függővé az új jogviszony adta keretek között történő továbbfoglalkoztatást, és a munkavállaló erre vonatkozó elutasító döntése esetére a közalkalmazotti jogviszony megszűnését írja elő, még a Kjt. szabályai szerint egyéb jogcímenek szerzhető végkielégítésnél alacsonyabb mértékű – kizárólag az erre az esetre rendelt – végkielégítés biztosítása mellett sem.

[38] 2. Az Alkotmánybíróság ezt követően az indítványozók indítványaiban az általuk támadott szabályozásnak az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésébe ütközését állító indítványelemeit vizsgálta. Az indítványozó1. erre vonatkozó álláspontja szerint a végkielégítésre jogos várománya volt a Kjt. szabályai alapján, amit az állam biztosított a vele közszolgálati jogviszonyban állók részére, a juttatás megszerzésében való bizakodás pedig szerinte közjogi várománynak minősül, ami a XIII. cikk védelme alatt áll. Az Szjt. szerint kapott végkielégítés mértéke meglátása szerint olyan fokú tulajdonelvonást valósít meg, amit az elérni kívánt közcél nem igazolhat. Az indítványozó2. mindezzel lényegében egyező kifogásait kiegészítette azzal, hogy a vagyoni értékű szerzett jogaitól való megfosztásnak vagy radikális csökkentésének sem elkerülhetetlen oka, sem indoka nincs véleménye szerint, de arányosnak semmiképpen sem mondható, hiszen a cél eléréséhez enyhébb korlátozást megvalósító eszköz is a jogalkotó rendelkezésére állt.

[39] 2.1. Az Alkotmánybíróság az indítványokban felvetett kérdések megítéléséhez elsőként áttekintette az ügyben releváns, vonatkozó jogszabályi környezetet.

[40] A Kjt. 37–38/A. §-ai tartalmazzák a közalkalmazottak végkielégítésére vonatkozó szabályokat. Ezek értelmében végkielégítés akkor illeti meg a közalkalmazotti jogviszony keretében foglalkoztatott személyt, ha közalkalmazotti jogviszonya felmentés, rendkívüli lemondás vagy a munkáltató jogutód nélküli megszűnése következtében szűnik meg [Kjt. 37. § (1) bekezdés a), b) és c) pontjai]. Végkielégítés jár még a foglalkoztatott részére abban az esetben is, ha a közalkalmazottal ugyanazon munkáltató legalább két alkalommal határozott időre szóló közalkalmazotti jogviszonyt létesít, és a korábbi közalkalmazotti jogviszony megszűnése, valamint az újabb közalkalmazotti jogviszony létesítésének időpontja között hat hónapnál hosszabb idő nem telt el feltéve, hogy a közalkalmazotti jogviszony megszüntetésére azért került sor, mert megszűnt a munkáltatónak az a tevékenysége, amelyben a közalkalmazottat foglalkoztatták, illetve a munkáltatónál létszámcsökkentést vagy átszervezést kellett végrehajtani, és emiatt a közalkalmazott további foglalkoztatására nem volt lehetőség, továbbá a kinevezésben foglalt határozott idő lejárt [Kjt. 37. § (1) bekezdés d) pontja és 37. § (3) bekezdése]. A végkielégítésre jogosító okokat és jogcímeiket rögzítő jogszabályi rendelkezés zárt, taxatív listát, felsorolást tartalmaz, ezért az abban szabályozott, végkielégítésre okot adó feltételek és indokok köre nem bővíthető, de nem is csökkenthető. Az Alkotmánybíróság ezzel összefüggésben megállapította, hogy az indítványozó1. és az indítványozó2. közalkalmazotti jogviszonyának jelen ügyben alkalmazott megszűnési módját a Kjt. – a fent idézett felsorolásban szereplő, végkielégítésre jogosító jogcímeiket meghatározó – egyik pontja sem tartalmazza.

[41] A Kjt. „[a] közalkalmazotti jogviszony megszűnése” alcím alatt, a törvény II. fejezetében, a 25. § (1) bekezdés d) pontjaként szabályozza viszont az indítványozók esetében bekövetkezett azt a jogviszony megszűnési esetet, amely törvényi rendelkezés által is lehetővé teszi a közalkalmazotti jogviszony megszűnését. Ehhez, a 2010 novembere óta létező közalkalmazotti jogviszony megszűnési módhoz azonban a Kjt. végkielégítésre vonatkozó szabályai nem rendelnek hozzá végkielégítésre való jogosultságot. Az indítványozók által támadott Eszjt. 19. § (4) bekezdése ugyanakkor a közalkalmazotti jogviszonynak az érintettek választásán, azaz foglalkoztatásuk új jogviszony keretében történő folytatására irányuló nemleges döntésükön alapuló, – törvény erejénél fogva bekövetkező – jogviszony megszűnési esetéhez a kifogásolt normában szabályozott mértékű végkielégítésre vonatkozó, kifejezetten a jelen ügy kapcsán vizsgált jogviszony-átalakításra tekintettel bevezetett, új jogosultságot állapít meg.

- [42] Az egészségügyi dolgozók és egészségügyben dolgozók jogviszonyával kapcsolatos egyes kérdésekről szóló 530/2020. (XI. 28.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Korm. rendelet) 1. §-ában a jogalkotó a jogviszony átalakítására és az érintett dolgozók új jogviszony elfogadására vagy elutasítására vonatkozó döntésének meghozatalára irányadó 2021. január 1-jei határnapot 2021. március 1-re módosította.
- [43] 2.2. Az Alkotmánybíróság ezt követően áttekintette a végkielégítés jogintézményére, annak rendeltetésére, funkciójára, jogi természetére és alkotmányjogi megítélésére vonatkozó gyakorlatát. Ennek keretében elsőként felidézi a testület által 2006-ban összefoglalt, a jogintézmény jellegéből adódóan azóta is változatlanul irányadónak tekintendő, és a későbbi, kapcsolódó alkotmánybírósági döntésekben is többször hivatkozott és megerősített elvi jelentőségű tételeket. „Az Alkotmánybíróság megfogalmazása szerint: »[r]endeltetését tekintve a végkielégítés a munkakaresés időszakában, az ismételt munkavállalásig terjedő időben egyfajta anyagi jellegű támogatást jelent és a megélhetés biztosítását célozza azon nyugellátásra nem jogosult foglalkoztatottak számára, akiknek a jogviszonya önhibáján kívül (tehát nem szakmai alkalmatlanság, a szolgálatra való méltatlanná válás stb. miatt kerül megszüntetésre.« (174/B/1999. AB határozat, ABH 2005, 870, 875) A végkielégítés funkciója a tisztességes végelbánás egyik eszközeként tehát az, hogy a munkáltató oldalán felmerült okból az adott foglalkoztatási jogviszonyból kikerülő személy újraalkalmazásáig anyagi biztonságban legyen. A közsféra foglalkoztatottjait megillető végkielégítés viszonylag magasabb összegét a sajátos munkajogi kötelmek (béralku visszafogottsága, sztrájkjog korlátozottsága, túlmunka speciális szabályai stb.) akár egyfajta ellensúlyaként is lehet értelmezni. Az Mt.-ben foglalt módosítás nyomán a közsférában foglalkoztatottak az Mt. hatálya alá tartozókhöz képest másként – azaz differenciáltan – jutnak hozzá mind a végkielégítésükhöz, mind pedig a munkavégzési kötelezettség alóli mentesítés idejére járó átlagkeresetükhöz (távolléti díjhoz). [...] A végkielégítés jogintézménye szabályozásának, a jogosultság törvényi feltételei megváltozásának alkotmányosságával az Alkotmánybíróság már több határozatában foglalkozott. Az 1399/B/1995. AB határozatában leszögezte: »[a] végkielégítés munkajogi jogintézmény. A végkielégítéshez való jog – a munkához, az egyenlő munkáért egyenlő bérhez, a munkához igazodó jövedelemhez való jog alkotmányos garantálásával szemben – nem szerepel az Alkotmány XII. fejezetében felsorolt alapvető jogok között.« (ABH 1996, 589, 590) Az Alkotmánybíróság állandó gyakorlata szerint a végkielégítés feltételeinek meghatározásánál a jogalkotót széles körű mérlegelési jog illeti meg, alkotmányellenesség csak egészen szélsőséges esetben állapítható meg [lásd 174/1999. AB határozat, ABH 2005, 870, 877–878; hivatkozással továbbá a 2180/B/1991. AB határozatra, ABH 1992, 559, 562; a 2264/B/1991. AB határozatra, ABH 1992, 567, 568; a 397/B/1994. AB határozatra, ABH 1994, 712, 714–715; az 1399/B/1995. AB határozatra, ABH 1996, 589, 590 és az 1221/1992. AB határozatra, ABH 1993, 610, 611]”.
- [44] Hasonlóan foglalt állást a testület a végkielégítés szabályozásával szemben támasztható alkotmányos kritériumokkal kapcsolatosan a 184/2010. (X. 28.) AB határozatában is, megerősítve ebben az Alkotmánybíróság korábbi releváns döntéseit: „Az érintett jogviszonyok megszűnésével összefüggésben jellemzően kifizetett juttatás egyike a végkielégítés. A végkielégítéssel kapcsolatban megállapítható, hogy ezt a jogintézményt az 1991. évi XLVIII. törvény 2. §-a iktatta be az 1967. évi II. törvénybe (Mt1). Az Mt1 27/A. § (3) bekezdése értelmében a végkielégítésre való jogosultság feltétele – egyebek között – az, hogy a munkaviszony a munkáltatónál meghatározott időtartamban fennálljon. »A végkielégítéshez való jog nem tartozik az emberi, illetve állampolgári jogok körébe. A jogalkotó a végkielégítésre vonatkozó elosztási szabályokban a munkavállalók alkalmazási körülményei szerinti megkülönböztetést tehet, ha ez egyébként nem sérti az emberi méltóságot. A végkielégítésre jogosultnak ahhoz van alkotmányosan védett joga, hogy a vele azonos jogállásúak között ne érje tilos megkülönböztetés.« (2180/B/1991. AB határozat, ABH 1992, 559) »Minthogy a végkielégítéshez való jog nem tartozik az emberi, illetve állampolgári jogok körébe, és az emberi méltóságot sem érinti, a végkielégítés feltételeinek meghatározásánál a jogalkotót széleskörű mérlegelési jog illeti meg.« (1221/B/1992. AB határozat, ABH 1993, 610)”
- [45] A fentiekre tekintettel az Alkotmánybíróság jelen ügy elbírálása kapcsán is kiemeli, továbbá megállapítja és megerősíti, és az indítványozók által felvetett kérdés megítélésekor is irányadónak tekintti, hogy a végkielégítéshez való jog – a munkához, az egyenlő bérhez, a munkához igazodó jövedelemhez való jog alkotmányos garantálásával szemben – nem szerepelt a régi Alkotmány XII. fejezetében felsorolt alapvető jogok között, és azt nem tartalmazza az Alaptörvény alapjogi katalógusa sem. Mivel a végkielégítéshez való jog a fentiek alapján nem az Alaptörvény által biztosított alapjog, ekként a közszolgálati vagy más jogviszonyokat – a konkrét ügyben a közalkalmazotti és az egészségügyi szolgálati jogviszonyokat – szabályozó törvényeken alapul, ezért

a jogalkotót a végkielégítésben való részesítésre irányuló döntése esetén annak feltételei meghatározása során széleskörű mérlegelési jog illeti meg, és alkotmányellenesség csak egészen szélsőséges esetben állapítható meg.

- [46] 3. A következőkben az Alkotmánybíróság azt a kérdést vizsgálta, hogy az indítványozóknak keletkezett-e az Alaptörvény XIII. cikke által oltalmazott szerzett joga vagy várománya a Kjtv. szabályai alapján a közalkalmazottak részére rendelt végkielégítésre. Az Alkotmánybíróság alapjogi tulajdonvédelemre vonatkozó gyakorlata az Emberi Jogok Európai Egyezményében foglaltakkal és az Emberi Jogok Európai Bírósága (a továbbiakban: EJB) ítélkezési gyakorlatával összhangban álló felfogást alakított ki az alapjogi szintű tulajdonvédelem terén, miszerint az elsődlegesen a már megszerzett tulajdon védelmét szolgálja, és jellemzően nem terjed ki a tulajdonszerzéshez való jog alapjogi védelmére is [3209/2017. (IX. 13.) AB határozat, Indokolás [19]].
- [47] Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint az alapjogi tulajdonvédelem köre és módja nem azonosítható a polgári jogi fogalmakkal, azaz az absztrakt polgári tulajdon védelmével; előbbi „kiterjed a polgári jogilag nem tulajdonnak minősülő vagyoni értékű jogokra is. Az Alkotmánybíróság a vagyoni értékű jogok tekintetében kialakított gyakorlatában főként a társadalombiztosítási jogviszonyokkal összefüggő szolgáltatásokkal és várományokkal kapcsolatban állapította meg az alkotmányos tulajdonvédelem fennálltát [64/1993. (XII. 22.) AB határozat, ABH 1993, 373, 380].” [3048/2013. (II. 28.) AB határozat [39]] Az alkotmányos védelmet élvező szerzett jogok a már konkrét jogviszonyokban alanyi jogként megjelenő jogosultságok, illetőleg azok a jogszabályi „ígérvények” és „várományok”, amelyeket a jogalkotó a konkrét jogviszonyok keletkezésének lehetőségével kapcsol össze [ld. 29/2011. (IV. 7.) AB határozat; 23/2013. (IX. 25.) AB határozat, Indokolás [74]; 3115/2013. (VI. 4.) AB határozat, Indokolás [34]; 3021/2017. (II. 17.) AB határozat, Indokolás [62]; és 3209/2017. (IX. 13.) AB határozat, Indokolás [20]].
- [48] Ahogyan arra az indítványozók is utaltak, a közjogi váromány az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint csak kivételes esetben élvezi ugyanazt a védelmet, mint a klasszikus értelemben vett tulajdoni váromány. Az Alkotmánybíróság álláspontja szerint a védelem ebben az esetben sem jelentheti azt, hogy a jogalkotó évekig vagy akár évtizedekig ne módosíthatná a vonatkozó szabályozást, és a közjogi várománnyal összefüggésben semmilyen változást ne idézhetne elő. Erre nézve a testület a 3116/2021. (IV. 14.) AB határozatában is rögzítette, – többek közt a kormányzati igazgatásról szóló 2018. évi CXXV. törvény egyes szabályait vizsgálva – hogy „[a] törvényhozó hatalomnak lehetősége van az egyes jogállási törvények átfogó felülvizsgálatára és újra szabályozására. [...] Az újonnan kialakított szabály alkotmányosságának megítélése során azonban soha nem annak lesz döntő jelentősége, hogy a korábbi szabályozáshoz képest az új törvényi rendelkezések milyen irányú változást eredményeztek. Nem lesz eleve alkotmányos ugyanis egy, a munkavállalóra nézve pozitív irányú változás, és nem lesz feltétlenül alaptörvény-ellenes egy, munkavállaló jogaira nézve szűkítő jellegű módosítás sem. Az új szabályozást mindig a maga egészében, és önállóságában kell vizsgálni, és ez alapján dönteni annak alkotmányosságáról.” (Indokolás [97])
- [49] 4. Az Alkotmánybíróság a fentiekben ismertetett, az indítványozók konkrét ügyére vonatkozó jogszabályi rendelkezések és a felhívott, relevánsnak tekintendő korábbi testületi döntések egybevetése eredményeként megállapította, hogy az indítványozóknak végkielégítésben részesítésükre nézve – jogviszonyuk megszűnési módjára tekintettel – nem keletkezett alkotmányosan védett tulajdoni várományuk. Az indítványozók közjogi várományát véleményük szerint megalapozó jogszabályi rendelkezésként ugyanis a Kjtv. 25/A. §-át jelölték meg, nézetük szerint ez a jogszabályhely teremtette meg szerzett jogukat. Ez a norma azonban nem az indítványozók esetében alkalmazott jogviszony-megszűnési módja esetére rendelte el végkielégítés fizetését, hanem a munkáltató személyében esetlegesen beálló változás esetére. Az indítványozók jogviszonyának tényleges megszűnési módjának esetét, azaz a törvény rendelkezése alapján való jogviszony-megszűnésének a lehetőségét a jogalkotó az 1992-ben alkotott Kjtv.-be utóbb, annak 2010. évi módosításával [2010. évi CXXVI. törvény 48. § (1) bekezdése] iktatta be, kiegészítve ezzel az új megszűnési jogcímmel a Kjtv. 25. (1) bekezdés d) pontját. A jogalkotó azonban ehhez, a törvényben utóbb keletkeztetett megszűnési módhoz végkielégítésre való jogosultságot nem írt elő, a Kjtv. végkielégítésre jogosító taxatív rendelkezései erre a megszűnési módra tekintettel nem egészültek ki. Ehhez az újként szabályozott jogviszony-megszűnési módhoz – sem annak bevezetésekor, sem később – tehát a jogalkotó végkielégítésre való jogosultságot nem rendelt, ebből következően erre az *ex lege* beálló jogviszony-megszűnési esetre nézve az indítványozók végkielégítésre nem számíthattak,

- [50] Az Alkotmánybíróság a fentiek figyelembevételével megállapította, hogy erre vonatkozó jogszabályi ígérvény hiányában a törvény erejénél fogva történő jogviszony-váltáshoz kapcsolt végkielégítést – mint nem létezőt – nem lehetett az indítványozók közjogi várománya részének tekinteni, annak megszerzésében az indítványozók alappal nem bízhattak, szemben a Kjt. 37. §-ában meghatározott bármelyik más jogviszony-megszűnési mód bekövetkezte esetére előírt végkielégítésre való jogosultsággal. Másként fogalmazva, ha a közalkalmazotti jogviszony nem olyan módon szűnik meg, amihez a Kjt. jogkövetkezményként végkielégítésben való részesítést írt elő – mint ahogyan az jelen ügyben az indítványozók esetében is történt – akkor az ezen a jogcímen történt jogviszony megszűnési esetre nézve az érintetteknek a végkielégítésre vonatkoztatott szerzett joga, vagy közjogi várománya sem keletkezhetett, és a jogviszony végkielégítés fizetése nélkül szűnik meg. Az indítványozók által támadott Szjt. -beli szabályban a jogalkotó ehhez képest – az érintetteknek felkínált, az új jogviszony elfogadására vonatkozó lehetőség elutasítása esetére, annak jogkövetkezményeként, közalkalmazotti jogviszonyuk megszüntetésének kilátásba helyezése mellett – olyan végkielégítésre való jogosultságot állapított meg, amely egy új, csak erre az esetre alkalmazandó juttatást megállapító szabálynak tekintendő, és a törvényhozót mind annak konstituálása, mind részletes feltételeinek meghatározása, mind pedig mértékének szabályozása tekintetében széleskörű mérlegelési jog illette meg ideértve azt is, hogy jogviszonyuk törvény erejénél fogva történő megszűnése miatt nem kellett tekintettel lennie az érintettek Alaptörvény által védett, szerzett vagy közjogi várományi jogaira sem, mert ilyen várományuk már eredeti jogviszonyuk keletkezésekor, de annak tartama alatt sem keletkezett.
- [51] Az Alkotmánybíróság mindezek alapján megállapította, hogy nem ellentétes az Alaptörvény XIII. cikke (1) bekezdésében biztosított tulajdonhoz való jog védelmével az – a jogalkotó széles mérlegelési jogkörébe tartozó – szabályozás, amely az új jogállás és új foglalkoztatási jogviszony-típus létrehozása és általánossá tétele során a korábbi jogviszony törvény erejénél fogva történő – azaz a jelen esetben a Kjt. irányadó szabályai szerint végkielégítésre nem jogosító – megszűnésének jogkövetkezményeként kizárólag az erre az esetre vonatkozó új végkielégítési jogosultságot állapít meg, és a juttatás mértéke és egyéb feltételei nem azonosak – adott esetben hátrányosabbak – az érintettek eredeti jogviszonyát szabályozó törvényben a jogviszonyuk megszűnésének egyéb, más eseteire előirányzott juttatás mértékénél, mivel a szabályozás kialakítása során a – a jogintézmény alkotmányjogi természetére és jellegére tekintettel – jogalkotót nagyfokú szabadság illette meg már magának a végkielégítésnek a juttatása tekintetében is ugyanúgy, mint ahogyan a végkielégítésre jogosító idők meghatározása, a korábbi jogviszonyban töltött idők beszámíthatósága és a végkielégítés mértékének a nagysága tekintetében.
- [52] 5. Az Alkotmánybíróság végezetül az indítványokat a szabályozásnak az indítványozók által állított, az Alaptörvény XV. cikkébe ütközése szempontjából vizsgálta meg. Az indítványozó1. véleménye szerint az általa támadott rendelkezés azért ütközik a diszkrimináció tilalmába, mert az egészségügyi dolgozókon belül azokat, akik nem kívántak az új rendszerbe belépni, súlyos joghátrány érte végkielégítésük radikális csökkentésével, míg azok, akik az új szabályok szerinti alkalmazási forma mellett döntöttek, a korábbihoz hasonló mértékű végkielégítésben részesülnek majd, és ennek a különbségtételnek nincs észszerű indoka. Az egyenlő bánásmód követelményének még az ún. *ex gratia* juttatások esetében is érvényesülnie kell, az ennek ellenére tett megkülönböztetés pedig nem lehet önkényes. Az indítványozó2. érvelése szerint a vele összehasonlítható helyzetben lévő – a továbbra is a Kjt. szabályai szerint munkát végző közalkalmazottak és az egészségügyi szolgálati jogviszonyba lépést vállaló – személyek esetében a rá irányadónál kedvezőbb szabályok szerint jogosultak a végkielégítésre, az így fennálló megkülönböztetés pedig nem állja ki a tárgyilagos mérlegelés szerinti észszerűség próbáját. Ezen túlmenően az indítványozó2. hivatkozik három olyan, jogviszony-átalakulást szabályozó törvényre is, amelyek alapján a nézete szerint vele összehasonlítható helyzetben lévő személyeknek (közszolgálati tisztviselők, rendvédelmi szervek hivatásos állományú tagjai és köztisztviselők) szintén hozzá kellett járulniuk jogviszonyuk átalakulásához, de ennek elmaradása esetén eredeti jogviszonyuk felmentéssel szűnt meg az eredeti jogviszonyuk szerinti szabály alapján történt végkielégítés fizetése mellett, ami az ő szempontjából ugyan csak hátrányos megkülönböztetést eredményezett.
- [53] 5.1. Az Alkotmánybíróság gyakorlatában valamely megkülönböztetés alkotmányellenessége akkor állapítható meg, ha a jogszabály alkotmányos indok nélkül tesz különbséget a szabályozás szempontjából egymással összehasonlítható helyzetben lévő jogalanyok között {ld. pl. 10/2015. (V. 4.) AB határozat, Indokolás [19]}. Az Alkotmánybíróság számos határozatában hangsúlyozta, hogy az Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdése alapján

a tilalom elsősorban az alapvető jogok tekintetében fennálló megkülönböztetésekre vonatkozik, ugyanakkor kiterjeszhető a teljes jogrendszerre is, mivel „diszkriminatív megkülönböztetések nemcsak az alapvető jogok védelmi körébe tartozó jogszabályokban, hanem bármely jogszabályban előfordulhatnak. Joggal feltételezhető, hogy az Alaptörvény értékrendje szerint ezek a megkülönböztetések akkor is tilosak, ha nem az alapvető jogok védelmi körébe eső tárgyakat szabályozó jogszabályok tartalmazzák.” {42/2012. (XII. 20.) AB határozat, Indokolás [42]}

- [54] Az Alkotmánybíróság korábban több döntésében kifejezésre juttatta azt is, hogy az alkotmányos alapjogokat érintő diszkriminációra vonatkozóan a vizsgálati módszer és mérce az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdésében foglalt szükségesség és arányosság tesztje, az alapjogokon kívüli egyéb jogosultságokra vonatkozó diszkrimináció vizsgálata esetében a testület akkor állapít meg alaptörvény-ellenes megkülönböztetést, ha annak nincs tárgyilagossá mérlegelés szerinti észszerű indoka, vagyis önkényes {ld. 10/2015. (V. 4.) AB határozat, Indokolás [20]; 35/2017. (XII. 20.) AB határozat, Indokolás [43]}. Az Alkotmánybíróság szintén következetes gyakorlata szerint személyek közötti, alaptörvény-sértő hátrányos megkülönböztetés akkor állapítható meg, ha valamely személyt vagy embercsoportot más, azonos helyzetben lévő személyekkel vagy csoporttal történt összehasonlításban kezelnek hátrányosabb módon. A megkülönböztetés pedig akkor minősül alaptörvény-ellenesnek, ha a norma a szabályozás szempontjából azonos csoportba tartozó, azaz egymással összehasonlítható helyzetben lévő jogalanyok között tesz különbséget anélkül, hogy annak alkotmányos indoka lenne, ennek megfelelően alaptörvény-ellenes megkülönböztetés csak az összehasonlítható helyzetben lévő jogalanyok között vehető fel. Az Alkotmánybíróság fentiek előrevetítése alapján megállapította, hogy az a tény, hogy az indítványozók által a támadott szabályozással megsérteni állított joguk nem minősül alaptörvényben biztosított alapvető jognak, nem akadályozza az arra vonatkozó további alkotmányossági vizsgálatnak, hogy a támadott jogszabályi rendelkezés az Alaptörvény XV. cikkébe ütköző szabályozást valósít-e meg.
- [55] 5.2. Figyelemmel tehát arra, hogy jelen ügyben a végkielégítésre való jogosultság tekintetében az indítványozók alapjoguk nem minősülő egyéb joguk tekintetében megvalósuló megkülönböztetést állítanak és kifogásolnak, az Alkotmánybíróságnak – a fentiekben bemutatott gyakorlata alapján – azt kellett vizsgálnia, hogy a támadott jogszabályi rendelkezés szerinti végkielégítésben való részesítés szempontjából egymással összehasonlítható helyzetben vannak-e az indítványozók az általuk megjelölt foglalkoztatotti csoportokkal.
- [56] Az Alkotmánybíróság már a korábbi Alkotmány értelmezésekor is számos alkalommal vizsgálta a munkavégzésre irányuló jogviszonyok megszűnéséhez kapcsolódó egyes juttatások jogszabály által történő módosítása és a diszkrimináció tilalmát, illetve az egyenlő bánásmód követelményét deklaráló alkotmányi rendelkezés összefüggését. Az Alkotmánybíróság ezeket a korábbi döntéseit – tekintettel a vizsgált jogintézmény változatlan tartalmára, továbbá az érintett alaptörvényi rendelkezés és a korábbi, vonatkozó alkotmányos szabály közti lényegi azonosságra – jelen ügyben is felhasználhatónak és irányadónak tekintette.
- [57] A végkielégítés és a diszkrimináció tilalmát kimondó alkotmányos szabály összefüggésének általános tartalmát az Alkotmánybíróság az alábbiak szerint fejtette ki: „A jogalkotó a végkielégítésre vonatkozó elosztási szabályokban a munkavállalók alkalmazási körülményei szerinti megkülönböztetést tehet, ha az egyébként nem sérti az emberi méltóságot. A végkielégítésre jogosultnak ahhoz van alkotmányosan védett joga, hogy a vele azonos jogállásúak között ne érje hátrányos megkülönböztetés.” (2180/B/1991. AB határozat, ABH 1992, 559, 562) Ez utóbbi fogalmi elem kibontását az 1303/B/1996. AB határozat tartalmazza: „A törvények – az Alkotmány kivételével – nincsenek hierarchikus kapcsolatban egymással. Az Mt., a Ktv. és a Kjt. a munkaviszonyban álló személyek három nagy csoportjára nézve számos vonatkozásban más munkajogi szabályozást alkalmaz. Önmagában nem alkotmányellenes tehát az sem, ha a törvények a végkielégítés feltételeinek a meghatározásában is differenciálnak a csoportok között (ABH 1997, 693, 694). Az ismertetett értelmezésből – a jelen ügyre vonatkozóan is – egyértelműen következik, hogy csak az azonos jogállású személyek (az egyes foglalkoztatási törvények hatálya alá tartozók) közötti indokolatlan különbségtétel eredményezheti az Alkotmány 70/A. § (1) bekezdés sérelmét.” [68/2006. (XII. 6.) AB határozat, ABH 2006, 740]
- [58] Az indítványozó2. a jogegyenlőség és a diszkrimináció tilalma tekintetében részben az Eszjtv. hatályával érintett egészségügyi dolgozók helyzetét kívánja összehasonlíthatónak minősíteni és értékelni mind a közalkalmazotti végkielégítés egyéb eseteivel, mind a más jogviszonyba tartozó és korábban jogviszonyváltással érintett egyéb foglalkoztatottak tekintetében. Az összehasonlíthatóság, az összemérhető helyzet fennállása esetén az eltérő szabályozás ugyanis megalapozhatná a jogegyenlőség és a diszkrimináció tilalmának sérelmét. Az Alkotmánybíróság megítélése szerint ugyanakkor alkotmányjogi, ezen belül a hátrányos megkülönböztetés vizsgálata

szempontból nem összehasonlítható az indítvány2.-ben megjelölt, az indítványozó2.-re vonatkozó szabályoktól teljesen eltérő foglalkoztatási szabályok hatálya alá tartozó személyek helyzete.

- [59] A jogviszony meghatározó jegyeinek, ismérveinek jelentősen eltérő, esetenként gyökeresen különböző minőségét eredményezik a jogviszony keletkezésére, a jogviszony tartalmára, ezen belül különösen az előmeneteli rendszerre, a munkavégzésre, a végzett munka díjazására, a díjazáson túli egyéb juttatásokra, a munkaidőre, a túlmunkára, a pihenőidőre, az áthelyezésre, a kirendelésre, az összeférhetetlenségre, a többes jogviszony létesítésének feltételeire, a felelősségi viszonyokra, a munkaügyi érdekegyeztetésre, továbbá a jogviszony megszűnésére vonatkozó, az érintettek jogállását rögzítő szabályok. Éppen ennek a különbözőségnek, sokszínűségnek a biztosítása az indoka és egyúttal célja a számos, ágazatonként különböző – törvényekben szabályozott – jogviszony-típusok létrehozásának, azaz az érintettek által végzett munka jellege, a munkavégzés körülményei és sajátosságai, az irántuk támasztott elvárások, a komparatív előnyök jelentős eltérései kényszerítették ki a markánsan differenciált szabályozások létrehozását, illetve zárták ki az egynemű, lényegében azonos jogokat és kötelezettségeket tartalmazó normák alkalmazhatóságát, így végső soron azt is, hogy a hátrányos megkülönböztetés alkotmányos tilalmába ütközés vizsgálatakor a rájuk vonatkozó szabályozás tekintetében ezeket a csoportokat homogénnek, vagy akár összehasonlítható helyzetben lévőeknek lehetne minősíteni.
- [60] Az indítványozók hivatkoztak arra is, hogy végkielégítésüket tekintve az indokolatlan, aránytalan és szükségtelen, alaptörvénybe ütköző különbségtétel kimutatható köztük és a többi olyan egészségügyi dolgozó között is, aki az Eszjtv. szerinti új jogviszony elfogadása mellett döntöttek, hiszen ezzel a csoporttal is összehasonlítható helyzetben lévő homogén csoportot alkotnak az Alaptörvény XV. cikke sérelmére irányuló vizsgálat során.
- [61] Az Alkotmánybíróság e tekintetben sem osztja az indítványozók álláspontját. Az igaz ugyan, hogy a most már két csoportba tartozó érintettek helyzete mindaddig, amíg egészségügyi tevékenységüket egységesen, a Kjtv. hatálya alatt, közalkalmazotti jogviszony keretében folytatták, nemcsak összehasonlítható, de a csoportképzés lényegi ismérveit tekintve azonos is volt a rájuk vonatkozó, a jogviszonyuk keletkezésére, annak tartalmára, ezen belül a jogaikra, kötelezettségeikre, továbbá a jogviszonyuk megszűnésére vonatkozó szabályok azonosága, azaz jogállásuk egyezősége miatt. Ez az egykor fennállt, a megegyező jogi státuszról fakadó homogén közösségi minőség szűnt meg azzal, hogy az indítványozók és a később egészségügyi szolgálati jogviszonyba átkerült társaik a jogviszony-átalakítást elrendelő szabályozás eredményeként először mindannyian kikerültek a Kjtv. egységes rezsijéből, majd - a közös folytatás lehetőségét vagy annak elutasítását biztosító törvény adta jogakkal élve - közülük egyesek az új jogállást, az új jogviszony szerinti feltételeket elfogadva aláírták a mindenkinek felkínált munkaszerződést és munkájukat a továbbiakban már egészségügyi szolgálati jogviszony keretében folytatták, míg mások – ahogyan azt az indítványozók is tették – ezzel a lehetőséggel nem éltek. Ez utóbbi személyi kör sem minősül már közalkalmazottnak, hiszen ezt a státuszukat a törvény megszüntette, de tagjai nem váltak az új jogviszonyt és jogállást szabályozó Eszjtv. szerinti egészségügyi dolgozókká sem, az átalakítást szabályozó törvényi rendelkezés és saját, személyes elhatározásuk együttes következményeként.
- [62] Mindezek alapján az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az eredetileg egységesen a Kjtv. hatálya alatt álló, közalkalmazottként foglalkoztatott egészségügyi dolgozók ennek folytán fennállt egységes csoportja a jogviszonyuk átalakítására, ezen belül kiemelten a végkielégítésükre vonatkozó szabályozás alkotmányosságának megítélése szempontjából is megszűnt, az új jogviszonyba lépésre vonatkozó eltérő döntéseik és a törvény rendelkezése alapján már nem képeznek a szabályozás szempontjából összehasonlítható helyzetben lévő, homogén csoportot, következésképp az indítványozók által kifogásolt szabályozás nem eredményezett, de a most már az ily módon különböző helyzetűvé vált csoportok vonatkozásában nem is eredményezhetett hátrányos megkülönböztetést.
- [63] 6. Miután a jelen határozat indokolásának IV/1–5. pontjaiban (Indokolás [40] és köv.) kifejtett indokolásra tekintettel az Alkotmánybíróság nem állapította meg az Eszjtv. 19. § (4) bekezdésének az Alaptörvény indítványokban hivatkozott rendelkezéseibe ütközését és alaptörvény-ellenességét, az indítványokat elutasította.

Budapest, 2022. február 1.

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó
alkotmánybíró helyett

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Salamon László
alkotmánybíró helyett

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Szabó Marcel
alkotmánybíró helyett

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Szalay Péter
előadó alkotmánybíró helyett

Dr. Salamon László alkotmánybíró párhuzamos indokolása

- [64] A határozat rendelkező részében foglalt döntéssel egyetértek, az Alaptörvény XV. cikk (1) és (2) cikkére vonatkozó indítvány elutasítását azonban az alábbi okok miatt látom indokoltnak.
- [65] Az indítványok részben amiatt állítják a hátrányos megkülönböztetés fennálltát, hogy a korábbi, más jogviszonyok (pl. rendvédelmi szervek hivatásos tagjainak jogviszonya) átalakításához képest az egészségügyi dolgozók jogviszonyuk átalakításakor hátrányosabb helyzetbe kerültek a végkielégítés szempontjából. Az Alkotmánybíróság határozata alapján a korábbi és a mostani jogviszony átalakítás az alapjogviszonyok különbözősége miatt nem hasonlítható össze.
- [66] Nézetem szerint azonban nincs annak jelentősége, hogy az eredeti jogviszony pontos tartalma mi volt és ezek a jogviszonyok mennyiben különböztek egymástól, mivel a végkielégítés célja a jogviszonyok megszüntetésekor, azok különbözőségétől függetlenül fennállt. Ami miatt a korábban közalkalmazottként foglalkoztatott egészségügyi alkalmazottak még sincsenek összehasonlítható helyzetben az általuk felsorolt jogviszony átalakításokkal érintettek csoportjával, az a jogviszonyuk megszűnésének egyedi jellege. Míg ugyanis a korábbi jogviszonyok (az indítványozók állítása szerint) a foglalkoztató kötelező felmondásával értek véget (vagy automatikusan átalakultak, és ha azt az érintett nem kívánta fenntartani, akkor felmondott) – vagyis megszüntetésre kerültek, addig az egészségügyi dolgozók közalkalmazotti jogviszonya a törvény erejénél fogva, a foglalkoztató vagy a foglalkoztatott beavatkozása nélkül megszűnt. A korábbi esetekben tehát a jogviszony egyik szereplőjének kifejezett cselekvése volt szükséges a jogviszony felbontásához (vagy a foglalkoztató felmondására, vagy – automatikusan átalakuló jogviszonyok esetén – a foglalkoztatott felmondására), így az „besorolódott” a felmondás általános szabályai alá – viselve a munkáltatói vagy a munkavállalói felmondás általános következményeit. A jelen esetben viszont a jogviszony – törvény erejénél fogva történt – megszűnése egy speciális eset, melyre a Kjt.v. általános szabályai nem vonatkoznak, arra speciális szabályokat határozott meg az Eszjt.v. Míg tehát a korábbi esetekben a jogviszony a vonatkozó, általános szabályok szerint megszüntetése került, addig a határozatban vizsgált esetben speciális szabályok szerint – a törvény erejénél fogva – megszűnt. A kétfajta jogviszony lezárás ezért nem hasonlítható össze, és ezért nem állapítható meg diszkrimináció amiatt, hogy az indítványozók – szemben a korábbi jogviszony átalakítással érintettekkel – kisebb összegű végkielégítést kaptak annál, mint ami őket a jogviszonyuknak az általános szabályok szerinti, felmentéssel történt megszüntetése esetén megillette volna.

Budapest, 2022. február 1.

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Salamon László
alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/944/2021.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3054/2022. (II. 11.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Kfv.III.37.826/2020/2. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló indítványt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó (jogi képviselője: dr. Boza Laura ügyvéd) az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján alkotmányjogi panaszt nyújtott be, amelyben a Kúria Kfv.III.37.826/2020/2. számú végzése, valamint a Fővárosi Törvényszék 2.K.704.234/2020/14. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésére, I. cikk (1) bekezdésére, II cikkére, III. cikk (1) bekezdésére, VI. cikk (1)–(2) bekezdéseire, XV. cikk (5) bekezdésére, XVI. cikk (1)–(2) bekezdéseire, XXIV. cikk (1) bekezdésére, XXVIII. cikk (1) bekezdésére, valamint XX. cikk (1) bekezdésére hivatkozással.
- [2] Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügy lényege a rendelkezésre bocsátott bírósági és hatósági döntésekben írtak szerint a következőképpen foglalható össze.
- [3] Az indítványozó édesanya gyermeke ideiglenes hatályú elhelyezését rendelte el az első fokon eljáró Budapest Főváros Kormányhivatala XX. Kerületi Hivatala (a továbbiakban: elsőfokú gyámhatóság) 2019. április 11-én kelt, BP-20/004/1124-6/2019. számú határozatával, a gyermekvédelmi jelzőrendszeren keresztül érkezett jelzés alapján. A határozatot az általános közigazgatási rendtartásról szóló 2016. évi CL. törvény (a továbbiakban: Ákr.) 84. § a), és c) pontjaira hivatkozva azonnal végrehajtották.
- [4] Az indítványozó fellebbezése alapján a Budapest Főváros Kormányhivatal Gyámügyi és Igazságügyi Főosztály (a továbbiakban: másodfokú gyámhatóság) BP/0502/01108-20/2019. számú határozata – amely saját hatáskörben módosította BP/0502/1108/18/2019. számú határozatát – az elsőfokú határozat érdemét, vagyis az ideiglenes elhelyezést nem érintette, a kirendelt eseti gyám feladataira vonatkozott.
- [5] Az indítványozó keresete alapján ezt követően a Fővárosi Törvényszék 2.K.704.234/2020/14. számú ítéletében vizsgálta az alapul fekvő gyámhatósági eljárást és annak következményeként meghozott érdemi hatósági döntések törvényességét. A Fővárosi Törvényszék fenti ítéletének indokolásában hangsúlyozta, hogy az előtte fekvő ügyben két feltétel együttes fennállását kellett vizsgálnia: egyrészt, hogy a gyermek súlyos veszélyeztetettsége fennáll-e, és emiatt indokolt-e azonnali elhelyezése. Ennek vizsgálata során a Fővárosi Törvényszék figyelembe vette, hogy a család nem először került kapcsolatba a gyámhatósággal, a gyermek védelemben vételéről ugyanis már korábban – külföldre távozásukat megelőzően – döntött a gyámhatóság. Ítéletében értékelte továbbá, hogy a jelzést követően a családdal való kapcsolatfelvétel sikertelen volt. Kitért arra, hogy a veszélyeztetés nem csupán aktív, de passzív magatartással, vagyis mulasztással is megvalósítható, így e körben értékelte a gyermek egészségügyi ellátásának elmaradását, közösségből (alapfokú oktatási intézmény) való kivonását, az édesanya egészségügyi állapotát és a nagymama hatósággal való együttműködést elutasító magatartását. A Fővárosi Törvényszék arra a megállapításra jutott, hogy a gyámhatóság amikor a gyermek ideiglenes elhelyezéséről döntött, okszerűen mérlegelte a család körülményeit, így az indítványozó keresetét elutasította.
- [6] Az indítványozó ezt követően felülvizsgálati kérelmet nyújtott be a Kúriára. A Kúria Kfv.III.37.826/2020/2. számú végzésével a felülvizsgálati kérelem befogadását megtagadta, döntésének indokolását a közigazgatási perrendtartásról szóló 2017. évi I. törvény (a továbbiakban: Kp.) 118. § a) pont aa) alpontjára hivatkozva hozta meg. A Kúria végzésében foglaltak szerint „egy adott egyedi ügyben a bizonyítékok bíróság általi mérlegelésének vitatása a felülvizsgálati eljárás lefolytatását nem indokolja”, vagyis nem tudott azonosítani a felülvizsgálati kérelem alapján olyan elvi jelentőségű jogkérdést, amellyel kapcsolatban felsőbbbírósági iránymutatás lenne szükséges.

- [7] Az édesanya ezt követően fordult alkotmányjogi panasszal az Alkotmánybírósághoz. Panaszában elsősorban a hatósági döntés végrehajtásának körülményeit és következményeit kifogásolta a következők szerint. Az Alaptörvény I. cikk (1) bekezdése és XX. cikk (1) bekezdése szerinti élethez és egészséghez fűződő joga alapján az indítványozó saját belátása szerint gondoskodhat a gyermek étkeztetéséről, táplálásáról, amelyet negatívan befolyásolt a gyermek családból való kiemelése, mert a gyermeknek elhelyezését követően egészségtelen ételleket kellett fogyasztania, utóbbi miatt az Alaptörvény III. cikk (1) bekezdése is sérült. Ezzel összefüggésben az indítvány hivatkozott az Alaptörvény XVI. cikk (1) bekezdésére is.
- [8] Mind a gyermek, mind az indítványozó az Alaptörvény II. cikkében biztosított emberi méltósághoz való jogát sértette, hogy a gyermeknek „szögesdrót kerítéssel ellátott, rácsos ablakokkal »védett« intézményekben gyakorlatilag börtönviszonyok között” kellett tizenhét és fél hónapot töltenie, amelyre nem adtak okot.
- [9] Az indítvány szerint a gyermek családból való kiemelésének végrehajtása miatt az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdése is sérült, hiszen nem volt biztosítva az „otthonuk nyugalma”, több szomszéd is látta továbbá az eseményt.
- [10] Az indítvány kifogásolja végül a hatóságok és bíróságok által lefolytatott bizonyítás hiányát. Állítása szerint az eljáró szervek nem vizsgálták megfelelően a gyermek egészségi állapotát, nem végeztek például laborvizsgálatot, amely alapján az alultápláltság megállapítható lett volna. Emiatt állítja az indítványozó az Alaptörvény XV. cikk (5) bekezdése XXIV. cikk (1) bekezdése és XXVIII. cikk (1) bekezdése sérelmét is.
- [11] A bizonyítási eljárás hiányosságain kívül a tisztességes hatósági eljárás [XXIV. cikk (1) bekezdése] és tisztességes bírósági eljáráshoz való jog [XXVIII. cikk (1) bekezdése] sérelmére amiatt is hivatkozott az indítványozó, mert sem a hatósági, sem a bírósági eljárás nem zárult le észszerű határidőn belül, utóbbit álláspontja szerint a „pandémia indokolatlanul meghosszabbította”.
- [12] Az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdésének sérelmével összefüggésben az indítványozó azt is előadta, hogy az „elsőfokú gyámhatóság” a benyújtott keresetlevelét nem továbbította határidőben a bíróságra, mert azt 2019. augusztus 14-én vette át, de csak októberben küldte tovább.
- [13] 2. Az Abtv. 56. § (2) bekezdése alapján megvizsgálva a befogadhatóság feltételeit, jelen ügyben a következőket lehetett megállapítani.
- [14] 2.1. A támadott kúriai végzést a bíróság tájékoztatása szerint az indítványozó jogi képviselője 2020. december 17-én vette át, a panaszt pedig 2021. február 15-én, tehát az Abtv. 30. § (1) bekezdésében meghatározott hatvan napos határidőben nyújtották be.
- [15] A Kúria felülvizsgálati jogkörben – mérlegelés eredményeként – hozott végzése alkotmányjogi panasszal támadható. Az indítványozó a rendelkezésre álló rendes jogorvoslati lehetőségeket kimerítette, alkotmányjogi panasz benyújtására indítványozói jogosultsággal rendelkezik és a peres eljárás felpereseként érintettnek minősül.
- [16] 2.2. Az alkotmányjogi panasz az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdése, I. cikk (1) bekezdése, valamint XV. cikk (5) bekezdése cikke vonatkozásában nem tesz eleget az Abtv. 27. § (1) bekezdés a) pontjában írt feltételnek, mivel e rendelkezések az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint nem tartalmazzak Alaptörvényben biztosított jogot, ezért arra alkotmányjogi panasz nem alapítható {például: 3334/2020. (VIII. 5.) AB végzés, Indokolás [15]; 3434/2020. (XII. 9.) AB végzés, Indokolás [32]; 3253/2019. (X. 30.) AB határozat [38]}.
- [17] 2.3. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy jelen ügyben az indítványozó nemcsak valamely saját, Alaptörvényben biztosított joga sérelmére, hanem gyermeke alapvető jogai sérelmét is állította indítványában.
- [18] Az Abtv. 27. § (1) bekezdése értelmében bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy akkor fordulhat alkotmányjogi panasszal az Alkotmánybírósághoz, ha a döntés az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti.
- [19] Az Alkotmánybíróságnak tehát meg kellett vizsgálnia, hogy az indítványozó jogosult-e a gyermeke nevében és képviselőjében fellépni a gyermek alapvető jogainak védelmében. A Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 2:14. § (1) bekezdése értelmében a cselekvőképtelen kiskorú jognyilatkozata semmis, nevében a törvényes képviselője jár el. A Ptk. 4:161. § (1) bekezdése pedig úgy rendelkezik, hogy a gyermek törvényes képviselője a szülői felügyeletet gyakorló szülők joga és kötelezettsége. A másodfokú gyámhatóság érdemi döntése, vagyis a gyermek ideiglenes elhelyezésének elrendelése az indítványozó

édesanya szülői felügyeleti jogát érintette, hiszen a gyermek számára eseti gyámot rendeltek ki, feladatát pedig a gyermek törvényes képviselőjében határozták meg.

- [20] A hatósági döntések értelmében tehát az édesanya nem gyakorolt szülői felügyeleti jogot gyermeke tekintetében, így arra sem rendelkezik jogosultsággal, hogy a gyermek képviselőjében a gyermek alapjogi igényét érvényesítve alkotmányjogi panaszt nyújtson be.
- [21] Az Alkotmánybíróság a gyermek alapjogsérelmére vonatkozó indítványt fenti indokok miatt érdemben nem vizsgálta, mivel az nem felel meg az Abtv. 27. § (1) bekezdés a) pontjának.
- [22] 2.4. Az indítvány a határozottság Abtv. 52. § (1b) bekezdésében felsorolt követelményeit részben teljesíti: a) tartalmazza azt a törvényi rendelkezést, amely megállapítja az Alkotmánybíróság hatáskörét az indítvány elbírálására, továbbá azt, amely az indítványozó indítványozói jogosultságát megalapozza (Abtv. 27. §); b) az eljárás megindításának indokait, az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének lényegét (az indítványozó úgy véli, hogy gyermeke ideiglenes elhelyezésének elrendelésére a tisztességes eljáráshoz való jogot sértő eljárás eredményeképpen került sor); c) az Alkotmánybíróság által vizsgálandó bírósági döntést (a Kúria Kfv.III.37.826/2020/2. számú végzése, valamint a Fővárosi Törvényszék 2.K.704.234/2020/14. számú ítélete); d) az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezéseit [XXIV. cikk (1) bekezdése és XXVIII. cikk (1) bekezdése]; e) indokolást arra nézve, hogy a támadott végzés miért ellentétes az Alaptörvény megjelölt rendelkezéseivel, valamint f) kifejezett kérelmet arra, hogy az Alkotmánybíróság állapítsa meg a támadott bírói döntés alaptörvény-ellenességét és – az elsőfokú bírósági döntésre is kiterjedő hatállyal – semmisítse meg azt.
- [23] Az alkotmányjogi panasz az egyedi jogsérelem orvoslásának sajátos eszköze. Az Abtv. 52. § (1b) bekezdés b) pontja alapján az indítványban ezért meg kell jelölni az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének lényegét, e) pontja szerint pedig annak indokát kell adni, hogy a sérelmezett bírói döntés miért ellentétes az Alaptörvény megjelölt rendelkezéseivel. Ezekből a jogszabályi feltételekből következik, hogy az indítványban be kell mutatni, hogy az Alaptörvény megsérteni vélt rendelkezésének indítványozó szerinti tartalmával a támadott bírói döntés miért ellentétes.
- [24] Az indítvány megjelöli az Alaptörvény II. cikkét, III. cikk (1) bekezdésére, VI. cikk (1)–(2) bekezdéseit, XV. cikk (5) bekezdését, XVI. cikk (1)–(2) bekezdését, valamint XX. cikk (1) bekezdését, ám azok sérelmére vonatkozó indokolást nem ad elő, így az indítvány ebben a tekintetben nem felel meg az Abtv. 52. § (1b) bekezdés b) és e) pontjaiban foglalt követelményeknek. Az Alkotmánybíróság jelen ügyben is hangsúlyozza, hogy „[i]ndokolás hiányában a kérelem nem felel meg a határozottság Abtv. 52. § (1b) bekezdésében írt követelményének, annak elbírálására nincs lehetőség. Az Alaptörvény egyes rendelkezéseinek pusztá felsorolása ugyanis nem ad kellő alapot az alkotmányossági vizsgálat lefolytatására [...]” {34/2014. (XI. 14.) AB határozat, Indokolás [212]} A határozottság Abtv.-ben meghatározott követelménye szerint az indítványnak meg kell teremtenie a logikai kapcsolatot a támadott bírósági döntések az állított alapjogsérelem tartalma között.
- [25] 2.5. Az Abtv. 29. §-a szerint az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadja be. E két feltétel alternatív jellegű, bármelyik fennállása megalapozza a panasz befogadhatóságát.
- [26] A testületnek részletesen kimunkált gyakorlata van az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdéséből következő észszerű ügyintézési határidő hatósági eljárásban való érvényesülése, valamint az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésével összefüggő bírósági eljárásban érvényesülő, az észszerű határidőn belüli döntéshozatalra vonatkozó. A hatósági eljárásban érvényesülő észszerű határidőn belüli ügyintézés követelményét az Alkotmánybíróság 25/2020. (XII. 2.) AB határozatában részletesen elemezte (Indokolás [23]–[32]), a bírósági eljárásban való érvényesülését pedig összefoglalóan a 3046/2019. (III. 14.) AB határozatában fejtette ki (Indokolás [48], [63]–[77]).
- [27] Jelen alkotmányjogi panasz ehhez képest nem vet fel olyan új, alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést, amely a panasz befogadását és érdemi elbírálását indokolná.
- [28] Az indítványozó sem az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdés sérelme, sem az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése sérelmével összefüggésben nem hivatkozott másra, mint hogy a Fővárosi Törvényszék szerinte késedelmesen kapta meg az általa benyújtott keresetlevelet, ezt azonban indítványában nem igazolta. Az indítvány arra sem tért ki, hogy a jogalkalmazó szervek (hatóság, bíróság) állított késedelme milyen hátrányos jogkövetkezményt jelentett indítványozó számára, amellyel egyben Alaptörvényben biztosított joga is sérült.

Az Alkotmánybíróság megítélése szerint ezek alapján az észszerű határidő betartására vonatkozó indítvány a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét nem vetette fel.

- [29] Az indítványozó a tisztességes eljáráshoz való jog sérelme körében fentiekben túl a bizonyítás hiányosságait is kifogásolta. Álláspontja szerint ugyanis a gyermek vizsgálata nem volt megfelelő, és az általa előterjesztett bizonyítékokat sem vették figyelembe az eljáró szervek. Az Alkotmánybíróság a bírói döntéssel szemben benyújtott alkotmányjogi panasz intézményén keresztül is az Alaptörvényt és az abban elismert jogokat oltalmazhatja {erről lásd elsőként: 3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [13]}. Vagyis az Alkotmánybíróság a bírói döntések felülvizsgálata során az Alaptörvényben elismert alapjogi követelményrendszer tényleges érvényesülését garantálja. Az indítványozó tényállás-megállapítási, bizonyíték-értékelési és bírói mérlegelési kérdéseket kifogásol, a gyermek egészségügyi állapotának megállapítására vonatkozva. Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint viszont nem vizsgálja, hogy a bírói döntés indokolásában megjelölt bizonyítékok és megjelenő érvek megalapozottak-e, a jogalkalmazó helytállóan értékelte-e ezeket a bizonyítékokat és érveket, illetve a konkrét ügyben a bírói mérlegelés eredményeként megállapított tényállás, valamint az abból levont következtetés megalapozott-e {lásd például: 3095/2021. (III. 12.) AB végzés, Indokolás [26]}. „Sem a jogállamiság elvont elve, sem a tisztességes eljárás alapjoga, sem a diszkrimináció tilalma nem teremthet alapot arra, hogy az Alkotmánybíróság a bírósági szervezet feletti »szuperbíróság« szerepébe lépjen, és hagyományos jogorvoslati fórumként járjon el {3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [14]–[15]}.
- [30] Az Alkotmánybíróság nem látott rá indokot vagy lehetőséget, hogy e gyakorlatától eltérjen, vagyis a hatóságok és bíróságok által az egyedi ügyben megállapított tényállást és annak alapjául szolgáló bizonyítékokat nem vizsgálhatja felül.
- [31] Az Alkotmánybíróság vizsgálata során megállapította, hogy mind a másodfokú gyámhatóság, mind a Fővárosi Ítéltábla pontosan rögzítette a felvett bizonyítást, és azt is, hogy az egyes bizonyítási eszközök alapján milyen okszerű megállapításra jutott. Indokolták azt is, hogy a gyermek házi orvosával miért és mikor vették fel a kapcsolatot.
- [32] Mindezek alapján az Alkotmánybíróság nem talált olyan körülményt, amelyet az Alaptörvény felhívott rendelkezéseivel összefüggésben alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésként vagy a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességgént lehetne értékelni, és amely ezért az indítvány érdemi vizsgálatát indokolná.
- [33] 3. A fentiek szerint az alkotmányjogi panasz nem felelt meg részben az Abtv. 27. § (1) bekezdés a) pontjának, az Abtv. 52. § (1b) bekezdésében, valamint 29. §-ában meghatározott befogadási kritériumoknak, ezért azt az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. § (1)–(3) bekezdése alapján eljárva, az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a), c) és h) pontjai alapján visszautasította.

Budapest, 2022. február 1.

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó
előadó alkotmánybíró helyett

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Salamon László
alkotmánybíró helyett

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Szabó Marcel
alkotmánybíró helyett

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Szalay Péter
alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/597/2021.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3055/2022. (II. 11.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Pfv.II.20.743/2021/2. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. § (1) bekezdése alapján alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz. Indítványában a Kúria Pfv.II.20.743/2021/2. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítását és annak – a Fővárosi Törvényszék 51.Pkf.637.301/2020/4. számú végzésére, valamint a Pesti Központi Kerületi Bíróság 29.Pk.220.108/2020/7. számú végzésére kiterjedő hatályú – megsemmisítését kérte az Alaptörvény R) cikk (2) bekezdésének, 28. cikkének, VI. cikk (1) bekezdésének, XXIV. cikk (1) bekezdésének, továbbá XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdéseinek a sérelme miatt. Az indítványozó felhívta továbbá az Alkotmánybíróságot a vizsgálat hivatalból történő kiterjesztésére is az Alaptörvény XVI. cikkének sérelmére utalva.
- [2] Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügy lényege szerint a bíróság első- és másodfokon is az indítványozó volt feleségét, vagyis az édesanyját jogosította fel 2011-ben született gyermekük tekintetében a szülői felügyeleti jog gyakorlására, emellett az apa és a gyermek közötti kapcsolattartást is szabályozta. Az indítványozó azért kezdeményezte a jelen ügy alapját képező eljárást, mert állítása szerint az édesanya 2020. július 15. és július 18-a, 2020. július 21. és július 25-e, valamint 2020. július 28-a és augusztus 1-je között esedékes – nyári, „ottalvások” – kapcsolattartást akadályozta. Az ügyben első fokon eljáró Pesti Központi Kerületi Bíróság 29.Pk.220.108/2020/7. számú végzésében indítványozó kérelmét elutasította, amelyet a Fővárosi Törvényszék 51.Pkf.637.301/2020/4. számú végzésével, az indokolás kiegészítésével helyben hagyott.
- [3] A Kúria Pfv.II.20.743/2021/2. számú végzésében megállapította, hogy az ügyben felülvizsgálati eljárás lefolytatása kizárt a bírósági nemperes eljárásokban alkalmazandó szabályokról, valamint az egyes bírósági nemperes eljárásokról szóló 2017. évi CXVIII. törvény 2. § g) pontja alapján.
- [4] Az indítványozó ezt követően fordult az Alkotmánybírósághoz. Az indítvány szerint az ügyben eljáró bíróságok indítványozó „bizonyítási törekvéseit ellehetetlenítették”, nem vették figyelembe az általa benyújtott bizonyítékokat, így sérült a tisztességes eljáráshoz való joga [az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdése és XXVIII. cikk (1) bekezdése]. Ebben a körben hivatkozott arra is az indítvány, hogy az eljáró bíróságok nem indokolták meg megfelelő módon, hogy a bizonyítékokat milyen szempontok szerint értékelték, miért rekesztettek ki egyes (például közokirati) bizonyítékokat az értékelésből. A bíróságok így nem vették figyelembe megfelelően a gyermek érdekeit sem. Mivel kérelmét érdemben csak az ügyben másodfokon eljáró Fővárosi Törvényszék bírálta el, ezért az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésében deklarált jogorvoslathoz való joga sérült.
- [5] 2. Az Alkotmánybíróságnak az Abtv. 56. §-a alapján mindenekelőtt azt kellett megvizsgálnia, hogy az alkotmányjogi panasz a befogadhatóság törvényi feltételeinek eleget tesz-e.
- [6] Az indítványozó a Kúria végzését – a tértivevény szerint – 2021. július 14-én vette kézhez, panaszát 2021. augusztus 4-én, határidőben nyújtotta be az elsőfokú bírósághoz. Ezen túl az indítványozó a főtítkár hiánypótlási felhívását – a tértivevény szerint – 2021. szeptember 3-án vette kézhez, hiánypótlását pedig szeptember 13-án, határidőben adta postára.
- [7] A panaszt ennek alapján az Abtv. 30. § (1) bekezdésében meghatározott hatvan napos határidőben nyújtották be.
- [8] A kérelmező alkotmányjogi panasz benyújtására indítványozói jogosultsággal rendelkezik, érintettsége – mivel az eljárás kérelmezője volt – fennáll, és Alaptörvényben biztosított jogok sérelmét állítja.

- [9] A rendes jogorvoslattal nem támadható kúriai végzés az eljárást befejező egyéb döntésnek minősül, amely alkotmányjogi panasszal támadható. Az Alkotmánybíróság jelen ügyben is kiemeli azonban a következőket: „az Ügyrend 32. § (1) bekezdése értelmében az Abtv. 27. §-a szerinti alkotmányjogi panaszok esetében a jogorvoslati lehetőség kimerítésének a kötelezettsége nem vonatkozik a felülvizsgálatra mint rendkívüli jogorvoslatra. Az Abtv. 27. §-a szerinti alkotmányjogi panasz ezért a jogerős döntéssel szemben akkor is benyújtható, ha törvény felülvizsgálati indítvány benyújtását is lehetővé teszi, de az indítványozó ezzel a lehetőséggel nem él. Ha azonban az indítványozó a felülvizsgálat lehetőségét kimeríti, a rendkívüli jogorvoslati eljárásban hozott döntés tartalma az Alkotmánybíróság eljárására is kihat. Ha ugyanis a felülvizsgálati indítvány érdemi elbírálásra alkalmas, azt a Kúria érdemben vizsgálja, az Alkotmánybíróság a felülvizsgálati eljárásban hozott döntést a jogerős döntésre is kiterjedően vizsgálhatja. Abban az esetben azonban, ha a Kúria azt állapítja meg, hogy a felülvizsgálati eljárás lefolytatására nincs lehetőség, az Alkotmánybíróság a Kúriának ezen nem érdemi döntésén keresztül az ügy érdemében hozott jogerős döntést csak két esetben vizsgálhatja. Akkor (i) ha az indítványozó a jogerős döntést a felülvizsgálati indítvánnyal egyidejűleg – az Abtv. szerinti határidőben – alkotmányjogi panasszal is megtámadta, vagy (ii) ha a Kúria végzését mérlegelési jogkörben hozta meg, amely mérlegelés eredményére az indítványozónak bizonyosan nincs ráhatása [Ügyrend 32. § (4) bekezdés, az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény 26. § (1) bekezdésének és 27. §-ának, valamint az Alkotmánybíróság Ügyrendje 32. §-ának egységes értelmezéséről szóló 1/2019. (XI. 25.) AB Tü. állásfoglalás I/5. pont].” [3223/2021. (V. 28.) AB végzés, Indokolás [15]–[16]] Jelen ügyben a felsorolt esetek egyike sem áll fenn: az indítványozó a jogerős döntést határidőben nem támadta meg alkotmányjogi panasszal, a Kúria pedig a felülvizsgálat kizártsága miatt állapította meg, hogy a felülvizsgálati eljárás lefolytatására nincs lehetőség. A kifejtettek miatt az első- és másodfokú döntés vizsgálatára jelen eljárásban nincs mód [lásd: 3393/2021. (X. 1.) AB végzés, Indokolás [6]].
- [10] Az indítványozó panasa az Alkotmánybíróság által vizsgálandó Pfv.II.20.743/2021/2. számú kúriai végzéssel kapcsolatban érdemi indokolást nem tartalmaz. E kúriai végzést egyedül 2021. szeptember 30-án kelt hiánypótlásában említi, de érdemi, alkotmányossági szempontú indokolást itt sem adott elő. Az indítványozó kizárólag az első- és a másodfokú végzéssel összefüggésben terjesztett elő alaptörvény-ellenességre vonatkozó érveket. Arra vonatkozó érvelés hiányában viszont, hogy kifejezetten a Kúria végzése miatt ellentétes az Alaptörvény felhívott bekezdéseivel, a kérelem nem felel meg határozottság Abtv. 52. § (1b) bekezdés e) pontjában írt követelményének. A határozott kérelem hiánya miatt a panasz érdemi elbírálására nincs lehetőség.
- [11] 3. Mivel a kifejtettek szerint az alkotmányjogi panasz nem felelt meg az Abtv. 52. § (1b) bekezdés e) pontjának, az Alkotmánybíróság azt az Abtv. 56. § (1)–(3) bekezdése alapján eljárva, az Ügyrend 30. § (2) bekezdés h) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2022. február 1.

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó
előadó alkotmánybíró helyett

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Salamon László
alkotmánybíró helyett

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Szabó Marcel
alkotmánybíró helyett

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Szalay Péter
alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/3149/2021.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3056/2022. (II. 11.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Szolnoki Törvényszék mint másodfokú bíróság 1.Pkf.20.730/2020/5. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. A jogi képviselővel (Palásthy és Társai Ügyvédi Iroda, dr. Kárpáti Margit ügyvéd) eljáró indítványozó az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. § (1) bekezdése alapján alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz. Indítványában a Szolnoki Törvényszék mint másodfokú bíróság 1.Pkf.20.730/2020/5. számú végzése, valamint a Szolnoki Járásbíróság 9.P.20.399/2020/9. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte. Álláspontja szerint a bírói döntések ellentétesek a Nemzeti Hitvallással és az Alaptörvény 28. cikkével, valamint a XXIV. cikk (1) bekezdésével, XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdésével.
- [2] Az indítvány benyújtását megelőző bírósági eljárásnak az alkotmányjogi panasz elbírálása szempontjából lényeges elemei a következők.
- [3] Az indítványozó (az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló eljárásban perújító alperes) ellen az egyik közjegyző fizetési meghagyást bocsátott ki. A kötelezett a fizetési meghagyást szabályszerűen átvette, ezt követően törvényes határidőn belül ellentmondást terjesztett elő, azonban az elektronikus beadvány kitöltése során nem a megfelelő ügyszámot tüntette fel. A téves ügyszám miatt az ellentmondás egy másik közjegyzőhöz került, aki azt a nála folyamatban lévő fizetési meghagyásos eljárásban használta fel, mely eljárásban a kötelezett szintén az indítványozó, a jogosult azonban más volt. A kibocsátott fizetési meghagyás így ellentmondás hiányában jogerőre emelkedett és a végrehajtás elrendelésére is sor került.
- [4] Az indítványozó ezt követően igazolási kérelemmel és ezzel egyidejűleg ismét ellenmondással élt. A közjegyző elutasította az indítványozó igazolási kérelmét, az ellentmondást pedig visszautasította. A közjegyző ezen végzését a Fővárosi Törvényszék határozatával helybenhagyta.
- [5] Az indítványozó jogi képviselője útján perújítási kérelmet nyújtott be, melyet a Szolnoki Járásbíróság a 2020. június 20. napján kelt 9.P.20.399/2020/9. számú végzésével a megengedhetőség körében elutasított. Az elsőfokú bíróság végzésének indokolásában hivatkozott a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Pp.) 393. § a) pontjára, mely szerint a perújítás csak akkor engedhető meg, ha a fél önhibáján kívül nem volt abban a helyzetben, hogy a perújítási kérelmében felhozott tény, bizonyítékot vagy határozatot a korábbi eljárás során érvényesítse. Az önhibán kívüliséget a bíróság megalapozatlannak találta.
- [6] Az indítványozó fellebbezése folytán eljáró Szolnoki Törvényszék a 2020. november 19. napján kelt 1.Pkf.20.730/2020/5. számú végzésében helybenhagyta az elsőfokú bíróság végzését. A másodfokú bíróság végzésének indokolásában hivatkozott a fizetési meghagyásos eljárásról szóló 2009. évi LIII. törvény (a továbbiakban: Fhtv.) 28. § (1) bekezdésére, amelynek értelmezése alapján az ellentmondást annál a közjegyzőnél kell előterjeszteni, aki a fizetési meghagyást kibocsátotta. Tekintettel arra, hogy az indítványozó jogi képviselője az ellentmondás előterjesztésekor helytelen ügyszámot adott meg, az ellentmondás nem a fizetési meghagyást kibocsátó közjegyzőhöz, hanem másik közjegyzőhöz érkezett meg. A másodfokú bíróság egyetértett az elsőfokú bírósággal abban, hogy nem minősül a Pp. 394. § (1) bekezdése értelmében önhibán kívülinek az a tény, hogy az alperesi képviselő téves ügyszámot jelölt meg.
- [7] 2. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában a Szolnoki Járásbíróság 9.P.20.399/2020/9. számú végzése, valamint a Szolnoki Törvényszék 1.Pkf.20.730/2020/5. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését indítványozta. Az indítványozó az Alkotmánybíróság felhívására az eredeti indítványát kiegészítette és azt egységes szerkezetben megküldte az Alkotmánybíróságnak.

- [8] Az indítványozó a pertörténet bemutatását követően a bírói döntések alaptörvény-ellenességét a Nemzeti Hitvallás, valamint az Alaptörvény 28. cikkének, XXIV. cikk (1) bekezdésének, XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdésének sérelmére alapították.
- [9] Az indítványozó a Nemzeti Hitvallással összefüggésben az igazság sérelmére hivatkozott, amely abban rejlik, hogy az indítványozót egy elírás következtében megfosztották a jogorvoslati eljárástól. Az indítványozó az Alaptörvény XXIV. cikkében biztosított tisztességes hatósági eljárás tekintetében a polgári peres eljárásban a tisztességes bírósági tárgyalás követelményének sérelmét állította azzal az indokolással, hogy nem egyforma mércével kerültek megmérettetésre az eljárásban résztvevők: a közjegyzők, illetve az indítványozó.
- [10] Az indítványozó az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében biztosított tisztességes bírósági eljáráshoz való joggal összefüggésben a jogorvoslatihoz való jog sérelmére hivatkozott azzal az indokolással, hogy a bíróság az „önhibánkivülség” mint a perújítási lehetőség egyik feltételének meglétét túlságosan mereven értelmezte, ezért az indítványozó nem juthatott el odáig, hogy az ügyében a bíróság érdemben dönthessen.
- [11] Az indítványozó az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésében garantált jogorvoslatihoz való jog sérelmével összefüggésben előadta, hogy az ellentmondás a feltüntetett ügyszám és annak tartalma közötti eltérés miatt hibás volt, a hibás beadványra pedig nem lehet az elkészttség jogkövetkezményeit alkalmazni, mivel a beadvány határidőn belül került benyújtásra. Az indítványozó szerint ez a körülmény a perújítás megengedhetősége vonatkozásában nem róható a perújító fél terhére. A perújítás megengedhetőségének a jogerős megtagadása az indítványozót megfosztotta az utolsó jogorvoslati lehetőségétől.
- [12] Az Alaptörvény 28. cikkének sérelmét arra hivatkozással állította az indítványozó, hogy a másodfokú bíróság nem vette figyelembe a józan ész követelményét akkor, amikor az indítványozó önhibájára hivatkozással elzárta a perújítás mint jogorvoslat lehetőségétől.
- [13] 3. Az Alkotmánybíróságnak az Abtv. 56. §-a alapján mindenekelőtt azt kellett megvizsgálnia, hogy az alkotmányjogi panasz a befogadhatóság törvényi feltételeinek eleget tesz-e. A befogadás visszautasítása esetén az Alkotmánybíróság rövidített indokolással ellátott végzést hoz, amelyben megjelöli a visszautasítás indokát [Abtv. 56. § (3) bekezdés].
- [14] 3.1. Az Alkotmánybíróságnak először azt kellett megvizsgálnia, hogy az alkotmányjogi panasz eleget tesz-e az Abtv. 52. § (1b) bekezdésében foglalt határozott kérelem követelményeinek.
- [15] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozó az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdésének, valamint a XXVIII. cikk (1) bekezdésének a megsértését pusztán közvetetten, a jogorvoslatihoz való jog sérelmével összefüggésben állította, arra vonatkozóan önálló indokolását nem adott elő [Abtv. 52. § (1b) bekezdés e) pont]. Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint nem alkalmas az indítvány az érdemi elbírálásra, ha megjelöli ugyan az Alaptörvénynek azt a rendelkezését, amelyet sérülni vél, de nem indokolja meg – nem tartalmaz részletes érvelést arra vonatkozóan –, hogy az Alaptörvény megjelölt rendelkezésével miért ellentétes a bírói döntés [3075/2016. (IV. 18.) AB határozat, Indokolás [19]; 3231/2016. (XI. 18.) AB határozat, Indokolás [26]].
- [16] 3.2. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. § (2) bekezdése alapján a továbbiakban azt vizsgálta meg, hogy az alkotmányjogi panasz az Alaptörvény Nemzeti Hitvallásra, 28. cikkre és a XXVIII. cikk (7) bekezdésére vonatkozó elemeit illetően az Abtv. 27. §-ában és az Abtv. 29. §-ában foglalt tartalmi feltételeknek megfelelő-e.
- [17] Az Abtv. 27. §-a szerint alaptörvény-ellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy akkor fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti [Abtv. 27. § (1) bekezdés a) pont]. Jelen alkotmányjogi panasz esetében a Nemzeti Hitvallásra és az Alaptörvény 28. cikkére nem lehet alappal hivatkozni, mivel ezek önmagukban nem vetik fel az indítványozó Alaptörvényben garantált jogainak sérelmét [3152/2019. (VI. 26.) AB végzés, Indokolás [19]; 34/2019. (XI. 29.) AB határozat, Indokolás [30]].
- [18] 3.3. Az Abtv. 29. §-a a befogadhatóság tartalmi feltételeként határozza meg, hogy az alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet tartalmazzon vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vessen fel. A feltételek meglétének vizsgálata az Alkotmánybíróság mérlegelési jogkörébe tartozik. Ezeknek a feltételeknek az alkotmányjogi panasz az alábbiak szerint nem felel meg.
- [19] Az indítvány alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést nem vet fel. Az Alkotmánybíróság emlékeztet arra, hogy részletesen kimunkált és következetesen alkalmazott gyakorlata van az indítványozó által felhívott

alaptörvényi rendelkezés tartalmát érintően. Az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdése alkotmányos szinten rendes jogorvoslat biztosítását írja elő, így a perújítás mint rendkívüli jogorvoslat nem áll az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésében szabályozott jogorvoslatához való jog alkotmányos védelme alatt. A perújításhoz való jog törvényben biztosított jog, melyet a törvényalkotó különböző feltételekhez kötött.

- [20] A perújítás intézményének fenti alaptörvényi helyzetéből következően a bírói döntéseknek a jogorvoslati jog sérelmével kapcsolatban állított alaptörvény-ellenessége eleve nem állapítható meg. Ezen túlmenően az Alkotmánybíróság hangsúlyozza, hogy önhiba vagy annak hiánya megállapításának kérdése törvényességi-szakjogi kérdés, melynek elbírálása kizárólag az eljáró bíróságok hatáskörébe tartozik.
- [21] Az Alkotmánybíróság a bírói döntéssel szemben benyújtott alkotmányjogi panasz intézményén keresztül is az Alaptörvényt és az abban elismert jogokat oltalmazhatja {erről lásd elsőként: 3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [13]}. Vagyis az Alkotmánybíróság a bírói döntések felülvizsgálata során is az Alaptörvényben elismert alapjogi követelményrendszer tényleges érvényesülését garantálja. Ennek megfelelően az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint nem vizsgálja, hogy a bírói döntés indokolásában megjelölt bizonyítékok és megjelenő érvek megalapozottak-e, a jogalkalmazó helytállóan értékelte-e ezeket a bizonyítékokat és érveket, a konkrét ügyben a bírói mérlegelés eredményeként megállapított tényállás, valamint az abból levont következtetés megalapozott-e, mint ahogy azt sem vizsgálja az Alkotmánybíróság, hogy a bíróságok jogértelmezése helyesen illeszkedik-e a jogági dogmatika általánosan elfogadott szabályaihoz {elsőként lásd: 3003/2012. (VI. 21.) AB végzés, Indokolás [4]; a legutóbbi gyakorlatból lásd például: 3198/2019. (VII. 16.) AB végzés, Indokolás [11]}.
- [22] „A jogszabályokat a bíróságok értelmezik, az Alkotmánybíróság csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki. Ez a jogkör azonban nem teremthet alapot arra, hogy minden olyan esetben beavatkozzon a bíróságok tevékenységébe, amikor olyan (állítólagos) jogszabálysértő jogalkalmazásra került sor, mely egyéb jogorvoslati eszközzel már nem orvosolható. Sem a jogállamiság elvont elve, sem a tisztességes eljárás alapjoga [...] nem teremthet alapot arra, hogy az Alkotmánybíróság a bírósági szervezet feletti szuperbíróság szerepébe lépjen, és hagyományos jogorvoslati fórumként járjon el. [...] A bíró bármely ténybeli vagy jogi tévedése nem teszi automatikusan tisztességtelenné az egész eljárást, mivel az ilyen tévedések teljesen soha nem küszöbölhetők ki, azokat az igazságszolgáltatás ma ismert rendszere magában hordozza.” {3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [14]–[15]} Az Alkotmánybíróság nem rendelkezik hatáskörrel arra, hogy a perorvoslati bíróság jogköréhez tartozó, szakjogi vagy kizárólag törvényértelmezési kérdésben állást foglaljon {3003/2012. (VI. 21.) AB végzés, Indokolás [4]; 3392/2012. (XII. 30.) AB végzés, Indokolás [6]; 3017/2013. (I. 28.) AB végzés, Indokolás [3]; 3028/2014. (II. 17.) AB végzés, Indokolás [12]; 3098/2014. (IV. 11.) AB végzés, Indokolás [28]}.
- [23] Az első és a másodfokú bíróság döntésének indokolásában számot adott arról, hogy miért, mely jogi érvek mentén tartja megalapozatlannak a perújítási kérelmet. Az idézett állandó gyakorlat alapján az Alkotmánybíróság nem bocsátkozhat annak érdemi vizsgálatába, hogy a perújítás megengedhetősége tárgyában hozott bírói döntések helyesek voltak-e.
- [24] A fentiekből következően az alkotmányjogi panasz a konkrét ügyben a hivatkozott Alaptörvényben biztosított jogokkal összefüggésben nem vet fel sem az egyedi ügyön túlmutató alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést, sem a bírói döntést érdemben befolyásoló, az alkotmányjogi panasz hatáskörben orvosolható alaptörvény-ellenességet.
- [25] 4. Tekintettel arra, hogy az alkotmányjogi panasz nem felelt meg részben az Abtv. 52. § (1b) bekezdésben foglalt formai követelményeknek, részben az Abtv. 27. § és 29. §-ában foglalt tartalmi feltételeknek, az Alkotmánybíróság azt az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) és h) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2022. február 1.

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó
alkotmánybíró helyett

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Salamon László
előadó alkotmánybíró helyett

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Szabó Marcel
alkotmánybíró helyett

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Szalay Péter
alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/291/2021.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3057/2022. (II. 11.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Kfv.IV.37.739/2018/6. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó jogi képviselője (dr. Ferenczy Attila ügyvéd) útján, az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLII. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz a Kúria Kfv.IV.37.739/2018/6. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítása és megsemmisítése iránt. Kérelmét az indítványozó az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésének sérelmére alapította.
- [2] 2. Az alkotmányjogi panasszal támadott bírói döntéssel zárult eljárás közvetlen előzménye egy korábban folyamatban volt, szintén a Kúria által felülvizsgálati eljárásban hozott ítélettel lezárult, szerződés érvénytelensége tárgyában indult per (a továbbiakban: alapper); illetve az abban született döntésen alapuló ingatlan-tulajdonjog törlés, és az alapper felperesei tulajdonjogának az érintett ingatlan-tulajdoni hányad tekintetében történő bejegyzése volt.
- [3] 2.1. Az alapperben érintett tulajdoni hányad korábban az indítványozó – az alapperben alperesi pozícióban lévő – élettársa tulajdonában volt. A per folyamatban léte alatt az életközösség megszakadása okán az indítványozó és volt élettársa a közös vagyon megosztásáról döntöttek. Ennek során az alapperben érintett ingatlan-tulajdoni hányad tulajdonjoga tekintetében akként rendelkeztek, hogy a (perindítás tényének ingatlan-nyilvántartásban történő feljegyzésével terhelt) ingatlan az indítványozó tulajdonába kerüljön; ezt az indítványozó az említett tény ismeretében – előadása szerint amiatt, mert bízott volt élettársa pernyertességében – elfogadta. Az alapperbeli elsőfokú ítéletet a volt élettárs számára kedvező tartalommal megváltoztató, és a keresetet elutasító jogerős döntéssel szemben a felperesek kérelmére felülvizsgálatra került sor, amelyben a Kúria a jogerős ítéletet hatályon kívül helyezte és az elsőfokú ítéletet más alpereseket érintően megváltoztatta, egyebekben pedig – azaz a jelen ügyben érintett tulajdoni hányad tekintetében – helybenhagyta. Ennek következtében az indítványozó volt élettársa tulajdonjogát keletkeztető szerződés tekintetében az elsőfokú bíróság által eredetileg megállapított érvénytelenség immár véglegesen megállapításra került. A döntésnek megfelelően a Kúria végzésben megkereste az illetékes elsőfokú hatóságot, hogy a korábban az indítványozó volt élettársa tulajdonában lévő tulajdoni hányadra az alapper felpereseinek tulajdonjogát jegyezze be az ingatlannyilvántartásba.
- [4] 2.2. Az elsőfokú hatóság a hiánypótlási felhívások teljesítését követően a tulajdonjogokat bejegyezte, az ingatlannyilvántartásba a felülvizsgálati eljárás alatt feljegyzett bírósági felülvizsgálati kérelem tényét törölte. Az indítványozó fellebbezése folytán eljáró másodfokú hatóság az elsőfokú határozatot megsemmisítette és az elsőfokú hatóságot új eljárásra utasította. Megállapította, hogy a Kúria megkeresése teljesítésének, a tulajdonjog bejegyzésének – miután a Kúria az ingatlannyilvántartásba bejegyzett tulajdonos születési adatait felhívásra pótolta – nincs akadálya, de eljárási szabályt sértett az elsőfokú hatóság azzal, hogy az elsőfokú határozatot valamennyi tulajdonostársnak nem kézbesítette. A megismételt eljárásban az elsőfokú hatóság a Kúria megkeresésének megfelelően rendelkezett a tulajdonjogok bejegyzéséről. A határozattal szemben az indítványozó újból fellebbezéssel élt. A másodfokú hatóság az elsőfokú határozatot helybenhagyta. A határozat indokolása szerint a Kúria megkeresése és a csatolt ítélet alapján egyértelműen megállapítható volt, hogy a bejegyzés iránti kérelem az indítványozó tulajdoni hányadára vonatkozik. Az indítványozó személyi adatai a megelőző eljárásban elrendelt hiánypótlás során már az elsőfokú hatóság rendelkezésre álltak ezért a hatályos

jogszabályi rendelkezéseknek megfelelő megkeresésben foglaltaknak eleget kellett tennie, annak tartalmát nem bírálhatta felül, mivel a hivatal regisztráló, nyilvántartó hatóság.

- [5] 2.3. Az indítványozó a közigazgatási határozat bírósági felülvizsgálata iránt kérelmet terjesztett elő, mivel álláspontja szerint az alapperben hozott kúriai ítélet alapján csak az annak rendelkező részében szereplő alperes, vagyis az ő volt élettársának a tulajdonjoga lett volna törölhető, amely ítéleti rendelkezés a földhivatali eljárásban nem volt végrehajtható, tekintettel arra, hogy az ott megjelölt személynek a tárgyi ingatlanon – a rá időközben történt tulajdonjog-átruházás következtében – nincs bejegyzett tulajdonjoga. Mivel a földhivatali eljárásban (már) nem a volt élettársa, hanem az ő tulajdonjoga került törlésre, ezért az alapper felperesei javára történt tulajdonjog-bejegyzés nem a Kúria alapperben hozott felülvizsgálati ítéletén alapul; abban a perben ugyanis ő nem vett részt, az ítélet nem tartalmazott rá vonatkozó rendelkezést, vagyis a megkeresés valótlan tényeket tartalmazott. Erre alapította azt az álláspontját, hogy az eljáró hatóság megsértette az ingatlannyilvántartásról szóló 1997. évi CXLI. törvény (a továbbiakban: Inytv.) számos rendelkezését, amikor a megkeresést nem utasította el. Az alperesi hatóság az ellenkérelmében előadta, hogy az Inytv. 30. § (1) bekezdése alapján nem vizsgálhatta felül a felülvizsgálati bíróság eljárását, csak azt a jogot jegyezhetette be, amit a megkeresés tartalmazott. A megkeresés alkalmas volt bejegyzése, abból egyértelműen kiderült, hogy melyik tulajdonrész terhére kinek a tulajdonjogát kell bejegyezni; a regisztratív hatáskörű hatóság ezen túlmenően a bíróság megkeresését nem jogosult felülbírálni.
- [6] Az elsőfokú bíróság az indítványozó keresetét elutasította. A bíróság megállapítása szerint egyértelmű volt, hogy a megkeresésben ugyanazon tulajdoni hányadról volt szó, amelyre az indítványozó tulajdonjoga volt az ingatlan-nyilvántartásban feltüntetve, az alapper során a tulajdonos személyében beállt változás okán. Emiatt a bíróság szerint nem volt jelentősége annak, hogy a volt élettárs tulajdonjoga a bejegyzés teljesítésekor már nem szerepelt az ingatlan-nyilvántartásban, ahogyan annak sem, hogy a megkeresés és az ítélet a tulajdonos személye tekintetében eltér egymástól, mivel a jogszabályi feltételeknek megfelelő bírósági megkeresést a regisztratív hatáskörű hatóságnak be kell jegyeznie. Az ügy érdemében a hatóság vizsgálatot nem végezhetett, így azt sem vizsgálhatta, hogy az indítványozó az alapperben részt vett-e és a felülvizsgálati ítélet rá vonatkozóan miért nem tartalmaz rendelkezést. A bíróság álláspontja szerint a bejegyzés tartalma a megkeresés és az ítélet egybevetésével megállapítható volt, ezért nyilvánvaló érvénytelenség nem állt fenn, az indítványozó személyi adatai pedig hiánypótlás keretében beszerzésre kerültek, ezért sem volt jelentősége annak, hogy a felülvizsgálati ítélet tartalmazta-e az indítványozó nevét és egyéb adatait. Mindezekre tekintettel utasította el a bíróság az indítványozónak az Inytv. egyes rendelkezései [Inytv. 26. § (8) bekezdés, 32. § (1) bekezdés, 49. § (1) bekezdés, 51. § (1) bekezdés] sérelmére, valamint a Kúria Joggyakorlat Elemző Csoportjának véleményére alapított kérelmét.
- [7] 2.4. Az ítélettel szemben az indítványozó terjesztett elő felülvizsgálati kérelmet. A Kúria a jelen eljárás tárgyát képező alkotmányjogi panaszban támadott döntésében az ítéletet hatályában fenntartotta.
- [8] Az indítványozónak a felülvizsgálati eljárásban lényegében a korábbiakkal azonos tartalommal előadott érvelései kapcsán rögzítette, hogy az elsőfokú bíróság az ügy elbírálásához szükséges mértékben az irányadó tényállást feltárta és abból a vonatkozó jogszabályi rendelkezések alkalmazásával helytálló jogi következtetésre jutott. Ezen felül hangsúlyozta, hogy mivel az ügy tárgya ingatlan-nyilvántartási határozat törvényességének felülvizsgálata volt, ezért az eljárásban kizárólag az Inytv. előírásainak megtartását lehetett vizsgálni; annak tárgya semmilyen módon nem lehet a Kúria alapperben hozott ítélete, vagy az annak alapjául szolgáló korábbi bírósági eljárás(ok). Az újabb felülvizsgálati eljárás során a Kúria kizárólag azt vizsgálhatta, hogy a megkeresés alkalmas volt-e a bejegyzésre. Ezzel összefüggésben áttekintette, hogy az Inytv. előírásai alapján az eljáró hatóság milyen esetben tagadhatja meg egy bírósági megkeresés teljesítését, és az ügy sajátosságai alapján azt a következtetést vonta le, hogy a hatóság éppen akkor járt volna el jogszabálysértően, ha – az indítványozó érvelésének megfelelően – nyilvánvaló érvénytelenség okán megtagadja a megkeresésében foglaltak végrehajtását. Külön kiemelte, hogy „jelen felülvizsgálati eljárás tárgya az elsőfokú ítélet jogszerűsége, márpedig az ítélet azt is helyesen rögzítette, hogy a földhivatal regisztratív szerv, amely az Inytv. alapján jár el. Egységes a Kúria gyakorlata annak megítélésében, hogy ha a megkeresésnek nincs az Inytv. 32. §-a és 34. § (1) bekezdése alapján megállapítható tartalmi hiányossága, az ingatlanügyi hatóság köteles az adatot, tényét átvezetni, jogot bejegyezni, a bíróság döntésének érdemi helytállóságát nem vizsgálhatja. Amennyiben utóbb valamely körülmény folytán az alapul szolgáló jogerős ítélet mégis hatályon kívül helyezésre kerülne, akkor a jogkövetkezmény

egy törlési eljárásban vonható le. (Kfv.37.207/2014/4., Kfv.VI.37.136/2017/11.)” Ezen megállapítás lényegét a Kúria a döntés elvi tartalmaként is rögzítette. Megállapította továbbá azt is, hogy az alperesi hatóság az indítványozó által szintén megsértettként megjelölt polgári perrendtartási szabályokat nem sérthette meg tekintettel arra, hogy a hatósági eljárásban a közigazgatási eljárás szabályai az irányadóak.

- [9] 3. Az indítványozó a Kúria fenti döntésével szemben terjesztett elő alkotmányjogi panaszt, kérve azzal összefüggésben az elsőfokú bírói döntés, illetve a hatósági határozatok alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését is.
- [10] Indítványában és annak kiegészítésében a tulajdonhoz való joga sérelmével összefüggésben – lényegében megismételve a korábbi eljárásokban már ismertetett és a hatóságok és a bíróságok által elbírált érveit – előadta, hogy amennyiben „a bíróság az ítéletől eltérő megkereső végzést hozhat és azt a közigazgatási hatóság köteles végrehajtani, akkor a tulajdonos részvétele, jogorvoslati lehetősége nélküli eljárásban rendelkezhet, és ezáltal vonhat el tulajdonjogot”, akkor álláspontja szerint az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésében rögzített joga sérül. Az alapperben hozott – (mások mellett) a volt élettársa, mint alperes szerződése érvénytelensége tárgyában született – felülvizsgálati ítéletből, valamint a megkereső végzésből idézve sérelmezte, hogy a két bírósági döntésben tulajdonosként eltérő személyek kerültek megjelölésre; valamint kifejtette, hogy álláspontja szerint nem felelt meg a valóságnak a megkereső végzésben foglalt azon kitétel, mely szerint az ő tulajdonában az érintett ingatlan-tulajdoni hányad az alapper kimenetelétől függő hatállyal lett volna. Ezt a megállapítását arra alapította, hogy az alapperben hozott (a volt élettársra nézve kedvező tartalmú) jogerős ítéletnek megfelelően az ingatlan tekintetében az ingatlan-nyilvántartásban korábban rögzített perfeljegyzés az eljáró bíróság megkeresése alapján törlésre került. Ezt a körülményt az indítványozó olyanként értékelte, mint ami alapján az a tény, hogy a jogerős döntéssel szemben az alapper felperesei által kezdeményezett felülvizsgálati eljárásra tekintettel az ingatlanra a Kúria kérelmére – mintegy 15 napon belül – a felülvizsgálati eljárás megindítása is feljegyzésre került „az én bejegyzett tulajdonjogomra, perben állásom nélkül nem lehetett hatással”. Mindezekre tekintettel az indítványozó álláspontja szerint a megkeresés jogellenes volt, mert az valójában nem az ítéleten alapult, és mert az ingatlan-nyilvántartásból és az okiratokból levezethetően, valótlan tényeket tartalmazott. Ezen felül az indítványozó az indítványa „[a] bejegyzés által megsértett jogszabályhelyek” címet viselő részben ismételtelen részletesen kifejtette, hogy álláspontja szerint az Inytv. (és a polgári perrendtartás) egyes szabályai az általa támadott jogértelmezések és hatósági, illetve bírósági döntések következtében miért és mennyiben sérültek. Mindezekre tekintettel álláspontja szerint a támadott döntések eredményeképpen sérült az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésében rögzített joga.
- [11] 4. Az Alkotmánybíróság mindenekelőtt az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának formai és tartalmi feltételeit vizsgálja. Ezekkel kapcsolatban a következőket állapította meg.
- [12] 4.1. Az alkotmányjogi panasz a befogadhatóság formai feltételeinek [Abtv. 30. § (1) bekezdés, valamint 52. § (1b) bekezdés) a)–f) pontok] eleget tesz.
- [13] Az indítványozó jogi képviselője útján az alkotmányjogi panaszát az Abtv. 30. § (1) bekezdése szerinti határidőben terjesztette elő.
- [14] Az alkotmányjogi panasz az Abtv. 52. § (1b) bekezdés a)–f) pontjaiban foglalt formai követelményeknek megfelel. Megjelöli az Alkotmánybíróság hatáskörét megalapozó törvényi rendelkezést (Abtv. 27. §); valamint az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezését [XIII. cikk (1) bekezdés]. Az indítvány a támadott végzés alaptörvény-ellenességére vonatkozó okfejtést is tartalmaz; valamint kifejezett kérelmet fogalmaz meg a Kúria támadott döntése (és azzal összefüggésben az elsőfokú bíróság és a korábban eljáró hatóságok döntése) alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére.
- [15] 4.2. Az Abtv. 56. § (2) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság megvizsgálta az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényben előírt tartalmi feltételeit, különösen a 27. § szerinti érintettséget, a jogorvoslat kimerítését, valamint a 29. § és a 31. § szerinti feltételeket.
- [16] Az Abtv. 27. § (1)–(2) bekezdéseiben foglalt egyedi ügyben való érintettség megállapítható: az indítványozó mint az alkotmányjogi panasz benyújtásának alapjául szolgáló per felperese, nyilvánvalóan érintettnek tekinthető.

- [17] Az indítványozónak nem áll rendelkezésére további jogorvoslati lehetőség, ezért a panasz az Abtv. 27. § (1) bekezdés *b*) pontjában és az Ügyrend 32. § (2) bekezdés *b*) pontjában foglalt követelményeknek eleget tesz.
- [18] Az indítványozó az alkotmányjogi panaszt a Kúria felülvizsgálati döntésével (érdemi döntés) szemben terjesztette elő, kérve a korábbi bírósági és hatósági döntések megsemmisítését is. Az Abv. 27. § (1) bekezdésében foglaltak szerint alkotmányjogi panasz az ügy érdemében hozott, vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntéssel szemben terjeszthető elő. A támadott döntés ezen törvényi feltételnek megfelel.
- [19] Az Abtv. 29. §-a szerint az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadja be. E két feltétel alternatív jellegű, bármelyik fennállása megalapozza a panasz befogadhatóságát.
- [20] Az Abtv. 29. §-ában írt első feltételt illetően az Alkotmánybíróság emlékeztet arra, hogy amint arra az indítványozó is hivatkozott, részletesen kimunkált és következetesen alkalmazott gyakorlata van a szóban forgó alaptörvényi rendelkezés – az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdése – tartalmát, védelmi körét érintően. Jelen alkotmányjogi panasz ehhez képest nem vet fel olyan új, alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést, amely a panasz befogadását és érdemi elbírálását indokolná.
- [21] A második – a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességre vonatkozó – feltételt érintően az Alkotmánybíróság a következőkre mutat rá.
- [22] Az indítványozó – a megelőző eljárásokhoz hasonlóan – alapvetően az alkotmányjogi panaszban is azt kifogásolja, hogy az alapper véglegesen lezáró korábbi kúriai döntést követően az ingatlanügyi hatóságnak megküldött megkeresés a tulajdonjog bejegyzésével összefüggésben az ő tulajdonában lévő tulajdoni hányadot jelölte meg. A megkeresés nem az alapul szolgáló ítéletben szereplő másik személyt (a volt élettársat) tartalmazta tulajdonosként; pedig szerinte a megkeresés csak így felelt volna meg tartalmilag az alapjául szolgáló ítéletnek (azonban mivel időközben már ő szerepelt az ingatlannyilvántartásban tulajdonosként, a hatóság ilyen tartalmú megkeresésnek sem tehetett volna eleget). Ezzel szemben a Kúria megkeresése (az érintett tulajdoni hányad tekintetében az alapper folyamatban léte alatt történt tulajdonosváltásnak, vagyis a valós jogi helyzetnek megfelelően) már őt jelölte meg, mint tulajdonost; így az alapperben pernyertes felperesek tulajdonoskénti bejegyzése a per tárgyát képező ingatlan vonatkozásában ennek megfelelően történt meg.
- [23] Az Alkotmánybíróság a rendelkezésre álló iratokból megállapította, hogy a fenti indítványozói érveléssel kapcsolatban a támadott döntésében már a Kúria is állást foglalt; az Inyvtv. indítványozó által hivatkozott rendelkezéseinek sérelme (azok hiánya) tárgyában tett megállapításait pedig részletesen megindokolta. Kifejtette, hogy az indítványozó a bejegyző határozattal szemben hivatkozott arra a tényre, hogy *i*) a korábbi bírósági eljárás ideje alatt a per tárgyát képező ingatlan-tulajdoni rész tulajdonjogát (tudatában annak, hogy azzal összefüggésben per van folyamatban) a volt élettársától megszerezte; *ii*) ezt a tényt az ingatlan-nyilvántartás is rögzítette; *iii*) a bírósági eljárásban érintett tulajdoni hányad tekintetében a tulajdoni lapon feltüntetett perfeljegyzés törlése iránt a korábbi per másodfokú bírósága a saját ítéletének megfelelően intézkedett is. Ezzel párhuzamosan azonban a korábbi jogerős ítélettel szemben rendkívüli jogorvoslati eljárásra is sor került (vagyis az eljárás nem zárult le a jogerős ítélettel), amelynek feljegyzése az ingatlan-nyilvántartásban szintén megtörtént.
- [24] Mindezeknek a jogkövetkezménye pedig a Kúria megítélése szerint az, hogy „a bejegyzés jogosultjával szemben jogszerzésre csak a per mikénti kimenetélétől függő hatállyal kerülhet sor. A felperes [az indítványozó] tulajdonjoga törléséről eleve nem lehet szó, mivel a bejegyzés éppen a Kúria ítéleti döntésére figyelemmel nem hatályosult. A [z alapperben született] felülvizsgálati ítélet ezért csak arról rendelkezett, hogy az elővásárlási vevő jogutódait a [...] volt élettárs] javára bejegyzett tulajdoni hányadra jegyezzék be, mely tulajdoni hányadon más személy, így a felperes [az indítványozó] javára sem maradhat fenn függő hatállyal bejegyzett tulajdonjog. Tehát nem foghat helyt a felülvizsgálati kérelemnek az ítélet tartalmi hiányosságaira, az ítélet és a megkeresés közötti ellentmondás kapcsán kifejtett érvelése.” (Kúria Kfv.IV.37.739/2018/6., Indokolás [32]) A hiánypótlással kiegészített megkeresésben foglaltakat a Kúria erre tekintettel nem találta jogellenesnek, és rögzítette azt is, hogy a kérelemhez kötöttség elvének szem előtt tartásával eljárni köteles hatóság helytállóan vonta le az a következtetést, hogy a megkeresés tartalma egyértelmű volt (az érintett tulajdoni hányad kétséget kizáróan beazonosítható volt), a hiánypótlást követően pedig a megkeresésben foglaltak teljesítésének egyéb ingatlan-nyilvántartási akadálya nem volt, ezért a hatóság akkor járt volna el jogszabálysértően, ha a megkeresés teljesítését megtagadja. Erre ugyanis az Inyvtv. csak nyilvánvaló érvénytelenség esetén biztosít számára lehetőséget, ami a megkeresés kapcsán a támadott döntésben kifejtetteknek megfelelően nem volt megállapítható. A Kúria mindezekre tekintettel tartotta fenn hatályában az elsőfokú ítéletet.

- [25] Az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panasz kapcsán megállapította, hogy az indítványozó az eljáró hatóságoktól és bíróságoktól eltérően ítéli meg azt a kérdést, hogy az irányadó szakjogi előírások alapján a megkeresésben foglalt bejegyzés átvezetésére sor kerülhetett-e. Álláspontja szerint az Inyvtv. szabályai alapján erre nem volt (nem lett volna) törvényes lehetőség. Az indítványozó az általa állított alapjogi sérelmet, vagyis a tulajdonhoz való joga sérelmét kizárólag erre a – a Kúria által a támadott ítéletben elfoglalttól eltérő – (szak)jogi álláspontra alapozta. Ezen indítványozói érvekkel kapcsolatban az Alkotmánybíróság azt állapította meg, hogy azokra az indítványozó már a hatósági és bírósági eljárások során is hivatkozott, az alkotmányjogi panaszában és annak kiegészítésében pedig nem adott elő olyan érvet, amelyet a Kúria a támadott döntésében – az azokra vonatkozó indokolás rögzítése mellett – el ne bírált volna.
- [26] Az Alkotmánybíróság a jelen ügy kapcsán is hangsúlyozza, hogy következetes gyakorlata szerint a bírói döntés elleni alkotmányjogi panasz nem tekinthető a bírósági szervezeten belül jogorvoslattal (már) nem támadható bírói határozatok által okozott valamennyi – vélt vagy valós – jogsérelem orvoslása eszközének, ellenkező esetben az Alkotmánybíróság burkoltan negyedfokú bírósággá válna. A jogszabályokat a bíróságok értelmezik, az Alkotmánybíróság csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki. Ez a jogkör azonban nem teremthet alapot arra, hogy minden olyan esetben beavatkozzon a bíróságok tevékenységébe, amikor olyan (állítólagos) jogszabálysértő jogalkalmazásra került sor, mely egyéb eszközzel már nem orvosolható {lásd például: 3145/2015. (VII. 24.) AB határozat, Indokolás [55], elsőként: 3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [13]–[14]}. A támadott kúriai döntés mindezekre tekintettel a jelen ügyben feltárható összefüggések alapján – alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés, vagy a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség hiányában – nem képezhetette érdemi vizsgálat tárgyát.
- [27] 5. Mindezek alapján az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz befogadására, mivel az az Abtv. 29. §-ában írott feltételeknek nem tesz eleget, nincs lehetőség. Az Alkotmánybíróság ezért az alkotmányjogi panaszt az Abtv. 47. § (1) bekezdése, 50. §-a és az 56. § (1)–(3) bekezdései, valamint az Ügyrend 5. § (1) és (2) bekezdései alapján eljárva, az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2022. február 1.

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó
alkotmánybíró helyett

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Horváth Attila
alkotmánybíró helyett

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Szabó Marcel
alkotmánybíró helyett

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Szalay Péter
előadó alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/91/2020.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3058/2022. (II. 11.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Pfv.VI.20.649/2020/5. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó jogi képviselője (dr. Schvertfőgel Zsuzsanna ügyvéd) útján alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz.
- [2] Az indítványozó az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján a Kúria Pfv.VI.20.649/2020/5. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte, mert azok véleménye szerint sértik az Alaptörvény R) cikk (2) bekezdését, 28. cikkét, XIII. cikk (1) bekezdését és XXVIII. cikk (1) bekezdését.
- [3] 1.1. A bíróságok által megállapított tényállás szerint az osztatlan közös tulajdonban állt újpetrei [...]7 helyrajzi számú szántó ingatlan 7652/50772 és a [...]8 helyrajzi számú szántó ingatlan 23442/127836 hányada az indítványozó (felperes) tulajdonát képezte, az ingatlanok használatára 2005. január 1-jétől 2014. december 31-ig haszonbérleti szerződés alapján az alperes volt jogosult. Az indítványozó 2015. február 26-án tájékoztatta az alperest, hogy a haszonbérleti szerződéseket nem hosszabbítja meg, kérte a földterületei visszaadását, majd kártérítést igényelt. Az alperes tájékoztatta a felperest, hogy a két közös tulajdonú ingatlant haszonbérleti szerződések alapján használja, a tulajdonostársak használati megállapodása nélkül a birtokba adásra vonatkozó kérelmet nem tudja teljesíteni. A felperes 2015–2018. között – 4 évre – az alperestől használati díjat, 2015. április 1-jével a földhasználati nyilvántartásban használóként bejegyzettként pedig egységes területalapú támogatást vett fel. A tulajdoni részilletősége önálló ingatlanként a per alatt, 2019-ben nyert bejegyzést.
- [4] Az indítványozó keresetében több millió forint és késedelmi kamat megfizetésére kérte az alperest kötelezni elsődlegesen jogalap nélküli gazdagodás, másodlagosan szerződésen kívüli kártérítés, elmaradt jövedelem jogcímén. Indokai szerint a haszonbérleti szerződés 2014. december 31-én megszűnt, ezt követően az alperes rosszhiszemű, jogcím nélküli birtokos az újpetrei szántók felperes tulajdonában álló részilletőségein.
- [5] Az első fokon eljáró Siklói Járásbíróság 1.P.20.293/2016/41. számú ítéletében a felperes keresetét elutasította.
- [6] Az ítélet ellen a felperes fellebbezése folytán eljáró Pécsi Törvényszék 1.Pf.20.132/2018/7. számú jogerős részítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét a jogalap nélküli gazdagodás megfizetésére irányuló keresetet elutasító részében helyben hagyta, ezt meghaladóan hatályon kívül helyezte és az elsőfokú bíróságot a per újabb tárgyalására, újabb határozat hozatalára utasította.
- [7] A Pécsi Törvényszék jogerős részítélete ellen az alperes felülvizsgálati kérelmet nyújtott be. A Kúria a felülvizsgálati kérelmet Pfv.V.21.939/2018/2. számú végzésével hivatalból elutasította. Az elsőfokú Siklói Járásbíróság a megismételt eljárásban az 1.P.20.381/2018/75. számú ítéletével kötelezte az alperest, hogy fizessen meg a felperesnek 1.095.474 forintot és késedelmi kamatot, továbbá részperkölséget, ezt meghaladóan a keresetet elutasította.
- [8] Az ítélet ellen mindkét fél fellebbezett. A Pécsi Törvényszék mint másodfokú bíróság az 1.Pf.20.517/2019/4. számú ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét részben megváltoztatta, az alperes tőkemarasztalását felemelte és mellőzte a keresetet elutasító rendelkezést. A jogerős ítélete ellen az alperes nyújtott be felülvizsgálati kérelmet. A Kúria a Pfv.VI.20.649/2020/5. számú ítéletével a jogerős ítéletet hatályon kívül helyezte, az elsőfokú bíróság ítéletét részben megváltoztatta és a keresetet teljes egészében elutasította.
- [9] A Kúria megállapította, hogy a másodfokú bíróság a felperes kártérítési keresetének azon ténybeli alapon adott helyt, hogy két földrészlet őt illető tulajdoni hányadán az alperes rosszhiszemű, jogalap nélküli birtokos, ezért a marasztalása valójában dologi jogcímen, a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (a továb-

biakban: Ptk.) 5:11. § (3) bekezdésében foglalt kárfelelősségi szabályon alapul. A másodfokú bíróság azonban figyelmen kívül hagyta azt, hogy a birtoklás tárgya ez esetben a dolgon fennálló közös tulajdon „eszmei” tulajdoni hányada. A Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: régi Ptk.) 139. § (1) bekezdéséhez képest a közös tulajdon változatlan szabálya a Ptk. 5:73. § (1) bekezdése szerint az, hogy közös tulajdon esetén a dolgon a tulajdonjog egy időben több személyt eszmei hányadok szerint illett meg úgy, hogy a tulajdonjog részjogosítványait tulajdoni hányaduk erejéig gyakorolhatják.

- [10] A közös tulajdon esetén a tulajdonostársat megillető jogok és kötelezettségek mértéke, a dolog használatával, hasznosításával, birtoklásával kapcsolatos döntéshozatal törvényi szabályozás tárgya. A közös tulajdonban álló dolog használatára vonatkozó szabályokat a Ptk. tartalmazta, a területfejlesztésről és a területrendezésről szóló 1996. évi XXI. törvényt (a továbbiakban: Tft.) a termőföldek használatára vonatkozóan az egyes agrár tárgyú törvények módosításáról szóló 2012. évi CCXIII. törvény 8. §-a 2013. február 1-jétől egészítette ki az osztatlan közös tulajdonban álló termőföldek földhasználati viszonyait rendező „[a] közös tulajdonban álló termőföldek használatának (11/B–11/H. §-okba foglalt) szabályai”-val. A Tft. 11/B. § (1) bekezdése a Ptk.-hoz képest alkalmazási elsőbbséget előíró rendelkezése azonban a perbeli esetben a Tft. 91. § (3) bekezdése alapján nem hatályosult, ugyanis a törvényjavaslat előterjesztői indokolása szerint „[a] szabályozásnak nem célja, hogy a már meglévő használati viszonyokat felborítsa, ezért a szabályokat az olyan közös tulajdonban álló földrészletet érintően nem kell alkalmazni, amelynek a földhasználati nyilvántartás 2013. január 1-jei állapota szerint a teljes területét egy vagy több földhasználó használja. A szabályokat csak a bejegyzett földhasználat alapjául szolgáló szerződés vagy jogosultság megszűnését követően kell alkalmazni.”
- [11] A Tft. e rendelkezései 2014. január 1-jétől a mező- és erdőgazdasági földek forgalmáról szóló 2013. évi CXXII. törvénnyel összefüggő egyes rendelkezésekről és átmeneti szabályokról szóló 2013. évi CCXII. törvény (a továbbiakban: Fétv.) 126. § (1) bekezdés *h*) pontja alapján hatályukat veszítették, helyébe a Fétv. X. Fejezet „[a] közös tulajdonban álló földek használatának szabályai” (69–76. §) léptek. A Fétv. 69. § (1) bekezdésének a Ptk. a közös tulajdon használatára vonatkozó szabályaival szembeni alkalmazási elsőbbséget előíró rendelkezéseit azonban a perbeli esetben a Fétv. 110. § (1) bekezdése értelmében szintén nem kellett alkalmazni, csak a bejegyzett földhasználat alapjául szolgáló szerződés vagy jogosultság megszűnését követően. Ezt követően a Fétv. 70. § (1) bekezdése alapján a tulajdonostársak mindegyike jogosult a közös tulajdonban álló föld területéből a saját tulajdoni hányadának megfelelő terület használatára, de csak abban az esetben, ha ennek érdekében megtörténik a törvényi szabályozás szerinti rendben az egyes tulajdonostársak részére a tulajdoni hányaduknak megfelelő területek elhelyezkedésének a kijelölése (használati rend).
- [12] E szabályozás folytán a Ptk. volt irányadó annak a perbeli jogvitában ügydöntő kérdésnek a megítélésében, hogy az osztatlan közös tulajdonban álló földnek a felperes tulajdoni hányadának megfelelő részén a haszonbérelő alperes használati jogosultsága megszűnt-e azért, mert 2014. december 31. napját követően a felperes a tulajdonostársaitól eltérően a haszonbérleti szerződést nem hosszabbította meg, attól az alpereshez címzett nyilatkozatában elzárkózott. E közös tulajdonra vonatkozó jognyilatkozatra mint a Ptk. hatálybalépését követően megtett dologi jogi jognyilatkozatra a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény hatálybalépésével összefüggő átmeneti és felhatalmazó rendelkezésekről szóló 2013. évi CLXXVII. törvény (a továbbiakban: Ptké.) 1. § *b*) pontja alapján – e törvény eltérő rendelkezése hiányában – a Ptk. rendelkezéseit kell alkalmazni. A Ptk. Ötödik Könyvéhez kapcsolódó átmeneti rendelkezés, a Ptké. 41. §-a alapján ugyanis a Ptk. hatálybalépésekor fennálló dologi jogi jogviszonyokkal, így a közös tulajdonnal kapcsolatos, a Ptk. hatálybalépését követően megtett jognyilatkozatokra a Ptk. rendelkezéseit kell alkalmazni. A törvényjavaslat előterjesztői indokolása szerint „[h]a tehát valamelyik dologi jogviszony ugyan a Ptk. hatálybalépése előtt keletkezett, de azzal kapcsolatban a Ptk. hatálybalépése után következik be valamely tény, vagy tesznek jognyilatkozatot, erre, és ekként a jogviszonyra is, főszabályként már a Ptk.-t kell alkalmazni.”
- [13] A felperes kisebbségi tulajdonos volt mindkét földrészleten, az újpetrei [...]/7 helyrajzi számú szántó ingatlan 7652/50772, és a [...]/8 helyrajzi számú szántó ingatlan 23442/127836 hányada tulajdonosaként (15% és 18%). Az egész dolog használatba adásához a régi Ptk. 144. § *b*) pontja alapján a tulajdonostársak egyhangú határozata volt szükséges. A 2014. március 15-én hatályba lépett Ptk. 5:78. § (2) bekezdése már nem kívánja meg a tulajdonostársak egyhangú határozatát, ezért a haszonbérbeadáshoz a Ptk. 5:78. § (Határozathozatal) (1) bekezdése alapján elegendő volt a tulajdonostársak szótöbbségi határozata. Miután e bekezdés második mondat szerint minden tulajdonostársat tulajdoni hányada arányában illeti meg szavazati jog, a két földterület haszonbérbeadásának a meghosszabbítása a felperes szavazata nélkül is megtörtén(het)et. A felperes

- a tulajdonostársaként elszenvedett sérelmek orvoslását a Ptk. 5:79. § (1) bekezdése alapján úgy érthette volna el, ha a többségi határozatot a bíróságnál megtámadja.
- [14] Az alperes a két földrészlet felperes tulajdoni hányadának megfelelő területét a földhasználati jogosultsága időtartamának a tulajdonostársak szótöbbségi határozatával, a tulajdonostársak tulajdoni hányad alapján számított – az elsőfokú bíróság felhívására igazolt (P.20.293/2016/26. szám) – többségi döntésével 2020-ig történt meghosszabbítása folytán 2014. december 31. napját követően is haszonbérliként birtokolta, birtoklása nem jogcím nélküli. A kisebbségi tulajdonos felperest a Fétv. 60. § (1) bekezdése és 109. §-a arra jogosította, hogy a még osztatlan közös tulajdonban álló földrészletre a többségi tulajdoni hányaddal rendelkező tulajdonostársak által kötött haszonbérleti szerződést a 2019. gazdasági év végére felmondja, miután a tulajdoni hányadának megfelelő területet a közös tulajdon megszüntetésére irányuló eljárás eredményeként önálló ingatlanként megkapta. Csak a felmondás alkalmas anyagi jogi eszköz, módosított – az alperes használati jogosultságát meghosszabbító – haszonbérleti szerződés megszűnésének a kiváltására.
- [15] A Kúria a kifejtettekre tekintettel a jogerős ítéletet hatályon kívül helyezte, az elsőfokú bíróság ítéletét részben megváltoztatta és a keresetet teljes terjedelmében elutasította.
- [16] 1.2. Az indítványozó az Abtv. 27. §-a alapján a Kúria Pfv.VI.20.649/2020/5. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte, mert azok véleménye szerint sértik az Alaptörvény R) cikk (2) bekezdését, 28. cikkét, XIII. cikk (1) bekezdését és XXVIII. cikk (1) bekezdését.
- [17] Az indítványozó szerint a Kúria ítélete a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: régi Pp.) 272. § (2) bekezdését, 275. § (2) bekezdését, a Ptk. 5:78. §-át és a Ptké. 41. §-át az Alaptörvény 28. cikkében foglaltaktól eltérően értelmezte és alkalmazta, amely a tulajdonhoz való jog és a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog sérelméhez vezetett. Az indítványozó szerint a Kúria a felülvizsgálati kérelem keretein túlterjeszkedett, amikor ítéletét nem a felülvizsgálati kérelemben megsértettként megjelölt jogszabályhelyek vizsgálata alapján, nem azok keretei között hozta meg, hanem azokat figyelmen kívül hagyva, a meg nem jelölt Ptk. 5:78. §-ára és a Ptké. 41. §-ára alapította. Az indítványozó szerint a Kúria az ítélet indokolásában nem tért ki arra, hogy a felülvizsgálati kérelemben az alperes által megjelölt, a másodfokú bíróság által megsértett jogszabályhelyek vizsgálatát és így a régi Pp. hivatkozott rendelkezéseit milyen okból mellőzte. A Kúria jogalkalmazása a bíró jogértelmezés olyan kirívó hibája, ami a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog sérelmét okozta.
- [18] Az indítványozó szerint a Kúria a Ptké. 41. §-ának értelmezése során figyelmen kívül hagyta, hogy a közös tulajdon hasznosításáról, a közös tulajdon érintő kötelezettségvállalásról nem a Ptk. hatálybalépése után döntöttek a tulajdonostársak, hanem a Ptk. hatálybalépése előtt. A Kúria által hivatkozott P.20.293/2016/26. sorszámú beadvány szerinti haszonbérleti szerződés módosítások a Ptk. hatálybalépése előtt 2009-ben, 2010-ben és 2013-ban születtek, vagyis a közös tulajdon használatára a Kúria álláspontjával ellentétben nem a Ptk., hanem a régi Ptk. szabályai lennének irányadóak. A Kúria nem indokolta meg, hogy miért mellőzte a felek közötti kötelmi, a haszonbérleti jogviszony, vagyis a régi Ptk. szabályainak alkalmazását, amivel a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog megsértette.
- [19] A Kúria nem indokolta meg, hogy az alperes és a perbeli ingatlanok tulajdonostársai által külön-külön 2009-ben, 2010-ben és 2013-ban kötött haszonbérleti szerződést módosító okiratokat milyen a szerződéskötés időpontjában hatályos jogszabály alapján minősítette a tulajdonos tulajdonostársak közös tulajdon hasznosítására vonatkozó szótöbbségi határozatának. A különböző időpontokban kötött haszonbérleti szerződésmódosítások közös tulajdonosi határozattá minősítésével a Kúria új tényállást alkotott.
- [20] A Kúria indokolásában arra hivatkozik, hogy a 2014. március 15-én hatályba lépett Ptk. 5:78. § (2) bekezdése már nem kívánja meg a tulajdonostársak egyhangú határozatát, ezért a haszonbérbeadáshoz elengedhetetlen a tulajdonostársak szótöbbségi határozata. Az indítványozó szerint a perbeli ingatlanok egészének haszonbérbeadása a tulajdonostársak olyan tartós jogviszonyt keletkeztető kötelezettségvállalása, amelyhez a tulajdonostársak Ptk. 5:78. § (2) bekezdés szerinti egyhangú határozata szükséges, tehát nem elegendő a Kúria által hivatkozott (1) bekezdés szerinti szótöbbségi határozat. A Ptk. 5:78. § (2) bekezdése kapcsán megállapítható, hogy az eltérő szövegezés ellenére „az egész dologra kiterjedő kötelezettségvállaláshoz” szövegrész tartalmában megegyezik a régi Ptk. 144. §-ában rögzített, „az egész dolog haszonélvezetbe vagy használatba adásához” fordulattal. Az indítványozó szerint a Kúria nem indokolta meg, hogy „az egész dologra kiterjedő kötelezettségvállalást” miért nem tekinti olyan kérdésnek, amelyhez a tulajdonostársak egyhangú határozatára lenne szükség.
- [21] Összességében az indítványozó szerint a Kúria nem indokolta meg, hogy a perbeli esetre a hatályos jogi normákat miért nem alkalmazta, illetve a jogkérdésre vonatkozó jogi normákat miért nem vette figyelembe.

A Kúria jogalkalmazása a bíró jogértelmezés olyan kirívó hibája, ami a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog sérelmét okozta.

- [22] Az indítványozó szerint a Kúria döntése sérti a tulajdonhoz való jogát is azért, hogy a tulajdonjog egyik tartalmi elemének, a használat és a hasznosítás jogának olyan korlátozását eredményezte, amely elkerülhető lett volna, ha a jogalkalmazása során a jogszabályok szövegét az Alaptörvénnyel összhangban értelmezi. A Kúria a Ptk. 5:78. § (1) bekezdésének alkalmazásával, az alperesi magatartás jogszerűvé minősítésével az indítványozót a földterületei birtoklásától, használatától teljesen megfosztotta.
- [23] 2. Az Abtv. 56. § (1) bekezdésében előírtak szerint az Alkotmánybíróságnak elsődlegesen az alkotmányjogi panasz befogadhatóságáról szükséges döntenie. Az Alkotmánybíróság ezért tanácsban eljárva mindenekelőtt azt vizsgálta meg, hogy az alkotmányjogi panasz megfelel-e a törvényben foglalt befogadhatósági feltételeknek.
- [24] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a Kúria Pfv.VI.20.649/2020/5. számú ítélete ellen benyújtott alkotmányjogi panasz határidőben érkezett és azt az Abtv. 27. §-a szerint benyújtásra jogosult és érintett nyújtotta be jogorvoslati jogai kimerítését követően.
- [25] A befogadhatóság további feltételeit vizsgálva az Alkotmánybíróság az alábbi következtetésekre jutott.
- [26] Az alkotmányjogi panasz az Abtv. 27. § (1) bekezdés a) pontja alapján csak az Alaptörvényben biztosított jogok védelmének eszköze. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában az Alaptörvény megsértett rendelkezéseiként jelölte meg – többek között – az R) cikk (1) bekezdését és a 28. cikkét. Az Alaptörvény R) cikk (1) bekezdésével és 28. cikkével összefüggésben az Alkotmánybíróság rámutat arra, hogy az Alaptörvény hivatkozott rendelkezései nem minősülnek Alaptörvényben biztosított jogoknak, a felhívott alaptörvényi rendelkezések címzettje nem az indítványozó, nem biztosítanak számára jogot, ezért alkotmányjogi panaszt sem lehet közvetlenül ezekre alapítani. Ezért az utalt alaptörvényi rendelkezésekkel összefüggésben érdemi vizsgálat lefolytatásának nincs helye {3386/2020. (X. 22.) AB végzés, Indokolás [14]; 3294/2019. (XI. 18.) AB határozat, Indokolás [40]}.
- [27] Az Abtv. 29. §-a alapján az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadja be.
- [28] Az Alkotmánybíróság az indítványozónak az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésével, a tulajdonhoz való joggal és a XXVIII. cikk (1) bekezdésével, a tisztességes bírósági eljáráshoz való joggal összefüggésben előadott érveivel kapcsolatban a következőket állapította meg.
- [29] A támadott bírósági ítélettel kapcsolatos indítványozói felvetésekkel összefüggésben az Alkotmánybíróság a jelen ügyben is hangsúlyozza: az Alkotmánybíróság az Alaptörvény 24. cikkének (1) bekezdése alapján az Alaptörvény védelmének legfőbb szerve. A (2) bekezdés d) pontja értelmében alkotmányjogi panasz alapján felülvizsgálja a bírói döntésnek az Alaptörvénnyel való összhangját. Az alkotmányjogi panasz jellegének megfelelően a testület hatáskörébe a bírói döntéseknek kizárólag az alkotmányossági szempontú vizsgálata tartozik. Ebből következően az alkotmányjogi panasz nem tekinthető a bírósági szervezeten belül jogorvoslattal (már) nem támadható bírói határozatok által okozott valamennyi jogsérelem orvoslása eszközének, azaz ez a jogvédelem nem jelenti a rendes bíróságok jogalkalmazási gyakorlatának általános felülvizsgálatát, aminek következtében az Alkotmánybíróság burkoltan negyedfokú bírósággá válna. A jogszabályokat a bíróságok értelmezik, az Alkotmánybíróság csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki, ami nem adhat alapot számára minden olyan esetben történő beavatkozásra, amikor vélt vagy esetleg valós jogszabálysértő jogalkalmazásra került sor {3198/2013. (X. 22.) AB végzés, Indokolás [22]}. Ebből következően a bírói döntés alaptörvény-ellenességének vizsgálata során az Alkotmánybíróság attól is tartózkodik, hogy a bíróságok felülbírálati jogköréhez tartozó, szakjogi vagy kizárólag törvényértelmezési kérdésekben állást foglaljon {3028/2014. (II. 17.) AB végzés, Indokolás [12]}. A tényállás megállapítása, a bizonyítékok értékelése, és mérlegelése az eljárási jogi szabályokban a jogalkalmazó számára fenntartott feladat {3012/2016. (I. 25.) AB végzés, Indokolás [11]}.
- [30] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozó alkotmányjogi panasza valójában a bírósági eljárás felülbírálatára irányul. Az Alkotmánybíróság álláspontja szerint az indítványozó panasza egészében nem alkotmányossági, hanem törvényességi kérdésekre vonatkozik, az eljáró bíróságok tényállás-megállapításának, bizonyítékértékelésének, valamint jogértelmezésének és jogalkalmazásának helytállóságát vitatja és a támadott ítéletben foglalt döntést magát, annak hátrányos voltát tekintti alapjogi sérelemnek a döntés Alkotmánybíróság általi megváltoztatása érdekében.
- [31] Az Alkotmánybíróság megállapította azt is, hogy az indokolási kötelezettség konkrét ügyben történő megsértésének kételye sem merül fel, a Kúria ítéletében számot adott az érdemi döntést alátámasztó lényeges érvekről.

Az alkotmánybírói gyakorlat szerint „a bíróságok indokolási kötelezettségéből nem következik a felek által felhozott minden észrevétel egyenként való megcáfolási kötelezettsége, különösen nem az indítványozó szubjektív elvárásait kielégítő mélységű érvrendszer bemutatása” {3107/2016. (V. 24.) AB végzés, Indokolás [38]; 30/2014. (IX. 30.) AB határozat, Indokolás [89]}. Az Alkotmánybíróság itt is hangsúlyozza, hogy „önmagában az a körülmény, hogy az indítványozó nem ért egyet a bíróságok döntésével és annak indokolásával, nem elégséges érv a támadott döntés alaptörvény-ellenességének alátámasztására” {3364/2017. (XII. 22.) AB végzés, Indokolás [21]}.

[32] Mindezek alapján az indítványozó által az alkotmányjogi panaszban felvetett aggályok a támadott bírói döntés érdemi alkotmányossági vizsgálatát nem teszik lehetővé, mert az indítvány nem tartalmaz olyan érvet, amelyet alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésként lehetne értékelni, vagy amely felvetné a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kérdését.

[33] 3. A fentiekre tekintettel az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panasz befogadhatósági vizsgálatának eredményeként arra a következtetésre jutott, hogy az alkotmányjogi panasz nem felel meg az Abtv. 27. (1) bekezdés § a) pontjában és 29. §-ában meghatározott törvényi feltételeknek, ezért azt az Alkotmánybíróság az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) és h) pontjai alapján visszautasította.

Budapest, 2022. február 1.

Dr. Juhász Miklós s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Juhász Miklós s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Czine Ágnes
alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Miklós s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Horváth Attila
előadó alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Miklós s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Juhász Imre
alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Miklós s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Sulyok Tamás
alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírói ügyszám: IV/939/2021.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3059/2022. (II. 11.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Fővárosi Törvényszék 42.Pf.634.751/2020/4. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó jogi képviselője (dr. Kárpáti Margit ügyvéd, Palásthy és Társai Ügyvédi Iroda) útján az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a szerinti alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz.
- [2] Az indítványozó – az Abtv. 27. § alapján – a Fővárosi Törvényszék 42.Pf.634.751/2020/4. számú ítélete és a Budai Központi Kerületi Bíróság 9.P.20.492/2019/25. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte az Alkotmánybíróságtól.
- [3] 1.1. Az ügy előzményei szerint a peres felek 2010-ben megvásárolták a perbeli ingatlan $\frac{1}{4}$ - $\frac{1}{4}$ tulajdoni hányadát oly módon, hogy a teljes vételárát a felperes fizette meg és az ingatlant is ő használta. A peres felek 2018-ban „Kölcsönös nyilatkozat” elnevezésű okirat aláírásával megállapodtak egymással abban, hogy az indítványozó alperes feltétlenül és visszavonhatatlanul hozzájárul ahhoz, hogy a felperes az indítványozó $\frac{1}{4}$ tulajdoni hányadát adásvételi szerződéssel értékesítse, és az indítványozó a rá eső vételárát engedményezte a felperes részére. A felek vállalták, hogy a nyilatkozat aláírását követően semmilyen formában nem lépnek kapcsolatba egymással. Amennyiben ezt megszegik, úgy a sértett fél jogosulttá válik arra, hogy hatóság, bíróság felé a megfelelő törvényes intézkedés iránti kérelmét benyújtsa. Az indítványozó egyben meghatalmazta a felperest, hogy a tulajdonjoga értékesítése, az adásvételi szerződés megkötése, a vételár átvétele során helyette és nevében teljes körben eljárjon.
- [4] Az indítványozó az $\frac{1}{4}$ tulajdoni hányadát elajándékozta egy gazdasági társaságnak. Ezt követően egy magánszemély vételi szándéknyilatkozatot írt alá a peres felek tulajdoni hányadának megvásárlására 14 500 000 Ft vételáron, majd az indítványozó tájékoztatta a felperest arról, hogy a tulajdonjogát korábban a tulajdoni lap szerint átruházta. Az indítványozó a Kölcsönös nyilatkozatban tett nyilatkozatát visszavonta, semmisnek tekintette. Ezt azzal indokolta, hogy az egyoldalú engedményt annak reményében tette, hogy a felperes nem fogja többé zaklatni, azonban a felperes a zaklatással nem hagyott fel és az eladás sem valósult meg. A korábban vételi szándéknyilatkozatot tett magánszemély ezt követően újabb vételi szándéknyilatkozatot írt alá. A felperes és az érintett gazdasági társaság megállapodott a közös tulajdonú ingatlan értékesítéséről 14 500 000 Ft minimális eladási árat rögzítve akként, hogy a vételár 63,3%-a a felperest, 35,7%-a a gazdasági társaságot illeti meg. A létrejött adásvételi szerződés alapján kapott 11 000 000 Ft-os vételárból 7 200 000 Ft a felperes, 3 800 000 Ft a gazdasági társaság részére megfizetésre került.
- [5] A felperes keresetében kérte, hogy a bíróság kötelezze az indítványozót a szerződésszegéssel okozott kár megfizetésére, melyből 5 176 500 Ft-ot elmaradt haszonként érvényesített, ami a vételi szándéknyilatkozatban szereplő 14 500 000 Ft-nak a 35,7%-a. A bíróság kötelezte az indítványozót, hogy fizessen meg a felperesnek 5 176 500 Ft-ot és ennek kamatát. Határozatának indokolásában rögzítette, hogy az előzmények és a felek nyilatkozata alapján a megállapodás aláírásával az volt a felek szándéka, hogy a közös tulajdon megszűnjön, és a teljes vételár a felperest illesse. Az elsőfokú bíróság megítélése szerint a felek közti atipikus szerződést az indítványozó nem volt jogosult felmondani vagy visszavonni. Az indítványozó az ajándékozási szerződés megkötésével szegte meg a megállapodást. Az indítványozó tisztában volt azzal, hogy rendelkezési jogát nem gyakorolhatja, mégis átruházta a tulajdonjogát. Azzal is tisztában volt, hogy ezzel a felperes elesik a befolyó vételártól. Az indítványozó magatartása egyértelműen felróható volt, ezért a felelősség alól nem mentesülhet, az azzal okozott kárt köteles megtéríteni.

- [6] Az indítványozó fellebbezése nyomán eljáró másodfokú bíróság megállapította, hogy az elsőfokú bíróság a tényállást helyesen állapította meg, mérlegelése okszerű volt. Az indítványozó megbízta a felperest az ingatlanon fennálló tulajdoni hányada eladásával és „feltétlenül és visszavonhatatlanul engedményezte” a felperes részére a rá eső vételárat, mely kötelezettségét megszegte azzal, hogy tulajdoni hányadát elajándékozta harmadik fél részére. A felperes ezáltal elesett attól a lehetőségtől, hogy az indítványozó tulajdoni hányadát eladhassa és ezáltal az erre a tulajdoni hányadra eső vételárat megkaphassa, amely elmaradt vagyoni előny minősült a felperes kárának. Kártérítési felelősségét nem mentette ki az indítványozó azzal, hogy a felperes magatartása miatt ajándékozta el az ingatlanát, mivel ez a kimentési ok fentiek alapján nem volt feltétele a megbízásnak. A másodfokú bíróság osztotta az alperes védekezésében foglalt azon érvelést, miszerint a felperesnek okozott kár összegszerűségének megállapításakor abból kellett kiindulni, hogy a ténylegesen megvalósult adásvétel során a felperes milyen vételárat kaphatott volna az alperes tulajdoni hányadának ellenértékeként, ha az alperes nem szegi meg a szerződésüket. Mivel az ingatlanak 11 000 000 Ft volt a vételára és ebből a felperes 7 200 000 Ft-ot kapott, így a fennmaradó 3 800 000 Ft az a kár, melyet az indítványozóval szemben jogszerűen érvényesíthet.
- [7] A jogerős ítélet ellen az indítványozó terjesztett elő felülvizsgálati kérelmet, amelyhez a felülvizsgálat értékhatár miatti kizártságára tekintettel felülvizsgálat engedélyezése iránti kérelmet is csatolt. A Kúria felülvizsgálat engedélyezését megtagadta.
- [8] 1.2. Az indítványozó ezt követően fordult az Alkotmánybírósághoz. Alkotmányjogi panaszában előadta, hogy álláspontja szerint a törvényszék és a kerületi bíróság ítélete ellentétes az Alaptörvény XIII. cikkével, valamint a XXVIII. cikk (1) bekezdésével.
- [9] Az Alaptörvény XIII. cikkének sérelmével kapcsolatban az indítványozó előadta, hogy a bíróságok ítéleteikben téves megállapításokat tettek megfelelő indokolás és jogszabályi hivatkozások nélkül. Álláspontja szerint a perbeli esetben sem jogszabály, sem szerződéses kötelezettség nem zárta ki annak lehetőségét, hogy éljen a tulajdonosi jogosítványából eredő rendelkezési jogával, így a jog gyakorlása miatt nem lehet kártérítési felelőssége sem. Ha ennek ellenére csak úgy élhet a rendelkezési jogával, hogy ezért súlyos kártérítést kell fizetnie a tulajdonos részére, akkor a tulajdonhoz való joga szenved sérelmet.
- [10] Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése szerinti tisztességes bírósági eljáráshoz való jog állított sérelme tekintetében az indítványozó véleménye szerint a jogerős ítélet okszerűtlenül és iratellenesen tette meg egyes megállapításait, annak indokolása nem terjed ki minden lényeges körülményre, az eljáró bíróság a bizonyítékokat nem vagy nem megfelelően mérlegelte. Álláspontja szerint az eljárás nem volt tisztességes és pártatlan, mivel bíróság a felek által előadottakat egyoldalúan, csak az egyik fél által előadottakat figyelembe véve hozza meg döntését, anélkül, hogy mindezt az ítéletben megindokolta volna.
- [11] 2. Az Abtv. 56. § (1) bekezdésében előírtak szerint az Alkotmánybíróságnak elsődlegesen az alkotmányjogi panasz befogadhatóságáról szükséges döntenie. Az Alkotmánybíróság ezért tanácsban eljárva mindenekelőtt azt vizsgálta meg, hogy az alkotmányjogi panasz megfelel-e a törvényben előírt befogadhatósági feltételeknek.
- [12] Az alkotmányjogi panasz határidőben érkezett, mivel az indítványozó részére a Kúria Pfv.V.20.057/2021/4. számú végzését 2021. június 16-án kézbesítették, az alkotmányjogi panaszát pedig 2021. augusztus 13-án terjesztette elő.
- [13] Az indítványozó alkotmányjogi panaszában megjelöli az Alkotmánybíróság hatáskörét és az indítványozó jogosultságát megalapozó törvényi rendelkezést, az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezéseit [XIII. cikk, XXVIII. cikk (1) bekezdés], a támadott bírói döntéseket, a Fővárosi Törvényszék 42.Pf.634.751/2020/4. számú ítéletét és a Budai Központi Kerületi Bíróság 9.P.20.492/2019/25. számú ítéletét, továbbá az alaptörvény-ellenességre vonatkozó okfejtést, valamint kifejezett kérelmet a bírói döntések megsemmisítésére. Az indítványozó jogorvoslati lehetőségeit kimerítette, valamint jogosultsága és érintettsége egyértelmű, mivel saját egyedi ügyével összefüggésben terjesztette elő alkotmányjogi panaszát.
- [14] 3. Az Abtv. 29. §-a a befogadhatóság feltételeként határozza meg, hogy az alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet tartalmazzon, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vessen fel. E befogadhatósági feltételek vagylagos jellegűek, így fennállásukat az Alkotmánybíróság külön-külön vizsgálja [3/2013. (II. 14.) AB határozat, Indokolás [30]].

- [15] Az Alaptörvény XIII. cikkének és XXVIII. cikk (1) bekezdésének állított sérelmével kapcsolatban az Alkotmánybíróság felhívja a figyelmet arra a következetes gyakorlatára, hogy az Alkotmánybíróságnak az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés *d*) pontja, valamint az Abtv. 27. §-a alapján az ítéleteknek kizárólag az alkotmányossági szempontú felülvizsgálata során van jogköre a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kiküszöbölésére, azonban nincs hatásköre a rendes bíróságok jogalkalmazásának felülbírálatára {3212/2015. (XI. 10.) AB határozat, Indokolás [11]}. Az Alkotmánybíróság ugyancsak hangsúlyozza, hogy a tényállás megállapítása, a bizonyítékok értékelése és mérlegelése ugyanis az eljárási jogi szabályokban a jogalkalmazó számára fenntartott feladat {7/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [33]}. Az alkotmányjogi panaszban az indítványozó valójában egyet nem értését fejezi ki az eljáró bíróságok döntésével, azok érvelésével, indokolásával, jogalkalmazásával, valamint a bizonyítékok mérlegelésével kapcsolatban. Önmagában az a körülmény, hogy az indítványozó nem ért egyet a bíróságok döntésével és azok indokolásával, nem elégséges érv a támadott döntés alaptörvény-ellenességének alátámasztására {3364/2017. (XII. 22.) AB végzés, Indokolás [21]}. Az alkotmányjogi panaszban felhívott érvek alapján a tulajdonhoz való jog vagy a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog megsértésének kételye nem merül fel.
- [16] 4. Az Alkotmánybíróság a fentiek alapján megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz a XIII. cikk és a XXVIII. cikk (1) bekezdésének állított sérelme vonatkozásában nem veti fel a támadott bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét, és nem alapoz meg alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést sem, így az alkotmányjogi panasz nem felel meg az Abtv. 29. §-ában foglalt befogadhatósági feltételeknek. Erre tekintettel az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt az Ügyrend 30. § (2) bekezdés *a*) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2022. február 1.

Dr. Juhász Miklós s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Juhász Miklós s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Czine Ágnes
alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Miklós s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Horváth Attila
előadó alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Miklós s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Juhász Imre
alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Miklós s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Sulyok Tamás
alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/3299/2021.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3060/2022. (II. 11.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Gfv.VII.30.308/2020/5. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó személyesen eljárva az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a szerinti alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz.
- [2] Az indítványozó – az Abtv. 27. § alapján – a Kúria Gfv.VII.30.308/2020/5. számú ítélete, a Pécsi Ítéletábra VI.Pf.20.126/2019/8. számú ítélete és a Szolnoki Törvényszék 6.P.21.236/2018/49. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte az Alkotmánybíróságtól.
- [3] 1.1. Az ügy előzményei szerint az indítványozó felperes az alperes jogelődjével devizaalapú kölcsönszerződést kötött személygépjármű vételárának finanszírozása céljából. A kölcsönszerződést az alperes jogelődjének képviselőjében meghatalmazás alapján a gépjármű-kereskedés értékesítő munkatársa írta alá. A szerződés – többek között – tartalmazta a kölcsön összegét, devizanemét, havi törlesztőrészletét, teljes hiteldíjmutatót és a kölcsön futamidejét. A szerződés részét képező általános szerződési feltételek (a továbbiakban: ÁSZF) rögzítette, hogy a kölcsönszerződés elsődleges fedezete a gépjármű, ezért az adós hozzájárulását adja, hogy a hitelező a gépjárműre az adós tulajdonszerzésének időpontjával vételi jogot, annak biztosítására elidegenítési és terhelési tilalmat alapítson, valamint – nem szerződésszerű teljesítés esetén – a hitelező elvonja az adós birtokláshoz, használathoz, hasznosításhoz való jogát, hogy a törzskönyvet a teljes futamidő alatt letéti őrizetben tartsa és az ÁSZF-ben foglaltak szerint felhasználja. Az indítványozó a szerződéskötés napján Tájékoztatás megnevezésű nyomtatványt is aláírt, amely kockázatfeltáró nyilatkozatot tartalmazott a szerződés devizaalapúságára tekintettel. Az alperes jogelődje fizetési ütemezéséről szóló értesítőt küldött az indítványozónak.
- [4] Az indítványozó keresetében elsődlegesen a kölcsönszerződés létre nem jöttének megállapítását kérte arra hivatkozással, hogy azt az alperes jogelődje nem írta alá, a gépjármű kereskedés értékesítő munkatársa meghatalmazással nem rendelkezett. Másodlagosan a kölcsönszerződés érvénytelenségének megállapítását kérte a hitelintézetekről és a pénzügyi vállalkozásokról szóló 1996. évi CXII. törvény (a továbbiakban: régi Hpt.) 210. § (1) bekezdésében előírt alakiság megsértésére, valamint a 213. § (1) bekezdés c) és e) pontjába ütközésére, továbbá az árfolyamkockázatra vonatkozó szerződési feltételeknek a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: régi Ptk.) 209. § (1) bekezdése szerinti tisztességtelenségére hivatkozással. Állította azt is, hogy a kölcsönszerződésben kikötött egyoldalú szerződésmódosítási jog tisztességtelen. A kereseti kérelmében az opciós szerződés létre nem jöttének, illetve érvénytelenségének megállapítását is kérte. Az alperes érdemi ellenkérelmében a kölcsönszerződés ügyleti kamat százalékos mértékének hiánya miatti érvénytelenségét nem vitatta, ebben a körben a kölcsönszerződés érvényessé nyilvánítását kérte a kamat meghatározásával.
- [5] Az elsőfokú bíróság ítéletével a perbeli kölcsönszerződést a megkötésére visszamenőleg érvényessé nyilvánította azzal, hogy a kölcsön induló ügyleti kamatának mértékét megállapította, ezt meghaladóan a keresetet elutasította. Megítélése szerint a perbeli szerződések tartalmazták az adott szerződéstípus valamennyi lényeges elemét, így a kölcsön és a vételi jogot alapító szerződés is létrejött a régi Ptk. 205. § (1) és (2) bekezdései alapján. A gépjármű kereskedés értékesítő munkatársa a szerződések megkötése során ügyleti képviselőként eljárhatott, az alperesi jogelőd arra jogosult képviselője ügyleti képviselői jogot létesített. Az indítványozó érvénytelenségi hivatkozásai közül a régi Hpt. 213. § (1) bekezdés c) pontját megalapozottnak találta, tekintettel arra, hogy a szerződés az ügyleti kamat éves százalékos mértékét, valamint a törlesztési időpontokat a kölcsönszerződésben nem rögzítették. Az elsőfokú bíróság jogszerűnek találta a vételi jogra vonatkozó kikötéseket is.

Megítélése szerint a vételi jog az elidegenítési és terhelési tilalom, valamint a törzskönyv alperesi birtokban tartásának joga, külön-külön biztosítják az alperes követelését. Tekintettel arra, hogy az alperes jogszerűen tartja birtokában a törzskönyvet, az indítványozónak a kártérítési igénye sem alapos, tekintettel arra, hogy a felelősségi feltételek közül sem a jogellenesség, sem a felróhatóság nem áll fenn. Az elsőfokú bíróság nem találta megállapíthatónak a kölcsönszerződés érvénytelenségét az árfolyamkockázat tisztességtelensége miatt sem, megítélése szerint az megfelelt a világos és egyértelmű megfogalmazás követelményének. Utalt arra, hogy az egyoldalú szerződésmódosítási jog tisztességtelenségét a Kúriának a pénzügyi intézmények fogyasztói kölcsönszerződéseire vonatkozó jogegységi határozatával kapcsolatos egyes kérdések rendezéséről szóló 2014. évi XXXVIII. törvény 3. § (1) bekezdése és 4. § (1) bekezdése megállapította, erre tekintettel a deviza alapú fogyasztói kölcsönszerződés konvalidálódott.

- [6] Az indítványozó fellebbezése folytán eljáró másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét azzal a pontosítással hagyta helyben, hogy az érvényessé nyilvánított kölcsönszerződés induló ügyleti kamatának százalékos mértékét meghatározta. A fellebbezés indokaira tekintettel azt állapította meg, hogy az elsőfokú bíróság a kereseti kérelemtől határozott, azon nem terjeszkedett túl. Az elsőfokú bíróság ítélete kiterjedt az érvénytelenség jogkövetkezményének alkalmazására is, valamint az elsőfokú bíróság jogszabálysértés nélkül alkalmazta az érvényessé nyilvánítást, amikor az induló ügyleti éves kamat százalékos mértékét meghatározta, amelynek mértéke a peradatok alapján megállapítható volt. A másodfokú bíróság álláspontja szerint a szerződés a felek között létrejött, a szerződést az alperes nevében aláíró személy arra jogosult volt. Az árfolyamkockázatról adott tájékoztatást az elsőfokú bíróság álláspontját megerősítve tisztességesnek találta. Az elsőfokú bírósággal egyezően úgy ítélte meg, hogy az ÁSZF a szerződés részévé vált. A másodfokú bíróság utalt arra is, hogy az egyoldalú szerződésmódosítás kérdését időközben a jogalkotó rendezte, így az érvénytelenség megállapításának ebben a kérdésben nincs helye.
- [7] Az indítványozó felülvizsgálati kérelmében kérte a jogerős ítélet hatályon kívül helyezését, és elsődlegesen az elsőfokú bíróság ítéletének megváltoztatásával a keresetének helyt adó döntés meghozatalát, másodlagosan közbenső ítélettel az érvénytelen kölcsönszerződés hatályossá nyilvánításával az elsőfokú bíróság kötelezését a jogkövetkezmények levonása és a kártérítés vonatkozásában az eljárás lefolytatására. A Kúria a szerződés létre nem jött, érvénytelensége okán a szerződés hatályossá nyilvánítására, a vagyoni és nem vagyoni kártérítés megfizetésére irányuló felülvizsgálati kérelmet hivatalból elutasította, és nem találta megállapíthatónak az érdemben vizsgálható felülvizsgálati kérelemben megjelölt jogszabálysértéseket, ezért a jogerős ítéletet a felülvizsgálati kérelemmel támadott érdemben vizsgálható részében hatályában fenntartotta.
- [8] 1.2. Az indítványozó ezt követően fordult az Alkotmánybírósághoz. Alkotmányjogi panaszában előadta, hogy álláspontja szerint a támadott ítéletek ellentétesek az Alaptörvény R) cikk (1) és (2) bekezdésével, VI. cikk (1), (3) és (4) bekezdésével, XIII. cikk (1) bekezdésével, XV. cikk (1) bekezdésével, XXIV. cikk (1) bekezdésével, 25. cikk (1) és (3) bekezdésével, valamint 28. cikkével.
- [9] Az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésének sérelme tekintetében az indítványozó előadta, hogy az eljáró bíróságok jogellenesen megállapították, hogy az ÁSZF a szerződés részévé vált és elutasították a törzskönyv kiadására vonatkozó kereseti kérelmet a szerződéses jogviszony megszűnését követően.
- [10] Az indítványozó szerint a XV. cikk (1) bekezdésének sérelmét jelentette, hogy a bíróságok az eljárásuk során az állítása szerint vele szemben már a szerződéskötéskor erőfölényben lévő és törvényt sértő, majd a többszörsen mulasztó alperesnek a per során hátrányára sokkal több jogot, előnyt biztosítottak.
- [11] A bíróságok az eljárásuk során az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdésében foglaltakat durván megsértették, tekintettel arra, hogy az ügyet észszerű határidőn belül nem fejezték be. Az eljáró bíróság a perindítást követően 7 év után döntött az ideiglenes intézkedés iránti kérelemtől, amely nem felel meg a soron kívüli ügyintézésnek és az Alaptörvény XXIV. cikkében meghatározott követelményeknek. Az is a XXIV. cikk (1) bekezdésének sérelmét jelentette, hogy az eljáró bíróságok az ügytől többször próbáltak ügyviteli befejezéssel megszabadulni, akként, hogy az ügyet indokolatlanul két alkalommal megszüntették. Az indítványozó számára „meglepetés ítélet” született, amely szintén sérti a XXIV. cikk (1) bekezdését. Az eljáró bíróságok indokolási kötelezettségüknek nem tettek eleget, az ítéletek továbbá a kereseti kérelem és az érdemi ellenkérelem korlátain túlterjeszkedtek, az ítéletek megalapozatlanok és hiányosak. Az indítványozó álláspontja szerint jogalakító ítélet meghozatalára az elsőfokú bíróságnak nem volt jogszabályi lehetősége, valamint ez a jogalkalmazás a szerződési szabadság elvét, illetve a jogbiztonságot súlyosan sérti és veszélyezteteti, amely az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdésébe ütközik. Az indítványozó szerint sérelmes és tisztességtelen, hogy a bíróságok a tisztességtelen

- szerződési feltételekre vonatkozó kereseti kérelmet nem vizsgálták meg alaposan, valamint a bíróságok az ítéle-tük indokolásában nem adták pontos magyarázatát annak sem, hogy az indítványozó által hivatkozott jogsza-bályokat, eseti döntéseket miért nem vették figyelembe.
- [12] Az Alaptörvény VI. cikkének sérelme tekintetében az indítványozó alkotmányjogi szempontból értékelhető in-dokolást nem adott elő. Sérelmezte az alperes adatkezelését, adattovábbítását, valamint általánosságban a bíróság döntéseit és a jogszabályi környezetet.
- [13] Az indítványozó álláspontja szerint az Alaptörvény 25. cikk (1) és (3) bekezdésének sérelmét jelenti az, hogy a devizahitelekkel kapcsolatos ügyekben nem alakult ki az országosan egységes joggyakorlat, amely nagyfokú jogbizonytalanságot eredményez.
- [14] Az indítványozó az Alaptörvény R cikk (1) és (2) bekezdésének és 28. cikkének sérelmét állítja, azonban ezt alátámasztó indokolást nem ad elő az indítványában.
- [15] 2. Az Abtv. 56. § (1) bekezdésében előírtak szerint az Alkotmánybíróságnak elsődlegesen az alkotmányjogi panasz befogadhatóságáról szükséges döntenie. Az Alkotmánybíróság ezért tanácsban eljárva mindenekelőtt azt vizsgálta meg, hogy az alkotmányjogi panasz megfelel-e a törvényben előírt befogadhatósági feltételeknek.
- [16] Az alkotmányjogi panasz határidőben érkezett, mivel az indítványozó a Kúria Gfv.VII.30.308/2020/5. számú ítéletét 2021. június 28-án vette át, az alkotmányjogi panaszát pedig 2021. augusztus 26-án terjesztette elő az elsőfokú bíróságon.
- [17] Az indítványozó alkotmányjogi panaszában megjelöli az Alkotmánybíróság hatáskörét és az indítványozó joga-sultságát megalapozó törvényi rendelkezést, az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezéseit [R cikk (1) és (2) bekez-dés, XIII. cikk (1) bekezdés, XV. cikk (1) bekezdés, XXIV. cikk (1) bekezdés, 25. cikk (1) és (3) bekezdés, 28. cikk], a támadott bírói döntéseket, a Kúria Gfv.VII.30.308/2020/5. számú ítéletét, a Pécsi Ítéltábla VI.Pf.20.126/2019/8. számú ítéletét és a Szolnoki Törvényszék 6.P.21.236/2018/49. számú ítéletét, valamint kifejezett kérelmet a bírói döntések megsemmisítésére. Az indítványozó jogorvoslati lehetőségeit kimerítette, valamint jogosultsága és érintettsége egyértelmű, mivel saját egyedi ügyével összefüggésben terjesztette elő alkotmányjogi panaszát.
- [18] Alaptörvény-ellenességre vonatkozó okfejtést az indítvány a sérülni vélt alaptörvényi rendelkezésekkel kapcso-latban tartalmaz, kivéve az Alaptörvény VI. cikkének, R cikk (1) és (2) bekezdésének és 28. cikkének sérelmét tekintve. Ennek kapcsán azt Alkotmánybíróság megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz e részében nem felel meg az Abtv. 52. § (1b) bekezdésében támasztott – a határozott kérelemre vonatkozó – törvényi feltételek-nek, ugyanis ezen alaptörvényi rendelkezések vonatkozásában az indítványozó nem adott elő alkotmányjogilag értékelhető érvelést az ügye vonatkozásában. Mindezekre tekintettel megállapítható, hogy az indítvány az Alap-törvény fent hivatkozott rendelkezései tekintetében nem felel meg a határozott kérelemre vonatkozó követelmé-nyeknek, mivel – az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint – az indokolás hiánya {lásd többek kö-zött: 3058/2016. (III. 22.) AB végzés, Indokolás [11]; 3245/2016. (XI. 28.) AB végzés, Indokolás [10], [13]} az ügy érdemi elbírálásának akadálya.
- [19] Az Alaptörvény 25. cikk (1) és (3) bekezdésének állított sérelmével kapcsolatban az Alkotmánybíróság arra mu-tat rá, hogy az alkotmányjogi panasz benyújtásának törvényi feltétele [Abtv. 27. § (1) bekezdés a) pont], hogy az indítványozó Alaptörvényben biztosított jog sérelmére hivatkozzon. Az indítvány e feltételnek csak részben tesz eleget. Az Alaptörvény 25. cikke nem tartalmaz ugyanis az indítványozó számára Alaptörvényben biztosí-tott jogot, így arra alkotmányjogi panaszt alapítani az indítványozónak nincs lehetősége {lásd például: 3258/2020. (VII. 3.) AB végzés, Indokolás [6]; 3248/2020. (VII. 1.) AB végzés, Indokolás [9]}.
- [20] Az indítvány az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdése szerinti tisztességes hatósági eljáráshoz való jog sérelmét azért állítja, mert az ügyben érintett bíróságok eljárása nem volt tisztességes, a jogalkalmazás, a bizonyítási indítványok, bizonyítékok mérlegelése és az ítéletek indokolása tekintetében. Az Alkotmánybíróság következe-tes gyakorlata szerint az Alaptörvény XXIV. cikke a közigazgatási hatósági eljárás (és nem pedig a bírósági eljá-rás) vonatkozásában fogalmazza meg a tisztességes eljárás követelményét, az indítványozó ugyanakkor pana-szának ezen elemében kifejezetten a bírósági eljárással összefüggésben állította a tisztességes eljárás sérelmét. Az Alkotmánybíróság erre tekintettel a XXIV. cikk (1) bekezdésének sérelmével kapcsolatban előadottakat tartal-milag a tisztességes bírósági eljárás, az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének sérelme körében értékelte.
- [21] 3. Az Abtv. 29. §-a a befogadhatóság feltételeként határozza meg, hogy az alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet tartalmazzon, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést

- vessen fel. E befogadhatósági feltételek vagylagos jellegűek, így fennállásukat az Alkotmánybíróság külön-külön vizsgálja {3/2013. (II. 14.) AB határozat, Indokolás [30]}.
- [22] Az indítványozó a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog sérelmét az észszerű határidőn belüli elbíráláshoz való jog sérelmével összefüggésben is állította. Az észszerű határidőn belüli elbíráláshoz való jog sérelme tekintetében az Alkotmánybíróság több polgári ügy vonatkozásában is úgy foglalt állást, hogy az eljárás elhúzódása miatt bekövetkezett esetleges jogsérelem az alkotmánybírósági eljárásban nem orvosolható {3237/2012. (IX. 28.) AB végzés, Indokolás [8]; 3309/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [5]}. Az Alkotmánybíróság az ügy észszerű időn belül történő elbírálásának jogával összefüggésben külön is kiemelte, hogy nincs hatásköre arra, hogy egy adott bírósági eljárás jelentős elhúzódásából eredő következményeket enyhítse vagy orvosolja. Az indítványozó által sérelmezett pertartam, mint az adott pert jellemző körülmény olyan törvényességi szakkérdés, amelynek megítélése nyilvánvalóan nem tartozik az Alkotmánybíróság vizsgálódási körébe {3174/2013. (IX. 17.) AB végzés, Indokolás [20]; 3247/2018. (VII. 11.) AB végzés, Indokolás [17]}.
- [23] Az Alaptörvény XIII. cikkének, XV. cikk (1) bekezdésének és XXVIII. cikk (1) bekezdésének állított sérelmével kapcsolatban az Alkotmánybíróság felhívja a figyelmet arra a következetes gyakorlatára, hogy az Alkotmánybíróságnak az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés *d*) pontja, valamint az Abtv. 27. §-a alapján az ítéleteknek kizárólag az alkotmányossági szempontú felülvizsgálata során van jogköre a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kiküszöbölésére, azonban nincs hatásköre a rendes bíróságok jogalkalmazásának felülbírálatára {3212/2015. (XI. 10.) AB határozat, Indokolás [11]}. Az Alkotmánybíróság ugyancsak hangsúlyozza, hogy a tényállás megállapítása, a bizonyítékok értékelése és mérlegelése ugyanis az eljárási jogi szabályokban a jogalkalmazó számára fenntartott feladat {7/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [33]}. Az alkotmányjogi panaszban az indítványozó valójában egyet nem értését fejezi ki az eljáró bíróságok döntésével, azok érvelésével, indokolásával, jogalkalmazásával, valamint a bizonyítékok mérlegelésével kapcsolatban. Önmagában az a körülmény, hogy az indítványozó nem ért egyet a bíróságok döntésével és azok indokolásával, nem elégséges érv a támadott döntés alaptörvény-ellenességének alátámasztására {3364/2017. (XII. 22.) AB végzés, Indokolás [21]}.
- [24] Az előbbieket mellett az Alkotmánybíróság a következőkre mutat rá. Az Alkotmánybíróság a bírói döntéssel szemben benyújtott alkotmányjogi panasz intézményén keresztül is az Alaptörvényt és az abban elismert jogokat oltalmazhatja {erről lásd elsőként: 3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [13]}. Vagyis az Alkotmánybíróság a bírói döntések felülvizsgálata során az Alaptörvényben elismert alapjogi követelményrendszer tényleges érvényesülését garantálja. Jelen ügyben megállapítható, hogy a bíróság a döntés szempontjából releváns kérdéseket vizsgálat tárgyává tette, és követhetően számot adott döntése indokairól, valamint a bizonyítási eszközök értékeléséről is. A bíróságok indokolási kötelezettségéből nem következik a felek által felhozott minden észrevétel egyenként való megcáfolási kötelezettsége, különösen nem az indítványozó szubjektív elvárásait kielégítő mélységű érvrendszer bemutatása {30/2014. (IX. 30.) AB határozat, Indokolás [89]}. Az indítványozó ezzel összefüggésben tényállás-megállapítási, bizonyíték-értékelési és bírói mérlegelési, jogalkalmazási kérdéseket is kifogásol. Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint viszont nem vizsgálja, hogy a bírói döntés indokolásában megjelölt bizonyítékok és megjelenő érvek megalapozottak-e, a jogalkalmazó helytállóan értékelte-e ezeket a bizonyítékokat és érveket, illetve a konkrét ügyben a bírói mérlegelés eredményeként megállapított tényállás, valamint az abból levont következtetés megalapozott-e {lásd például: 3095/2021. (III. 12.) AB végzés, Indokolás [26]}. „Sem a jogállamiság elvont elve, sem a tisztességes eljárás alapjoga, sem a diszkrimináció tilalma nem teremthet alapot arra, hogy az Alkotmánybíróság a bírósági szervezet feletti »szuperbíróság« szerepébe lépjen, és hagyományos jogorvoslati fórumként járjon el.” {3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [14]–[15]}
- [25] Az alkotmányjogi panaszban felhívott érvek alapján a tulajdonhoz való jog, a törvény előtti egyenlőség vagy a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog megsértésének kételye nem merül fel.
- [26] Az Alkotmánybíróság a fentiek alapján megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz a XIII. cikk, a XV. cikk (1) bekezdése és a XXVIII. cikk (1) bekezdésének állított sérelme vonatkozásában nem veti fel a támadott bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét, és nem alapoz meg alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést sem, így az alkotmányjogi panasz nem felel meg az Abtv. 29. §-ában foglalt befogadhatósági feltételeknek.

[27] 4. A fentiek alapján az alkotmányjogi panasz nem felel meg részben az Abtv. 52. § (1b) bekezdésében, részben az Abtv. 29. §-ában foglalt befogadhatósági feltételeknek. Erre tekintettel az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt, az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) és h) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2022. február 1.

*Dr. Juhász Miklós s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró*

*Dr. Juhász Miklós s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Czine Ágnes
alkotmánybíró helyett*

*Dr. Juhász Miklós s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Horváth Attila
előadó alkotmánybíró helyett*

*Dr. Juhász Miklós s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Juhász Imre
alkotmánybíró helyett*

*Dr. Juhász Miklós s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Sulyok Tamás
alkotmánybíró helyett*

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/3458/2021.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3061/2022. (II. 11.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria, mint felülvizsgálati bíróság Kfv.VI.37.018/2018/4. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó önkormányzat jogi képviselővel (dr. Kiss-Szebeni Norbert jogtanácsos) eljárva az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján alkotmányjogi panaszt terjesztett elő. Az indítványozó a Kúria, mint felülvizsgálati bíróság Kfv.VI.37.018/2018/4. számú ítélete alaptörvény-ellenességének a megállapítását és megsemmisítését kérte, mivel álláspontja szerint az sérti az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdését, a XXVIII. cikk (1) bekezdését és a 28. cikkét.
- [2] 1.1. A nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény (a továbbiakban: Nkt.) alapján 2017. január 1-jével a települési önkormányzatok által működtetett köznevelési intézmények köznevelési feladatainak ellátását szolgáló települési önkormányzati vagyon és vagyoni értékű jog a területileg illetékes tankerületi központ ingyenes vagyonkezelésébe került. A köznevelési feladat ellátását biztosító vagyon alatt az ellátott köznevelési feladathoz kapcsolódó valamennyi jogot és kötelezettséget, valamint ingó és ingatlan vagyont is érteni kellett.
- [3] Az indítványozó önkormányzat ingatlanvagyonra védelmében 118/2016. (X. 13.) számú határozatával úgy döntött, hogy négy – az Nkt. alapján – átadásra került oktatási intézmény esetében az iskoláknak otthont adó ingatlanokat társasházzá alakítja, arra tekintettel, hogy egyes ingatlanrészek (jellemzően uszodák) nem közoktatási, közművelődési funkciót töltenek be, így biztosítva, hogy csak azok az ingatlanrészek kerüljenek átadásra, amelyek köznevelési feladatokat látnak el.
- [4] A Budapest Fővárosi Kormányhivatal (a továbbiakban: Kormányhivatal) törvényességi felhívással élt, amelyben a nemzeti vagyonról szóló 2011. évi CXCVI. törvény (a továbbiakban: Nvtv.) 5. § (2) bekezdésére és az 5. § (5) bekezdés *b*) pontjára hivatkozva állította a 118/2016. (X. 13.) számú határozat jogsértő voltát.
- [5] A Kormányhivatal álláspontja szerint az önkormányzatok törzsvagyona, amely egyben nemzeti vagyonnak is minősül, biztosítja a közfeladatok ellátásának alapját, így e vagyon felhasználása, az azzal való gazdálkodás célhoz kötött, közvetlenül a kötelező önkormányzati feladatkör ellátását szolgálja. Ugyanakkor e korlátozottan forgalomképes vagyontárgyak nem állhatnak társasházi tulajdonban a nélkül, hogy törzsvagyoni minőségüket elveszítenék, mert a fenti garanciák elvesznének a társasházzá alakítás révén, hiszen a társasház vonatkozásában a tulajdonostársak közössége gyakorolja a közös tulajdonnal kapcsolatos tulajdonosi jogokat. A Kormányhivatal hivatkozott a Kúria Kfv.VI.37.152/2014/5. számú ítéletére, amely álláspontja szerint ezt a jogértelmezést támasztja alá. Az indítványozó önkormányzat képviselő-testülete megtárgyalta a törvényességi felhívást, azonban az abban foglaltakkal nem értett egyet, kifejtve többek között, hogy tételes jogi norma nem tiltja az önkormányzatok számára, hogy – akár korlátozottan forgalomképes – ingatlanjaikon társasházat alapítsanak. Ezt követően a Kormányhivatal bírósághoz fordult, kérve a 118/2016. (X. 13.) számú önkormányzati határozat hatályon kívül helyezését.
- [6] 1.2. Az első fokon eljáró Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 12.K.30.979/2017/10. számú ítéletével a felperes Kormányhivatal keresetét elutasította. A bíróság elsőként azt hangsúlyozta, hogy az Nvtv. 5. § (5) bekezdés *b*) pontja nem alkalmazható, tekintettel arra, hogy az alperes indítványozó nem fenntartója, csak működtetője az érintett intézményeknek. Az ítélet azt is rögzítette, hogy az érintett tanintézményeken belül találhatóak olyan konkrét épületrészek – tanuszodák, sportlétesítmények –, amelyek nem szolgálnak közvetlenül önkormányzati feladatkört, ráadásul az indítványozó ezeket bérbeadás útján hasznosítja. A bíróság álláspontja szerint az Nvtv. 5. § (5) bekezdése épületrészre is vonatkozik, melyből következően a nem közfeladat ellátását

szolgáló épületrész nem tartozik az önkormányzat törzsvagyonaiba. A tárgyi ügyben tehát az érintett épületrészek az önkormányzat üzleti vagyonába tartoznak és nincs olyan tételes jogi norma, amely tiltaná a társasház alapítását e vagyonelemek vonatkozásában. A Kúria hivatkozott eseti döntése kapcsán a bíróság megjegyezte, hogy az abban foglalt jogértelmezés részben más tényálláson, részben más jogszabályi környezetben alapul.

- [7] 1.3. A Kúria mint felülvizsgáló bíróság Kfv.VI.37.018/2018/4. számú ítéletével a jogerős ítéletét és az indítványozó 118/2016. (X. 13.) számú határozatát hatályon kívül helyezte. A Kúria álláspontja szerint az elsőfokú bíróság a helyesen megállapított tényállásból helytelen következtetést vont le, ugyanis az oktatási közintézmények működtetése közneveléshez kapcsolódó közfeladat és e feladatok ellátására – meghatározott feltételek mellett – a települési önkormányzatok kötelesek. Az ilyen közfeladat ellátását szolgáló épület pedig az önkormányzat korlátozottan forgalomképes törzsvagyonát képezi. Az indítványozó arra hivatkozott, hogy az érintett ingatlanok egyes épületrészei nem közfeladat ellátására szolgálnak, azaz nem minősülnek a törzsvagyonba tartozó vagyontárgynak. Ennek ellenére az ingatlanok egésze tekintetében döntött az indítványozó a társasházzá alakításról. A Kúria véleménye szerint a kérdéses ingatlanok közvetlenül önkormányzati feladatkör ellátására szolgálnak, így korlátozottan forgalomképtelenné minősülnek. A Kúria jelezte, hogy nem kíván eltérni a Kfv.IV.37.152/2014/5. számú határozatában foglalt jogértelmezéstől, amely szerint önkormányzati törzsvagyonba tartozó ingatlan nem alakítható társasházzá.
- [8] 2. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában előadta, hogy a Kúria több ponton is megsértette a tisztességes bírósági eljáráshoz való jogát. Először is álláspontja szerint a Kormányhivatal felülvizsgáló kérelmében nem hivatkozott konkrét jogszabálysértésre, pusztán azt állította, hogy a kérdéses ingatlanokon az indítványozó nem alapíthat társasházat, tekintve, hogy azok korlátozottan forgalomképesek. Erre tekintettel a Kúriának a felülvizsgáló kérelmet el kellett volna utasítania. Másodszor a Kúria nem indokolta meg a döntését, pontosabban nem hivatkozott olyan konkrét jogszabályi rendelkezésre, amely megtiltaná a helyi önkormányzatoknak, hogy a tulajdonukban álló ingatlanokat társasházzá alakítsa. Harmadszor a Kúria figyelmen kívül hagyta az Alaptörvény 28. cikke szerint rárótt kötelezettségét, amely szerint a jogszabályokat a józan észnek és a közjónak megfelelően kell értelmezni. Ennek megsértése egyúttal az indítványozó tisztességes bírósági eljáráshoz való jogát is sértette.
- [9] Az indítványozó a tulajdonhoz való joga részelemének, a rendelkezési jognak, a sérelmét is állította. Álláspontja szerint nincs olyan tételes jogszabályi előírás, amely megtiltaná a helyi önkormányzatok számára, hogy a tulajdonukban álló – akár korlátozottan forgalomképes – ingatlant társasházzá alakítsák. Az indítványozó véleménye szerint tulajdonjogát, az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdése alapján, csak törvény korlátozhatja, ilyen törvényi előírás azonban nincs a magyar jogban, így a Kúria által hivatkozott Nvtv. sem tartalmaz tilalmazó rendelkezést.
- [10] 3. Az Alkotmánybíróságnak az Abtv. 56. §-a alapján mindenekelőtt azt kellett megvizsgálnia, hogy az alkotmányjogi panasz a befogadhatóság törvényi feltételeinek eleget tesz-e. Az Abtv. 27. § (1) bekezdésében foglaltak szerint, az alaptörvény-ellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti vagy hatáskörét az Alaptörvénybe ütközően korlátozza, és az indítványozó a jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva. A fentiek alapján Budapest XIII. Kerület Önkormányzatát mint közhatalmat gyakorló szervezetet az Abtv. 27. §-a alapján megilleti az indítványozói jogosultság. Tekintettel arra, hogy az indítványozó az alkotmányjogi panaszban támadott bírói döntések alapjául szolgáló peres eljárásban alperes volt, így érintettsége megállapítható, úgyszintén az is, hogy jogorvoslati lehetőségét kimerítette. A határidőben előterjesztett alkotmányjogi panasz megfelel az Abtv. 52. § (1b) bekezdésében foglalt határozott-ság követelményének is.
- [11] 3.1. Az Abtv. 29. §-a befogadhatóság további feltételeként nevesíti, hogy a panaszban a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést kell tartalmaznia. Az indítványozó az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése szerinti tisztességes eljáráshoz való jog sérelmét az indokolt bírói döntéshez való jog sérelmével összefüggésben állította, a tulajdonhoz való jog (XIII. cikk) sérelmét pedig abban látta, hogy a bírói jogértelmezés tulajdonosi rendelkezési jogát elvonta.

- [12] 3.2. Az Alkotmánybíróság mindenekelőtt rámutat, hogy az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdésének *d)* pontja alapján a testület felülvizsgálja a bírói döntésnek az Alaptörvénnyel való összhangját, „az Alkotmánybíróság hatásköre az Abtv. 27. §-a alapján benyújtott alkotmányjogi panaszok elbírálása során a bírói döntésben foglalt jogértelmezés alaptörvény-ellenességének, alapjogokkal való összhangjának vizsgálatára korlátozódik, és nem terjed ki a bizonyítékok bírói mérlegelésének és értékelésének, illetve a bírósági eljárás teljes egészének ismételt felülbírálatára” {3170/2014. (VI. 3.) AB végzés, Indokolás [8]}. Ebből következően az alkotmányjogi panasz nem tekinthető a bírósági szervezeten belül jogorvoslással (már) nem támadható bírói határozatok által okozott valamennyi jogsérelem orvoslása eszközének, azaz ez a jogvédelem nem jelenti a rendes bíróságok jogalkalmazási gyakorlatának általános felülvizsgálatát, aminek következtében az Alkotmánybíróság burkoltan negyedfokú bírósággá válna {3198/2013. (X. 22.) AB végzés, Indokolás [22]}. Ennek megfelelően az Alkotmánybíróság nem vizsgálja azt sem, hogy az indokolásban megjelölt bizonyítékok és megjelenő érvek megalapozottak-e, mint ahogy azt sem vizsgálja, hogy a jogalkalmazó helytállóan értékelte-e az eljárásban beszerzett bizonyítékokat és előadott érveket, vagy a konkrét ügyben a bírói mérlegelés eredményeként megállapított tényállás megalapozott-e. A tényállás megállapítása, a bizonyítékok értékelése és mérlegelése ugyanis az eljárási jogi szabályokban a jogalkalmazó számára fenntartott feladat {3309/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [5]}.
- [13] 3.3. Az indokolási kötelezettség állított sérelmével kapcsolatosan az Alkotmánybíróság az alábbiakat emeli ki. A tisztességes bírói eljárás alkotmányos követelménye a bírói döntésekkel szemben azt a minimális elvárást fogalmazza meg, hogy a bíróság az eljárásban szereplő feleknek az ügy lényegi részeire vonatkozó észrevételeit kellő alapossággal megvizsgálja, és ennek értékeléséről határozatában számot adjon {7/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [34]}. Az Alkotmánybíróság azt nem vizsgálhatja, hogy az indokolásban megjelölt bizonyítékok és megjelenő érvek megalapozottak-e, hanem csupán azt értékelheti, hogy a bíróság az eljárásban szereplő feleknek az ügy lényegi részeire vonatkozó észrevételeit kellő alapossággal megvizsgálta-e és ennek értékeléséről a döntésében számot adott-e. Az indokolt bírói döntéshez való jog azt a kötelezettséget támasztja az eljáró bírósággal szemben, hogy az indokolás az ügy érdeme szempontjából releváns kérdésekre terjedjen ki {3159/2018. (V. 16.) AB határozat, Indokolás [31]}. A bíróságok indokolási kötelezettségéből nem következik a felek által felhozott minden észrevétel egyenként való megcáfolási kötelezettsége, különösen nem az indítványozó szubjektív elvárásait kielégítő mélységű érvrendszer bemutatása. A jogszabályok végső soron és kötelező erővel történő értelmezése egyébiránt a bíróságok feladata {30/2014. (IX. 3.) AB határozat, Indokolás [89]}.
- [14] Az Alkotmánybíróság az indokolt bírói döntéshez fűződő joghoz kapcsolódó gyakorlatát a konkrét ügyre vonatkoztatva a következőket állapította meg. A jogerős döntés álláspontját részletesen indokolva számot adott az indítványozó által vitatott körben a mérlegelési szempontokról és azok értékeléséről. A Kúria a felülvizsgálati kérelem kereteihez kötve kellő részletezettséggel értékelte az ott felhozott szempontokat, s ezek alapján jutott arra a következtetésre, hogy a jogerős döntést megsemmisíti. Az indítványozó az indokolt bírói döntéshez való jog sérelmére hivatkozással valójában azt kifogásolta, hogy a bíróság jogi álláspontja eltért az ő álláspontjától a tekintetben, hogy a helyi önkormányzat a törzsvagyont képező ingatlant társasházzá alakíthatja-e, vagy sem. Az Alkotmánybíróság itt is hangsúlyozza, hogy „önmagában az a körülmény, hogy az indítványozó nem ért egyet a bíróságok döntésével és annak indokolásával, nem elégséges érv a támadott döntés alaptörvény-ellenességének alátámasztására” {3364/2017. (XII. 22.) AB végzés, Indokolás [21]}.
- [15] Az Alkotmánybíróság mindezek alapján megállapította, hogy az indítványozó a tisztességes bírói eljáráshoz való jog vélt sérelmén keresztül a vele szemben hozott bírói döntések törvényességi és nem alkotmányossági kritikáját fogalmazta meg.
- [16] 3.5. Az indítványozó állította a tulajdonhoz való joga sérelmét is, mivel a Kúria jogértelmezése miatt rendelkezési jogát nem tudta gyakorolni, így tulajdonosként nem alapíthatott társasházat a tulajdonában lévő ingatlanokon. Az Alkotmánybíróság megvizsgálta a jogszabályi környezetet és arra a megállapításra jutott, hogy az Nkt. 99/H. § (1) bekezdése hozta az indítványozó önkormányzatot abba a helyzetbe, hogy elnehezítette a tulajdonosi jogok (részjogosítványok), így a rendelkezési jog gyakorlását. Az Nkt. alapján ugyanis a helyi önkormányzatok kötelesek voltak átadni az általuk működtetett köznevelési intézmények (ingó és ingatlan) vagyonát a területileg illetékes tankerületi központ vagyonkezelésébe. Az Alkotmánybíróság – bírói kezdeményezés alapján eljárva – a 3180/2018. (VI. 8.) AB határozatban (a továbbiakban: Abh.) azonban már vizsgálta az Nkt. 99/H. §-át és megállapította, hogy az valóban korlátozta a helyi önkormányzatok tulajdonhoz való jogát. A korlátozás ugyanakkor több okból sem tekinthető aránytalannak.

- [17] Egyrészt a vagyontádasági megállapodásban a felek rendezhették a vitás kérdéseket [99/H. § (3) bekezdés], továbbá megállapodás hiányában az oktatásért felelős miniszter határozattal hozta létre a megállapodást, amely határozat bíróság előtt megtámadható volt [99/H. § (4) bekezdés], a bírói út biztosítéka volt annak, hogy az önkormányzatok vagyona és vagyoni értékű jogai csak a feladat ellátásához feltétlenül szükséges mértékben kerüljenek korlátozásra. Másrészt a vagyontádas során a felek kölcsönösen együttműködése voltak kötelezve [99/H. § (2) bekezdés], amelynek keretében a helyi önkormányzatok joggal várhatták el, hogy „a tankerületi központok a vagyon kezelését oly módon lássák el, hogy az biztosítsa a tulajdonos önkormányzatok lehetőségét az ingatlan és ingó vagyon közösségi célra történő használatára minden olyan esetben, amikor az a köznevelési feladatok ellátását nem gátolja (így különösen olyan, például délutáni, hétvégi vagy tanszüneti időszakokban, amikor az adott vagyontárgy nem szolgálja a köznevelési feladatok ellátását), és olyan feltételekkel, mintha az adott vagyontárggyal vagy vagyoni értékű joggal a tulajdonos önkormányzat önállóan rendelkezhetne.” (Abh., Indokolás [30]) Harmadrészt a vagyontádas időben korlátozott, az ingyenes vagyonkezelői jog csak addig áll fenn, amíg a köznevelési közfeladata tankerületi központ vagy a szakképzési centrum részéről történő ellátása az adott ingatlanban meg nem szűnik (Abh., Indokolás [31]). Végezetül a területileg illetékes tankerületi központok az ingyenes vagyonkezelői joggal nem csupán a vagyontárgy vagy vagyoni értékű jog kezelésének jogát, hanem annak kötelezettségeit is megszerzik, különös figyelemmel az Nvtv. 7. § (1) bekezdése szerinti hatékony és költségtakarékos működtetésre, értékmegőrzésre, állagvédelemre vonatkozó, alapelvi szintű követelményekre (Abh., Indokolás [29]).
- [18] Az indítványozó által vázolt helyzetet tehát nem a Kúria jogértelmezése indukálta, hanem az Nkt. fentebb hivatkozott rendelkezései, amelyeknek a tulajdonjogot, így annak részjogosítványként a rendelkezési jogot korlátozó mivoltát az Alkotmánybíróság az Abh.-ban foglaltak szerint elismerte, azonban egyúttal a korlátozás szükségessége és arányos voltát is megállapította.
- [19] A fentiek szerint az Alkotmánybíróság a tulajdonhoz való jog sérelmét állító indítványi elemet érdemben nem vizsgálta.
- [20] 4. Az Alkotmánybíróság szerint az alkotmányjogi panaszban rögzített érvek tehát nem voltak alkalmasak arra, hogy a bírói döntés érdemére kiható alaptörvény-ellenesség kételyét felvessék vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést megalapozzanak.
- [21] Mindezek alapján az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz nem felel meg az Abtv. 29. §-ában foglalt követelményeknek, ezért nem fogadható be. Az Alkotmánybíróság erre tekintettel az alkotmányjogi panaszt, az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2022. február 1.

Dr. Juhász Miklós s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Juhász Miklós s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Czine Ágnes
alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Miklós s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Horváth Attila
alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Miklós s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Juhász Imre
előadó alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Miklós s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Sulyok Tamás
alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1361/2018.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3062/2022. (II. 11.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

1. Az Alkotmánybíróság a Győri Járásbíróság Ir.521/2021/8. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.
2. Az Alkotmánybíróság a harmadik országbeli állampolgárok beutazásáról és tartózkodásáról szóló 2007. évi II. törvény 59. § (10) bekezdése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az algériai állampolgár indítványozó az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 26. § (1) bekezdése és 27. §-a alapján előterjesztett alkotmányjogi panaszában kérte, hogy az Alkotmánybíróság a harmadik országbeli állampolgárok beutazásáról és tartózkodásáról szóló 2007. évi II. törvény (továbbiakban: Harmtv.) 59. § (10) bekezdésének alaptörvény-ellenességét állapítsa meg és a hivatkozott rendelkezést semmisítse meg, mivel az indítvány szerint az sérti az Alaptörvény XXVIII. cikkének (7) bekezdését.
- [2] Az indítványozó kérte továbbá, hogy az Alkotmánybíróság állapítsa meg a Győri Járásbíróság Ir.521/2021/8. számú végzése alaptörvény-ellenességét és a döntést semmisítse meg, mivel az sérti az Alaptörvény IV. cikkének (2) bekezdését, valamint XXVIII. cikkének (1) bekezdését.
- [3] 1.1. Az alkotmányjogi panasszal támadott végzés alapján az ügy előzménye következőképpen foglalható össze.
- [4] A Terrorelhárítási Központ 2019. április 9-i átiratában tett javaslatot az Országos Idegenrendészeti Főigazgatóság (a továbbiakban: OIF, vagy hatóság) felé az indítványozóval szembeni, 10 év időtartamra szóló beutazási és tartózkodási tilalom elrendelésére. Az OIF 2019. július 9. napján kelt határozatával az indítványozó kiutasítását elrendelte, egyidejűleg a kiutasítás végrehajtását a végrehajtási feltételek megteremtéséig felfüggesztette és elrendelte az indítványozó idegenrendészeti őrizetbe vételét. A kiutasítás ellen előterjesztett indítványozói keresetet a bíróság 2019. szeptember 30. napján elutasította.
- [5] Az indítványozó időközben 2019. augusztus 22. napján menedékjog iránti szándéknyilatkozatot terjesztett elő, melynek alapján a hatóság menekültügyi eljárást indított, elrendelte az indítványozó menekültügyi őrizetbe vételét, amelyre tekintettel 2019. augusztus 26. napjával az idegenrendészeti őrizet megszüntetésre került.
- [6] Az indítványozó menedékjogi kérelmét a hatóság 2019. október 30-án elutasította, a döntéssel szembeni kereseti kérelmet a bíróság 2020. január 31. napján megtartott tárgyaláson elutasította, az indítványozó menedékjogi ügye lezárult, a menekültügyi őrizet megszüntetésre került és a hatóság 2020. január 31. napján elrendelte az indítványozó idegenrendészeti őrizetét.
- [7] A végzés szerint a hatóság 2020. november 26. napján az indítványozóval szemben – új ténybeli alapon – az engedélyügyi kiutasítás hatósági kísérettel történő végrehajtását rendelte el, 5 év beutazási és tartózkodási tilalom kikötése mellett.
- [8] Az idegenrendészeti őrizet időtartamát a Győri Járásbíróság az Ir.42/2021/4. számú végzésével 2021. március 23. napjáig, majd a Nyírbátori Járásbíróság 2021. május 22. napjáig hosszabbította meg.
- [9] 1.2. A Győri Járásbíróság a támadott, Ir.521/2021/8. számú végzésével a Győrött, 2021. május 20. napján tartott meghallgatáson az indítványozó idegenrendészeti őrizetét a kitoloncolás feltételeinek megteremtéséig, de legfeljebb 2021. július hó 21. napjáig meghosszabbította, az indítványozó jogi képviselőjének indítványát elutasította, egyben megállapította, hogy a végzés ellen fellebbezésnek nincs helye.

- [10] A bíróság – elfogadva a hatóság indokolását – azt állapította meg, hogy az őrizet fenntartására a kiutasítás eredményes végrehajtása érdekében van szükség, figyelemmel arra, hogy az indítványozó több alkalommal is megkísérelte megghiúsítani a kitoloncolást, éhségsztrájkba kezdett, a becsatolt pszichológiai gondozásáról készült jegyzőkönyv szerint gyógyszer nem kíván szedni, továbbá az országban maradásával kapcsolatban ellentétes nyilatkozatokat tett.
- [11] Mindezekre figyelemmel a bíróság a Harmtv. 54. § (5) bekezdés a) pontja és az 58. § (2) bekezdése alapján az indítványozó idegenrendészeti őrizetét meghosszabbította.
- [12] 2. Az indítványozó az Abtv. 27. § (1) bekezdés szerinti panaszában előadta, hogy miután a hatóság az idegenrendészeti őrizet maximális 12 hónapos határidején belül sem tudott eleget tenni a kiutasításnak, ahelyett, hogy törvényi kötelezettségénél fogva az idegenrendészeti őrizetet megszüntette volna, más ténybeli alapon, korábban elrendelt, másik idegenrendészeti kiutasításra tekintettel önálló beutazási és tartózkodási tilalmat rendelt el az indítványozóval szemben, azon az alapon, hogy a korábbi, 2019. július 9-én elrendelt kiutasításnak önként nem tett eleget, holott az indítványozónak erre esélye sem volt, hiszen mindvégig őrizetben volt, a hatóságok pedig 16 és fél hónap alatt sem tudták a távozást megszervezni. Az indítványozó szerint – bár kérelme nem ennek megállapítására irányul –, ez a logika, azazhogy az újabb jogcím alapján elrendelt őrizetbe a korábbi őrizet időtartama nem számít bele nyilvánvalóan ellentétes a jogalkotói szándékkal.
- [13] Az indítványozói érvelés szerint a támadott végzés azért sérti az Alaptörvény IV. cikkének (2) bekezdését, mert a Győri Járásbíróság az idegenrendészeti őrizet meghosszabbításáról a Harmtv. 54. § (5) bekezdése kögens rendelkezései megsértésével döntött. A panaszban foglaltak szerint a bíróság csak az esetben hosszabbíthatta volna meg az őrizetet, ha a) az indítványozó nem működik együtt a hatósággal, vagy b) a kitoloncoláshoz szükséges okmányok beszerzése a származási országának, vagy az őt visszafogadni köteles államnak az eljárása miatt húzódik el. Az indítványozó szerint azonban a bíróság – azon túlmenően, hogy a Harmtv. 54. § (5) bekezdését idézte – ténylegesen nem jelölte meg, nem adta indokát annak, hogy a két körülmény közül melyik szolgált alapul az őrizet hat hónapon túli meghosszabbítására. Mivel a végzés erre vonatkozó indokolást – az indítvány szerint – nem tartalmaz, az indítványozó állította az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésébe foglalt tisztességes eljáráshoz való joga sérelmét is.
- [14] Kérte továbbá az indítványozó, hogy az Alkotmánybíróság a vizsgálatát az Abtv. 26. § (1) bekezdése alapján is folytassa le, figyelemmel arra, hogy a sérelmezett döntéssel szemben a Harmtv. 59. § (10) bekezdése („A bíróság határozata ellen további jogorvoslatnak nincs helye.”) az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésébe ütközően kizárja a jogorvoslatot. Az indítványozói álláspont szerint az idegenrendészeti őrizet elrendelését nem hatósági határozat, hanem csak egy hatósági indítvány előzi meg, amelyet a bíróság első és egyetlen fokon, kötelezően egyesbíróként eljárva bírál el, és ezzel szemben minden további jogorvoslat kizárt.
- [15] Hivatkozott e körben az indítványozó a 3111/2021. (IV. 14.) AB határozatra, amely más jogszabály – állítása szerint – hasonló rendelkezése vonatkozásában alaptörvény-ellenességet állapított meg. Az indítványozó szerint az idegenrendészeti őrizet tárgyában hozott határozat nem érdemi és nem eljárást befejező döntés, mivel azonban ezt követően már nincs olyan, az ügy érdemében hozott döntés, amelyben a rendelkezés joghatályosan megtámadható lenne, így a jogorvoslat a jelen szabályozás mellett nem biztosított. Megjegyezte az indítványozó azonban azt is, hogy az adott, rövid őrizet tárgyában ez az eljárási szakasz lezárul, tehát joghatását tekintve a döntés mégis csak érdemi határozatnak tekinthető, amely ellen nem biztosított a jogorvoslat.
- [16] A fentiek alapján az indítványozó kérte a Harmtv. 59. § (10) bekezdése alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését.
- [17] 3. Az Alkotmánybíróságnak az Abtv. 56. § (1)–(3) bekezdéseiben meghatározottak alapján mindenképp az alkotmányjogi panasz befogadhatóságáról szükséges döntenie, ezért az Alkotmánybíróság tanácsban eljárva elsőként azt vizsgálta, hogy az Abtv. 27. § (1) bekezdése és a 26. § (1) bekezdése szerinti indítvány megfelelő-e az alkotmányjogi panasz előterjesztésére vonatkozó, törvényben meghatározott követelményeknek.
- [18] 3.1. Az indítványozó jogi képviselője a Győri Járásbíróság Ir.521/2021/8. számú végzését 2021. május 24-én vette át, az alkotmányjogi panaszt 2021. július 21-én – az Abtv. 30. § (1) bekezdése szerinti határidőn belül – nyújtotta be. Az indítványozó megjelölte az Alkotmánybíróság hatáskörére vonatkozó törvényi rendelkezéseket, a sérelmezett bírói döntést és jogszabályi rendelkezést, az Alaptörvény megsérteni vélt rendelkezéseit,

és az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének lényegét, valamint kifejezett kérelmet a végzés és a Harmtv. 59. § (10) bekezdése megsemmisítésére.

- [19] Az indítványozó az alkotmányjogi panaszban támadott bírói döntés alapjául szolgáló eljárásban érintettnek minősül, a bíróság döntése ellen további jogorvoslatnak nem volt helye.
- [20] 3.2. Az Abtv. 27. § (1) bekezdésében foglaltak szerint, az alaptörvény-ellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti, és az indítványozó a jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva.
- [21] Az Alkotmánybíróság az Abtv. 27. § szerinti indítványelem kapcsán megállapítja, hogy a Harmtv. 54. §-a részletesen szabályozza a kitoloncolás végrehajtását biztosító idegenrendészeti őrizet elrendelésének és meghosszabbításának feltételeit, módját, időtartamát, valamint a megszüntetés eseteit. Ennek alapján az idegenrendészeti őrizet – hatósági határozattal – legfeljebb hetvenkét órára rendelhető el, amelyet a bíróság alkalmanként legfeljebb hatvan nappal, a kitoloncolásig meghosszabbíthat. A bíróság az idegenrendészeti őrizetet a Harmtv. 54. § (5) bekezdésében meghatározott esetekben hat hónap elteltével további hat hónappal meghosszabbíthatja. Részletesen rendelkezik a Harmtv. az idegenrendészeti őrizetbe való időtartam beszámításáról, illetve annak kizártságáról is.
- [22] Az ismertetett jogszabályi rendelkezések, valamint az Alkotmánybíróságnak a „kényszerítőeszközök alkalmazását elrendelő határozatokra” vonatkozóan az Abtv. 27. § alkalmazását illetően kialakított következetes gyakorlata alapján {lásd például: 3476/2021. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [22]}, a Győri Járásbíróság Ir.521/2021/8. számú, 2021. május 20. napján meghozott, az indítványozó idegenrendészeti őrizetét a kitoloncolás feltételeinek megteremtéséig, de legfeljebb 2021. július hó 21. napjáig meghosszabbító végzése nem tekinthető sem az ügy érdemében hozott, sem pedig a bírósági eljárást befejező döntésnek, ezért a panasz e vonatkozásban a törvényi feltételeknek nem felel meg.
- [23] 3.3. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában állította a Harmtv. 59. § (10) bekezdésének alaptörvényellenességét is, az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésével összefüggésben.
- [24] Az Abtv. 26. § (1) bekezdés alapján abban az esetben fordulhat az Alkotmánybírósághoz alkotmányjogi panaszal az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet, ha az ügyben folytatott bírói eljárásban alaptörvény-ellenes jogszabály alkalmazása folytán az Alaptörvényben biztosított jogának sérelme következett be, és jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva. Szemben az Abtv. 27. §-ban foglaltakkal, az Abtv. 26. § (1) bekezdése szerinti alkotmányjogi panasz befogadásának nem előfeltétele, hogy a támadott jogszabályi rendelkezés alkalmazására az ügy érdemében hozott vagy eljárást befejező döntés esetében kerüljön sor. Ennek megfelelően a befogadási feltételek teljesítése mellett a támadott bírói döntések nem az ügy érdemében hozott vagy eljárást befejező volta – az Alkotmánybíróság gyakorlatából is következően – nem jelenti akadályát a támadott rendelkezések alkotmányossági vizsgálatának.
- [25] Az indítványozó álláspontja szerint sérti a jogorvoslatihoz való jogát az, hogy a Harmtv. 59. §-ának (10) bekezdése kizárja a bíróság által esetenként meghozott, az idegenrendészeti őrizet meghosszabbításáról szóló döntés elleni jogorvoslatot.
- [26] Ugyanakkor azonban az idegenrendészeti hatóságnak a Harmtv. 54. § (6) bekezdése alapján az őrizetet haldéktalanul meg kell szüntetni, ha annak feltételei már nem állnak fenn, vagy – ellenkező esetben – a hatóság a Harmtv. 58. § (1)–(3) bekezdése alapján huszonnégy órán belül – meghosszabbított határidő esetén a meghosszabbítás esedékességének napját megelőző nyolc napon belül –, indokolással ellátott indítvánnyal köteles a bíróságnál kezdeményezni az őrizet meghosszabbítását, amely hatósági indítvánnyal (aktussal) szemben *ex lege* kötelezően biztosított a bírói felülvizsgálat. Ennek okán az Alkotmánybíróság álláspontja szerint nincs alkotmányos indokolás a panaszban arra nézve, hogy a bírói döntés elleni további jogorvoslatot kizáró rendelkezés miatt sérti a jogorvoslatihoz való jog alkotmányos intézményét.

- [27] 4. Az Alkotmánybíróság mindezeket figyelembe véve megállapította, hogy az eljárás tárgyát képező alkotmányjogi panasz nem felel meg részben az Abtv. 27. §-ában, részben az 52. § (1b) bekezdése e) pontjában szabályozott befogadási feltételeknek, ezért az indítványt az Abtv. 56. § (1)–(3) bekezdései, valamint az Ügyrend 30. § (2) bekezdésének h) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2022. február 1.

Dr. Juhász Miklós s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Juhász Miklós s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Czine Ágnes
alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Miklós s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Horváth Attila
alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Miklós s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Juhász Imre
előadó alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Miklós s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Sulyok Tamás
alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/3572/2021.

Az Alkotmánybíróság Határozatai az Alkotmánybíróság hivatalos lapja, mely elektronikus formában, időszakosan jelenik meg. A kiadvány az Alkotmánybíróság döntéseinek gondozott, szükség esetén anonimizált változatú szövegét tartalmazza. Az Alkotmánybíróság Határozatainak egyes számai bárki számára, személyazonosítás nélkül, korlátozástól mentesen, díjmentesen hozzáférhetőek az Alkotmánybíróság honlapján: www.alkotmanybirosag.hu

A szerkesztésért felel: dr. Bitskey Botond, az Alkotmánybíróság főtítkára
layout: www.escom.hu

Kiadja a Magyar Közlöny Lap- és Könyvkiadó Kft., Budapest VIII., Somogyi Béla u. 6., www.mhk.hu
Felelős kiadó: Németh Balázs ügyvezető
HU ISSN 2062–9273